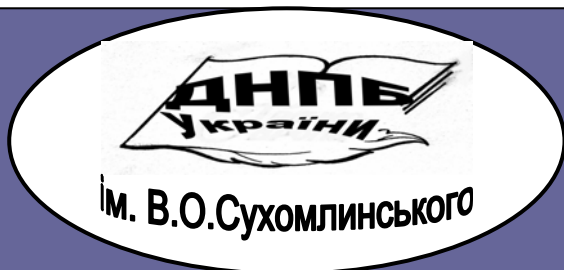


АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО



Серія „Академіки АПН України”

Випуск 6

**ВАСИЛЬ ГРИГОРОВИЧ КРЕМЕНЬ –
ФІЛОСОФ, УЧЕНИЙ, ОСВІТЯНИН,
ДЕРЖАВНИЙ ДІЯЧ**

БІОБІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

Київ – 2005

**АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

**СЕРІЯ “АКАДЕМІКИ АПН УКРАЇНИ”
ВИПУСК 6**

**ВАСИЛЬ ГРИГОРОВИЧ КРЕМЕНЬ –
ФІЛОСОФ, УЧЕНИЙ, ОСВІТЯНИН,
ДЕРЖАВНИЙ ДІЯЧ**

БІОБІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

Київ – 2005

УДК 016 Кремень
ББК 91.9:74
К 79

У біобібліографічному покажчику із серії „Академіки АПН України” представлено науковий доробок Василя Григоровича Кременя, доктора філософських наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, академіка НАН України, Академії політичних наук України, іноземного члена Російської академії освіти і Російської академії соціальних наук, академіка і президента Академії педагогічних наук України, президента товариства „Знання” України, який налічує 374 друковані праці за останні 15 років (1990–2005). Це – монографії, навчально-методичні посібники, підручники, програми, довідкові видання, статті, вміщені в наукових збірниках, матеріали наукових конференцій та публікації в періодичній пресі. До покажчика ввійшла також література про наукову й громадську діяльність В. Г. Кременя за цей період (всього – 184 документи).

Покажчик адресовано педагогічним та науково-педагогічним кадрам, бібліотекарям, студентам та всім, хто цікавиться питаннями педагогічної науки та освіти, філософії та політології.

*Рекомендовано до друку радою
при директорі Державної науково-педагогічної бібліотеки України
імені В. О. Сухомлинського
26.12.2005 року. Протокол № 10.*

Упорядники: *Пономаренко Л. О.*, завідувач відділу наукової бібліографії
Ніколюк Л. І., науковий співробітник
Моїсєєва І. П., науковий співробітник

Вступна стаття *Ткаченко Л. І.*, журналіст

Науковий редактор *Рогова П. І.*, канд. іст. наук, директор

Бібліографічні редактори *Жданова Р. С.*, завідувач науково-редакційного відділу,
Бабич Є.К., науковий співробітник

Макет

© Державна науково-педагогічна бібліотека України
імені В. О. Сухомлинського, 2005



ВАСИЛЬ ГРИГОРОВИЧ КРЕМЕНЬ

Довідкове видання

Академія педагогічних наук України
Державна науково-педагогічна бібліотека ім. В. О. Сухомлинського
Серія „Академіки АПН України”

Випуск 6

Василь Григорович Кремень
Біобібліографічний покажчик

Київ, Видавництво, 2005 р.

Упорядники: Пономаренко Лариса Олександрівна,
Ніколюк Лідія Іванівна, Моїсєєва Ірина Петрівна
Вступна стаття Ткаченко Лідія Іванівна
Науковий редактор Рогова Павла Іванівна

Літературний редактор і коректор Несин Н. Г.
Художній редактор
Технічний редактор
Комп'ютерний набір
Комп'ютерна верстка

ІБ №

Здано до набору . Підписано до друку . Форма. Папір. Гарнітура. Ум. Друк. Арк.. Обл.-вид. Арк.. Наклад. Зам. .

Видавництво
Київ, вул..

Поліграфічне підприємство
Київ, вул.

Василь Григорович Кремень: Біобібліогр. покажч. / АПН України. ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського; Упоряд.: Л. О. Пономаренко, Л. І. Ніколюк, І. П. Моїсєєва; Вступ. стаття Л. І. Ткаченко; Наук. ред. П. І. Рогова; Бібліогр. ред.: Р. С. Жданова, Є. К. Бабич – К., 2005. – ... с. – (Сер. „Академіки АПН України”; Вип. 6).

У біобібліографічному покажчику із серії „Академіки АПН України” представлено науковий доробок Василя Григоровича Кременя, доктора філософських наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, академіка НАН України, Академії політичних наук України, іноземного члена Російської академії освіти і Російської академії соціальних наук, академіка і президента Академії педагогічних наук України, президента товариства „Знання” України, який налічує 374 друковані праці за останні 15 років (1990–2005). Це – монографії, навчально-методичні посібники, підручники, програми, довідкові видання, статті, вміщені в наукових збірниках, матеріалах наукових конференцій та публікації в періодичній пресі. До покажчика ввійшла також література про наукову й громадську діяльність В. Г. Кременя за цей період (всього – 184 документи).

Покажчик адресовано педагогічним та науково-педагогічним кадрам, бібліотекарям, студентам та всім, хто цікавиться питаннями педагогічної науки та освіти, філософії та політології.

В-----

УДК 016
ББК 91.9:74
К 79

Від упорядників

У шостому випуску покажчика із серії „Академіки АПН України” представлено науковий доробок Василя Григоровича Кременя, доктора філософських наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, академіка Національної академії наук України, Академії політичних наук України, академіка і президента Академії педагогічних наук (АПН) України, іноземного члена Російської академії освіти і Російської академії соціальних наук, президента товариства „Знання” України, який налічує 374 друковані праці за останні 15 років (1990–2005). Це монографії, навчально-методичні посібники, підручники, програми, довідкові видання, статті, вміщені в наукових збірниках, матеріалах наукових конференцій та публікації в періодичній пресі. До покажчика ввійшла також література про наукову й громадську діяльність В. Г. Кременя за цей період (всього – 184 документи).

Структуру покажчика розроблено з додержанням чинних рекомендацій Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського „Биобиблиографический указатель: Рекомендации по составлению и оформлению” (1988).

Покажчик відкриває ґрунтовна стаття „До наукових і громадянських вершин”, що ознайомлює читача з життєвим шляхом, науково-педагогічною й громадською діяльністю вченого. Творчу біографію академіка продовжує перелік основних дат життя і діяльності, які подано в прямій хронології. Після зазначеного року йде короткий запис основної події.

Покажчик складається з чотирьох розділів.

Розділ „Покажчик праць В. Г. Кременя” містить бібліографічні описи праць. Їх згруповано й розміщено в **хронологічному порядку** – за прямою хронологією з виділенням років видання, а в межах року – **за видами документів**, а саме:

- книги та брошури українською й російською мовами, далі іноземними мовами;
- статті та інші матеріали з неперіодичних видань і видань, що продовжуються, серед них і з газет (мовний принцип розташування такий самий);
- рецензії (помітка „**Рец.**”);
- реферати (помітка „**Реф.**”);
- видання, де вчений є упорядником, укладачем чи одним із укладачів (помітка „**Упоряд.**”);
- праці, у підготовці яких вчений брав участь як головний або відповідальний редактор, голова або член редколегії (помітка „**Ред.**”);
- видання, де вчений є відповідальним за випуск (помітка „**Відп. за вип.**”).

Документи одного виду згруповано за зведеним українсько-російським алфавітом.

Розділ „Література про життя й діяльність вченого” відображає публікації про життєвий шлях, науково-педагогічну й громадську діяльність Василя Григоровича. Матеріал розміщено в хронології, а в межах року – за алфавітом прізвищ авторів або назв праць.

У розділ **„Реформування освіти в Україні: нормативно-правові документи Міністерства освіти і науки України (2000–2004 рр.)”** увійшли накази й рішення Міністерства освіти і науки України, яке очолював на той час В. Г. Кремень. Ці важливі документи (всього 169) запустили механізм утілення інноваційних процесів у галузі освіти й науки, ініціатором яких є науковець і державний діяч В. Г. Кремень, сприяючи підготовці до інтеграції освіти України в європейський освітній простір. Документи розміщено в прямій хронології їх публікації з виділенням років, а в межах року – за алфавітом назв.

Розділ **„В. Г. Кремень – редактор періодичних видань з питань педагогіки, психології та бібліотекознавства”** містить бібліографічні описи журналів та газет, у підготовці яких бере участь вчений. Бібліографію розміщено за алфавітом назв видань.

Допоміжний апарат біобібліографічного посібника представлено:

- *іменним покажчиком*, в якому наведено прізвища співавторів, упорядників, редакторів, авторів рецензій та інших осіб, відомості про яких є в бібліографічних записах;
- *алфавітним покажчиком назв праць В. Г. Кременя та праць за редакцією вченого*;
- *алфавітним покажчиком назв міжнародних і всеукраїнських з'їздів, конференцій, семінарів, круглих столів, у яких брав участь В. Г. Кремень* (їхні дати й місце проведення іноді не вказано);
- *переднім словом*;
- *схемою групування (зміст)*.

Бібліографічний опис і скорочення слів здійснено за чинними в Україні стандартами. Квадратні дужки застосовано тоді, коли або не було заголовку до матеріалу, або треба було для розкриття змісту доповнити назву певної статті чи навести інші важливі відомості. Розкриттю матеріалів сприяють й анотації до бібліографічних описів розділу „Література про життя й діяльність вченого”.

Для підготовки покажчика було використано фонди Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського, Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, Національної парламентської бібліотеки України та інших державних бібліотек. Публікації, що увійшли до покажчика, було переглянуто *de visu*.

Покажчик адресовано педагогічним та науково-педагогічним кадрам, бібліотекарям, студентам і всім, хто цікавиться питаннями педагогічної науки та освіти, філософії та політології.

ДО НАУКОВИХ І ГРОМАДЯНСЬКИХ ВЕРШИН

Василь Кремень – науковець і державний діяч, широко знаний в Україні і за її межами. Його ім'я відоме в багатьох країнах, де Василь Григорович як міністр представляв освіту і науку незалежної Української держави. Освіту, яка, увібравши найкраще з багатовікової своєї історії, прагне відповідати запитам сьогодення, а ще більше – вимогам майбутнього глобалізованого світу.

Нові часи розвитку людства в ХХІ ст. вимагають нових особистостей, які поєднують наукову точність і виважену прогностичність мислення, інноваційність думки зі здатністю до активної своєчасної рішучої дії. Період змін висуває свого лідера, який бачить шлях розв'язання проблем, уміє знайти точку опори, що стає відліком нової доби для цілої нації. Здається, саме для цього Україна виховала Василя Кременя.

Доктор філософських наук, професор, дійсний член Національної академії наук України, Академії педагогічних наук України, Академії політичних наук України, іноземний член Російської академії освіти, Російської академії соціальних наук, Василь Кремень піднявся до вершин наукової думки і державотворення, пройшовши як в цілому закономірний, так і достатньою мірою самобутній шлях.

Син селянина, Василь Григорович приступив до трудового життя у колгоспі, на рідній землі. А розпочиналося воно для мешканців села рано, ще в дошкіллі. От і для Василька – пастушка, погонича на косовиці, помічника механізатора – відповідно до віку і, як тоді казали, „виробничої необхідності”, відкривалася дорога невтомного трудівника. Ця нелегка, але звична для селян праця загартовувала характер, виховувала силу волі, відповідальність за доручену справу і за своє дане батьками й Богом життя.

У повоєнному селі Любитовому Кролевецького району Сумської області, де народився майбутній міністр, не було не тільки повної середньої школи, а й навіть електрики. Проте була річка Любитовка, яка чистими своїми водами віддзеркалювала одвічну небесну глибіню, райдужними бризками дитячих ігор

випромінювала одвічний оптимізм сонця, яке завжди долає хмари. Неподалік від рідного села височіли місцеві гори, які взимку, вкриті колючим настом, випробовували саморобні лижі, і водночас юначу сміливість та настирність. Навчання, спортивні змагання, шкільне життя – все захоплювало Василя, бентежило нестримну уяву. А в довгі зимові вечори дарувала насолоду книжка, яка зосереджувала й загострювала думку, спрямовувала увагу.

У сім'ї, як загалом і в суспільстві на той час, цінувалися освіта, освічені люди. Батько, Григорій Мусійович, і мати, Варвара Іванівна, попри всі життєві труднощі війни та повоєнного лихоліття, прагнули до освіти й освіченості. Тому, звичайно, у сім'ї Кременів мрія про Київський державний університет ім. Т.Г. Шевченка не була випадковою. Праця, життєвий устрій, суспільні відносини – все наштовхує Василя на роздуми, тому із двох захоплень – політекономії і філософії – перемагає друге. Пристрасть до узагальненого мислення, розмірковування та аналізу бере гору: так, філософський! Але незважаючи на золоту медаль середньої школи, не одразу вдалося підкорити омріяний Олімп. І ще рік майбутньому студентові головного університету України довелося мужніти, працюючи слюсарем Конотопського автопарку.

Завзятість і наполегливість сільського юнацтва у навчанні добре відома. Поціновував її в молодшому поколінні й Володимир Іларіонович Шинкарук, на той час декан філософського факультету Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка, який гуртував здібну молодь навколо всесвітньо відомої Київської наукової філософської школи. Саме цього видатного вченого-філософа Василь Григорович пізніше назве своїм головним, крім батьків, наставником і вчителем.

Роки студентства переконали в тому, що справжнім науковцем можна стати, лише продовживши шлях навчання і самовдосконалення. По-перше, було бажання іти далі в науці, а по-друге, здобута освіта була недостатньою для того, щоб фахово, на високому рівні займатися дослідницькою роботою. Тому аспірантура і захист кандидатської стали логічним продовженням навчання Василя Кременя в університеті.

Докторська дисертація В.Г. Кременя, тему якої він обрав абсолютно свідомо і відповідально, присвячена дослідженню співвідношення колективності та індивідуальності в площині думки і в реальній практиці. Власне, значною мірою на основі цього дослідження Кремень-філософ окреслює проблеми минулого суспільства радянського соціалізму, а також завдання нового, нинішнього суспільного устрою, і зокрема освіти. Розуміння того, наскільки важливою є роль освіти у формуванні особистості й суспільних відносин, викарбувало переконання в необхідності її реформування і модернізації. Подальші наукові дослідження вченого підтверджують висновки про необхідність відійти від старих часів, коли абсолютизація самих по собі потрібних колективних начал, доведення їх до крайності призводили до деіндивідуалізації особистості, розвитку якої не приділялася достатня увага. Цей процес був характерним як для суспільства в цілому, так і для освіти зокрема. Саме в докторській дисертації з'являється і обґрунтовується термін „тоталітаристський колективізм”, проводиться глибокий аналіз минулого і сьогодення через призму колективності й індивідуальності.

Тоді ж прийшло і усвідомлення, що формування самодостатньої особистості – це є ключ до змін у суспільстві, до того ж не поверхових, а глибинних. Якщо в суспільстві буде достатня кількість самодостатніх особистостей, то буде і стала демократія, і ефективний ринок, і все інше. Формування розвинутої особистості, безумовно, – справа освіти.

Чітке розуміння міністром Кременем мети і шляхів модернізації освітньої діяльності вибудовується на глибоких філософських підвалинах і теоретичному обґрунтуванні проблем Кременя-науковця. Від висновків він переходить до дії. Основні напрями розвитку освіти України розкрито в його доповіді на II Всеукраїнському з'їзді освітян, у Національній доктрині розвитку освіти, численних публікаціях з філософії освіти. Практичні кроки, здійснені під керівництвом міністра освіти і науки й водночас президента Академії педагогічних наук України В.Г. Кременя, були концептуально цілісними і логічно продовжували теоретичні дослідження. Саме з його ініціативи в країні відбувається активний процес переходу від авторитарної педагогіки до педагогіки

толерантності, освітня система України наближається до освітніх систем розвинутих європейських країн, втілюється в життя інноваційна державна політика в галузях освіти і науки. Загальноосвітня школа переходить до нового змісту та дванадцятирічного навчання. Запроваджено вивчення іноземної мови з другого класу. Українська мова як державна вивчається всіма учнями. Навчальні досягнення оцінюються позитивною дванадцятибальною шкалою. Старша школа переходить до профільності. Істотно збільшилась кількість студентів вищих навчальних закладів. В основному здійснено комп'ютеризацію загальноосвітніх шкіл. Розпочато виконання програми „Шкільний автобус”. Прийнято програму з виготовлення та постачання до навчальних закладів обладнання нового покоління для вивчення природничо-математичних та технологічних дисциплін. Розпочато експеримент із впровадження зовнішнього незалежного тестування школярів. Вища освіта була підготовлена до приєднання до Болонського процесу, що відбулося в травні 2005 року. Впродовж декількох років було підготовлене отримання позики світового банку для розвитку освіти, що розпочинається з 2006 року. Повністю ліквідовано заборгованість із заробітної платні вчителям і науковцям. Значно поліпшено умови роботи викладачів, стипендія студентів тільки в 2004 р. зросла більш ніж вдвічі. Зросло фінансування сфери науки та освіти. Утверджуються нові форми її організації, в тому числі технопарки. Це все уже не мрії, а сьогодення. Довгострокові ж плани перебудови освіти, їх обґрунтування і напрями практичного здійснення – в книзі В. Г. Кременя „Освіта і наука в Україні: інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати”, яка вийшла з друку в 2005 р.

Але освітянськими проблемами далеко не вичерпуються інтереси В. Г. Кременя, науковця і громадянина. У 1992 р., одразу після повернення з Москви Василь Григорович стає заступником директора з наукових досліджень і завідувачем відділу методології соціально-політичного розвитку Інституту стратегічних досліджень при Президентові України. Він разом з колегами-науковцями започатковує ряд досліджень соціально-політичного аналізу розвитку незалежної України, що здійснювалися кілька років щоквартально і щорічно,

даючи розгорнутий детальний аналіз ситуації в Україні, на основі якого велися певні розробки стратегії розвитку держави. Ці дослідження були дуже потрібними і своєчасними на той період, а напрацьована методологічна база залишається актуальною і нині.

Велику увагу приділяє В. Г. Кремень-філософ і цілісному політичному аналізу основних етапів української історії, за результатами яких вийшло кілька монографій, які є найбільш вдалою спробою в цій царині. У книзі „Україна: альтернативи поступу (критика історичного досвіду)”, 1996 р. (авт. В. Г. Кремень, Д. В. Табачник, В. М. Ткаченко) висловлюються думки щодо переосмислення історичного досвіду українського народу на шляху самоствердження себе в державі-нації, пропонується конструктивна дискусія про шляхи подальшого розвитку України як однієї з найбільших європейських держав. У монографії „Україна: шлях до себе. Проблеми суспільної трансформації”, 1999 р. (у співавторстві з В. М. Ткаченко) розглянуто проблему суспільної трансформації України за доби незалежності у контексті багатовікового історичного досвіду, виокремлено два стратегічних завдання – побудову правової соціальної держави та розвиток громадянського суспільства.

Не полишає вчений і свого улюбленого предмета досліджень – філософії як науки. У 2005 р. вийшов підручник (у співавторстві з В. В. Ільїним) „Філософія: Мислителі. Ідеї. Концепції”. Чи не вперше у підручнику з філософії подано ґрунтовний і всебічний аналіз фундаментальних проблем світової філософської думки, зміст основних філософських ідей, теорій, поглядів, які дістали загальне визнання та практичне підтвердження, розкрито їх генезис у процесі духовної еволюції культури. Безумовним позитивом підручника є те, що авторам удалося уникнути традиційної моноідеологічної та теоретичної односторонності у викладі матеріалу.

Окремої уваги в дослідженнях академік В. Г. Кремень надає глобалізаційним процесам у світі та їх впливові на розвиток людства, врахуванню їх при визначенні стратегічних напрямів розвитку України. Нині не можна уявити розвиток будь-якої держави поза глобалізаційними процесами, тому, наголошує

В. Г. Кремень, кожна країна повинна вибудувати політику з урахуванням того, аби „вітри глобалізації надимали вітрила”, допомагаючи рухатись у фарватері людського прогресу. Отже й Україна не має втратити свій шанс.

Гасло багаторічних теоретичних розробок і практичної діяльності вченого, реформатора і громадянина Василя Григоровича Кременя, життєве кредо можна охарактеризувати його ж словами: „...Важливо не тільки орієнтуватися на внутрішні реалії, а й відстежувати загальноцивілізаційні тенденції розвитку сучасного людства з тим, щоб не наздоганяти постійно, а досягати випереджального руху в розвитку держави”.

Академік Василь Кремень – автор близько 370 наукових праць з проблем філософії, соціально-політичного розвитку суспільства та педагогіки, продовжує плідно працювати, залишаючись провідним українським ученим зі світовим ім'ям.

*Лідія Ткаченко,
член Національної спілки
журналістів України*

Основні дати життя й діяльності В. Г. Кременя

- 1947 р. – народився 25 червня у с. Любитове Кролевецького району Сумської області
- 1965 р. – закінчив Чорноплатівську середню школу Конотопського району з золотою медаллю
- 1965–1966 рр. – слюсар автопарку у м. Конотопі Сумської області
- 1966–1971 рр. – навчався в Київському державному університеті імені Т. Г. Шевченка, на філософському факультеті
- 1971–1979 рр. – аспірант, асистент, старший викладач, заступник декана філософського факультету Київського державного університету імені Т. Г. Шевченка
- 1976 р. – за результатом захисту кандидатської дисертації присуджено вчений ступінь кандидата філософських наук
- 1979–1986 рр. – працює інструктором, консультантом, завідувачем сектором вузів у відділі науки і навчальних закладів ЦК КП України
- 1986–1991 рр. – працює в ЦК КПРС, де опікується проблемами розвитку освіти і науки
- 1991 р. – за результатом захисту докторської дисертації присуджено науковий ступінь доктора філософських наук
- 1991–1992 рр. – заступник директора Інституту соціально-політичних досліджень Російської АН
- 1992–1994 рр. – заступник директора з наукової роботи, завідувач відділу методології соціально-політичного розвитку Національного інституту стратегічних досліджень України
- 1993 р. – обрано членом Академії політичних наук України
- 1994 р. – присуджено наукове звання професора;
обрано іноземним членом Російської академії соціальних наук
- 1994–1998 рр. – керівник служби з питань гуманітарної політики Адміністрації Президента України, заступник глави — керівник управління внутрішньої політики – Адміністрації Президента України
- 1995 р. – обрано дійсним членом Академії педагогічних наук України

- 1997 р. – обрано президентом Академії педагогічних наук України; отримав почесне звання „Заслужений діяч науки і техніки України”
- 1998 р. – обрано в члени Президії НАН України; обрано президентом товариства „Знання” України; удостоєний звання лауреата Міжнародної премії ім. Г. С. Сковороди
- 1998–2000 рр. – депутат Верховної Ради України, голова підкомітету з фахової освіти Комітету з науки і освіти
- 1999 – початок 2005 р. – міністр освіти і науки України
- 2000 р. – обрано академіком Національної академії наук України; призначено членом Ради з питань науки та науково-технічної політики при Президентові України
- 2001 р. – обрано іноземним членом Російської академії освіти
- 2002 р. – нагороджено орденом „За заслуги” III ступеня; призначено на посаду заступника голови Комітету з Державних премій України в галузі науки і техніки; призначено членом Президії ВАК України
- 2004 р. – нагороджено орденом „За заслуги” II ступеня, Почесною грамотою Верховної Ради, орденом Нестора-літописця
- 2005 р. – удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки

ПОКАЖЧИК ПРАЦЬ В. Г. КРЕМЕНЯ

1990

1. **Индивидуальное и коллективное: антиподы или стороны одной медали?** – М.: Знание, 1990. – 61 с. – (Новое в жизни, науке, технике; № 12).
2. **Коллективность и индивидуальность: судьба одной из ключевых социалистических идей:** [Монография] / Всесоюз. дом политпросвещения при ЦК КПСС. – М., 1990. – 247 с. – Библиогр.: с. 245–246.
3. **Ленинская концепция социалистического строительства и перестройка:** К 120-летию со дня рождения В. И. Ленина. – К.: О-во „Знание” УССР, 1990. – 48 с. – (Сер. 1. Время и общество; № 3).
4. **Изучать жизнь без предвзятости:** К началу нового учеб. года в системе полит. образования / Беседу записал Станислав Сендюков // Парт. жизнь. – 1990. – № 17. – С. 18–23.
5. **Индивидуализация личности и коллективность** // Филос. и социол. мысль. – 1990. – № 12. – С. 77–81.
6. **Ідейно-теоретичні джерела і генезис поглядів В. І. Леніна на колективістську сутність соціалізму:** До 120-річчя від дня народж. В. І. Леніна // Укр. іст. журн. – 1990. – № 1. – С. 13–23.
7. **Коллективность и индивидуальность: цивилизационный срез проблемы** // Социол. исслед. – 1990. – № 8. – С. 13–21.
8. **Перебудова і колективістська сутність соціалізму** // Трибуна лектора. – 1990. – № 2. – С. 21–23.
9. **Свобода мысли и раскрепощение личности** // Под знаменем ленинизма. – 1990. – № 18. – С. 5–10.
10. **Сила „рози вітрів” чи жорсткість керманіча?:** [Про причини сталін. деформації соціалізму] // Наука і сусп-во. – 1990. – № 4. – С. 18–21.
11. **Соціалістичною аж ніяк не назвеш: Про колективність в її сталінськи деформованому вигляді** // Під прапором ленінізму. – 1990. – № 6. – С. 37–43.
12. **Сталинская деформация коллективности социализма: сущность и истоки** // Науч. коммунизм. – 1990. – № 3. – С. 13–25.
13. **Формирование духовной культуры молодежи: проблемы, поиски, решения:** [Материалы дискус., г. Москва, дек. 1989 г.] // Социально-полит. науки. – 1990. – № 6. – С. 24–50. – [Выступление В. Кременя]. – С. 27–28.
14. **Цілісність світу і перебудова:** Скороч. варіант лекції // Трибуна лектора. – 1990. – № 6. – С. 6–8.

1991

15. **Проблемы диалектики коллективности и индивидуальности в социалистической**

мысли и современность: Автореф. дис... д-ра филос. наук: 09.00.01 / АН УССР. Ин-т философии. – К., 1991. – 38 с.

16. **От формально-бюрократической коллективности к коллективности демократической** // Социально-полит. науки. – 1991. – № 5. – С. 17–26.

1992

17. **Основные направления дальнейшего осуществления социально-политических и экономических реформ в России** / [Авт. коллектив]: Г. В. Осипов (рук.), А. В. Брушлинский... В. Г. Кремень и др. – М., 1992. – 48 с.
18. **У якому суспільстві живемо?** / [Інтерв'ю вів Л. Побігай] // Демократ. Україна. – 1992. – 26 груд. (№ 155). – С. 2.

1993

19. **Політичні партії України: порівняльний аналіз програмних документів:** / В. Г. Кремень, Є. Г. Базовкін. – Препринт. – К., 1993. – 90 с. – (Наук. доп. / НАН України. Нац. ін-т стратег. дослідж.; Вип. 18).
20. **Соціально-політична ситуація в Україні: стан і тенденції розвитку (середина 1993 року):** Наук. доп. / В. Г. Кремень, Є. Г. Базовкін, М. Д. Міщенко та ін. – К., 1993. – 56 с.: іл. – (Наук. доп. / НАН України. Нац. ін-т стратег. дослідж.; Вип. 15).
21. **Барометр – к ненастью** / В. Кремень, П. Сьтник // Раб. газ. – 1993. – 20 авг. (№ 24). – С. 2.
22. **Ідеологія і цілісність української держави** // Куди йдемо?: Матеріали наук.-практ. конф. „Ідеологія та ідейно-політичні засади державного будівництва в Україні” (Київ, 24–25 груд. 1992 р.) / Укр.-фін. ін-т менеджменту і бізнесу; За ред. М. І. Михальченко, Б. І. Корольова. – К., 1993. – С. 46–48.
23. **Кавалерійська атака чи виважені кроки?** / В. Кремень, П. Ситник // Віче. – 1993. – № 2. – С. 20–31.
24. **Кримськотатарська проблема і шляхи її вирішення** / В. Кремень, О. Маначинський, В. Поповкін, Б. Парахонський // Розбудова держави. – 1993. – № 1. – С. 47–53.
25. **Політичні партії в дзеркалі громадської думки** / В. Кремень, Є. Базовкін // Сіл. вісті. – 1993. – 17 серп. (№ 120). – С. 2.
26. **Соціально-політична ситуація в Україні на кінець 1992 року: стан і тенденції розвитку** / В. Кремень, П. Ситник, М. Міщенко, В. Небоженко // Політол. читання. – 1993. – № 1. – С. 54–89.
27. **Украина: из прошлого в будущее** // Правда Украины. – 1993. – 19 авг. (№ 144). – С. 2; 20 авг. (№ 145). – С. 2.
28. **Украина сегодня** / В. Кремень, Е. Базовкин, М. Мищенко и др. // Киев. новости. – 1993. – 22 окт. (№ 43). – С. 4–6; 29 окт. (№ 44). – С. 1.
29. **Україна: Куди йдемо? Кого підтримуємо? На що чекаємо?** / В. Кремень, С. Пирожков, М. Міщенко // Демократ. Україна. – 1993. – 17 серп. (№ 96). – С. 1; 19 серп. (№ 97). – С. 1–2.

30. **Україна в геополітичному просторі: об'єктивні тенденції і суб'єктивні очікування** // Політика і час. – 1993. – № 10. – С. 17–22.
31. **Україна і Росія: сфери конфронтації і співробітництва** / В. Кремень, Б. Парахонський, П. Ситник // Розбудова держави. – 1993. – № 2. – С. 3–12.
32. **Что думают люди о сегодняшнем дне** / В. Кремень, М. Мищенко, П. Ситник, В. Небоженко // Правда Украины. – 1993. – 6 янв. (№ 3). – С. 2.
33. **Рец.: Філософія і політика** // Демократ. Україна. – 1993. – 10 серп. (№ 93). – С. 3. – Рец. на кн.: Гаевский Б. А. Философия политики / Борис Аркадиевич Гаевский; КГУ им. Т. Шевченко. Политол. центр. – К., 1993. – 120 с.
34. **Реф.: Сравнительная политология:** [Реф. на кн.: П. Шаран „Сравнительная политология” (Нью-Дели, 1984)] // Политологическое обозрение: Реф. сб. / Киев. ун-т им. Т. Шевченко. Каф. политологии. Политол. центр. – К., 1993. – Вып. 1. – С. 94–108.

1994

35. **Вибори до Верховної Ради України: Досвід та уроки** / В. Г. Кремень, Є. Г. Базовкін, А. О. Білоус та ін. – Препринт. – К., 1994. – 71 с.: іл. – (Наук. доп. / НАН України. Нац. ін-т стратег. дослідж.; Вип. 25). – Бібліогр. в кінці ст.
36. **Стратегія розвитку України: виклики часу та вибір** / Кол. авт.: С. Пирожков (кер.), Є. Базовкін... В. Кремень та ін. – К., 1994. – 177 с. – (Наук. доп. / Нац. ін-т стратег. дослідж.; Вип. 22).
37. **Без риторики – до прагматичного партнерства:** [Інтерв'ю] / Розмову вів Л. Байдак, гол. ред. журн. // Політика і час. – 1994. – № 12. – С. 18–25.
38. **Виклик часу: до концепції стратегічного розвитку України** / В. Кремень, С. Пирожков // Демократ. Україна. – 1994. – 17 лют. (№ 17). – С. 1–2; 19 лют. (№ 18) – С. 1–2; 22 лют. (№ 19). – С. 2.
39. **Людина через призму суспільства:** Новий навч. рік – ще один крок у світ. цивілізац. процесі // Освіта. – 1994. – 31 серп. (№ 56/57). – С. 2–3.
40. **Партии Украины: кто есть кто?** / Василий Кремень, Евгений Базовкин // Киев. новости. – 1994. – 25 февр. (№ 9). – С. 8–9; 11 марта (№ 11). – С. 4; 18 марта (№ 12). – С. 3, 13–14; 15 апр. (№ 16). – С. 4.
41. **Погоду диктує Сибір?..:** (Рос. вплив у зовніш. політиці України) // Скарб. – 1994. – № 2. – С. 48–53. – Текст парал. англ.
42. **Політична стратегія України: Порівняльні перспективи** // Віче. – 1994. – № 10. – С. 3–12; № 11. – С. 17–30.
43. **Соборна Україна в цілісному світі** // Проблеми соборності України в ХХ столітті: [Матеріали „круглого столу”, присвяч. 75-річчю Акту Злуки УНР і ЗУНР]. – [К.], 1994. – С. 150–156.
44. **Соціально-політична ситуація в Україні: стан і тенденції розвитку (середина 1993 року):** [Текстол. опрац. варіант частини однойменної брошури] / Василь Кремень, Євген Базовкін, Михайло Міщенко та ін. // Політол. читання. – 1994. – № 1. – С. 22–73. –

Див. також № 20.

45. **США: крок до зближення** // Скарб. – 1994. – № 3. – С. 38–39. – Текст парал. англ.
46. **Чи можливий баланс сил?: Парламентські вибори та референдум в Росії: деякі уроки та висновки** / В. Кремень, Ю. Шиловцев // Політика і час. – 1994. – № 3. – С. 21–28.
47. **Штрихи до портрета майбутньої Верховної Ради**, або Конспективні витяги з інформаційно-аналітичного дослідження “Політичні партії України: порівняльний аналіз програмних документів”, виконаного доктором філософських наук Василем Кременем та доктором філософських наук Євгеном Базовкіним з Національного інституту стратегічних досліджень [НАН України] / Підгот. Володимир Олійник // Молодь України. – 1994. – 8 лют. (№ 13). – С. 1.
48. **Рец.: Праці з філософії політики** // Політол. читання. – 1994. – № 4. – С. 280–282. – Рец. на кн.: Сергієнко П. П. Соборність України: поняття, ідея, реальність / П. П. Сергієнко. – К., 1993. – 80 с.; Його ж. Массовое политическое сознание: Пробл. формирования и развития. – К.: Лыбидь, 1991. – 176 с.; Його ж. Политология сьогодні і завтра. – К., 1991. – 47 с.

1995

49. **Політичне рішення: механізм прийняття** / Вадим Євгенович Абизов, Василь Григорович Кремень. – Препринт. – К., 1995. – 63 с. – (Наук. доп. / НАН України. Нац. ін-т стратег. дослідж; Вип. 40). – Бібліогр.: с. 63.
50. **Орієнтири на майбутнє: Росія – Україна – Білорусь: чи можливий східнослов'янський трикутник?** // Політика і час. – 1995. – № 4. – С. 27–39.
51. **Партия власти, возможно, будет социал-демократической** // Финанс. Украина. – 1995. – 6 июля (№ 27). – С. 9.
52. **Украинско-российские отношения: сущность и перспективы** // Украина и Россия в новом геополитическом пространстве: (Материалы „круглого стола”) / НАН Украины. Ин-т нац. отношений и политологии и др.; Редкол.: И. Ф. Курас и др. – К., 1995. – С. 18–27.

1996

53. **Соціально-політична ситуація в Україні: поступ п'яти років**: Монографія / В. Г. Кремень, Д. М. Безлюда, В. Д. Бондаренко та ін.; НАН України. Нац. ін-т стратег. дослідж. – К., 1996. – 107 с. – (Стратегія політики і політ. аналіз; Вип. 2).
54. **Україна: альтернативи поступу**: (Критика іст. досвіду) / Василь Кремень, Дмитро Табачник, Василь Ткаченко. – К.: „Arg-Ukraine”, 1996. – 794 с.: іл.
55. **Гуманітарна політика для України: стратегічний вибір** / О. Валевський, С. Здіорук, В. Кремень та ін. // Віче. – 1996. – № 8. – С. 22–30.
56. **Етнокультурні „сюжети” нових законопроектів України** // Мала енциклопедія етнодержавознавства / НАН України. Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького; Редкол.: Ю. Римаренко (відп. ред., кер. авт. колективу) та ін. – К., 1996. – С. 482–483.
57. **Європа як універсум**: [До візиту Президента Чеської Республіки Вацлава Гавела в Україну] // Демократ. Україна. – 1996. – 19 листоп. (№ 132). – С. 3.

58. **Національні меншини (шляхи розв'язання проблем)** // Мала енциклопедія етнодержавознавства / НАН України. Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького; Редкол.: Ю. Римаренко (відп. ред., кер. авт. колективу) та ін. – К., 1996. – С. 561.
59. **Основні напрямки трансформації політичної системи України** / Василь Кремень, Віктор Бондаренко // Порівняльний аналіз політичних структур Австрії та України: Доп. і реф. двосторон. політол. симп. у приміщенні Австрійс. Посольства в Києві, 16–18 листоп. 1995 р. – Л., 1996. – С. 68–77.
60. **„Чим більше мов ти знаєш, тим більше ти людина”** / [Інтерв'ю взяв Г. Пивоваров] // Київ. правда. – 1996. – 12 груд. (№ 140). – С. 1, 3.
61. **Ред.: Мала енциклопедія етнодержавознавства** / НАН України. Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – К.: Генеза: Довіра, 1996. – 942 с. – Член редкол.

1997

62. **Гуманітарний аспект процесу державотворення в Україні** // Ідеологія державотворення в Україні: історія і сучасність: Матеріали наук.-практ. конф., м. Київ, 1996 р., 22–23 листоп. – К., 1997. – С. 19–23.
63. **Держава та українське суспільство: стан і проблеми соціогуманітарного розвитку** / Василь Кремень, Віктор Бондаренко // Україна на перехідному етапі: Політика. Економіка. Культура / За ред. Т. Степанкової, П. Дуткевича, М. Гхош. – К., 1997. – Розд. 3. – С. 41–61.
Зміст розд. 3: Проблеми соціального середовища. – С. 41–44; Демографічна ситуація. – С. 44–46; Проблеми довкілля. – С. 47–48; Охорона здоров'я. – С. 48–49; Система освіти. – С. 49–52; Науково-технічний розвиток. – С. 52–54; Культура. – С. 55–56; Релігія. – С. 57–61.
64. **Жодний національний рух не гарантує демократичної політики** / В. Кремень, В. Ткаченко // Віче. – 1997. – № 2. – С. 18–32.
65. **Загрози національній безпеці в гуманітарній сфері** // Національна безпека України, 1994–1996 рр.: Наук. доп. / НАН України. Нац. ін-т стратег. дослідж.; Редкол.: О. Ф. Белов (голова) та ін. – К., 1997. – Розд. 2, пункт 5. – С. 64–67.
66. **„Конституція провела історичну межу”** // Уряд. кур'єр. – 1997. – 21 черв. (№ 111/112). – С. 5.
67. **Орієнтири на перспективу** / В. Кремень, В. Ткаченко // Шлях освіти. – 1997. – № 2. – С. 2–6.
68. **Ресурс влади** // Уряд. кур'єр. – 1997. – 8 лип. (№ 122). – С. 4.
69. **Сфера, яка формує людину: Освіта і держава...: Як складаються взаємини між ними?** / Бесіду вела О. Коваленко // Освіта України. – 1997. – 15 серп. (№ 33). – С. 1–2.
70. **Україна: з учора – в завтра: [Заверш. розд. моногр. „Україна: альтернативи поступу: Критика іст. досвіду”** / Василь Кремень, Дмитро Табачник, Василь Ткаченко // Демократ. Україна. – 1997. – 13 берез. (№ 29). – С. 2; 15 берез. (№ 30). – С. 2. – Див. також № 52.
71. **Україна нагадує велосипедиста, який упаде, коли зупиниться: На запитання „УМ”** відповідає кер. упр. внутріш. політики Адмін. Президента Василь Кремень / Записав Юрій Дорошенко // Україна молода. – 1997. – 21 черв. (№ 111). – С. 3.

72. **Шість років звершень і сподівань** // Демократ. Україна. – 1997. – 23 серп. (№ 95). – С. 1–2.
73. **Шість років пошуків і сподівань** // Уряд. кур'єр. – 1997. – 9 серп. (№ 145/146). – С. 3.
74. **Шляхи підвищення політичної стабільності** / В. Г. Кремень, М. Д. Міщенко, С. Г. Рябов, П. К. Ситник // Національна безпека України, 1994–1996 рр.: Наук. доп. / Нац. ін-т стратег. дослідж.; Редкол.: О. Ф. Белов (голова) та ін. – К., 1997. – Розд. 3, пункт 1. – С. 133–137.
75. **Ювілей національного самоствердження: До 80-ліття Української революції 1917–1920 років: [Відповіді на запитання]** // Демократ. Україна. – 1997. – 20 берез. (№ 32). – С. 1–2.
76. **Ред.: Основи етнодержавознавства: Підруч. для студ. гуманіт. спеціальностей вищих закл. освіти** / Ю. Римаренко, О. Антонюк, І. Варзар та ін.; Редкол.: Ю. Римаренко (голова), В. Кремень, І. Курас та ін. – К.: Либідь, 1997. – 655 с.
77. **Ред.: Хто є Хто в Україні, 1997: Біогр. слов.** / Укр. акад. наук нац. прогресу. Ін-т гуманіт. дослідж. – К.: Фенікс, 1997. – 469 с. – Член редкол.

1998

78. **Політична безпека України: концептуальні засади та система забезпечення: Монографія** / В. Кремень, І. Бінько, С. Головащенко; Міжрегіон. акад. упр. персоналом. – К., 1998. – 91 с.: табл. – (Стратегія політики і політ. аналіз). – Бібліогр.: с. 89.
79. **Соціологія: Підручник** / Авт. колектив: В. Андрущенко, В. Волович... В. Кремень та ін.; За заг. ред. В. Андрущенка, М. Горлача. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.; Х., 1998. – 622 с.
80. **Україна: шлях до себе. Проблеми суспільної трансформації: Навч. посіб.** / В. Г. Кремень, В. М. Ткаченко. – К.: Видавн. центр „Друк”, 1998. – 446 с.
81. **Веління часу: плекати національну гордість у молоді** // Пед. газ. – 1998. – Лип. (№ 7). – С.1.
82. **[Вступне слово на Загальних зборах АПН України]** // Освіта України. – 1998. – 23 груд. (№ 52). – С. 8. – (Освіта і вчитель у державотворенні).
83. **Журналу „Професійно-технічна освіта”:** Вітання працівникам проф.-техн. освіти з виходом першого фах. журн. // Проф.-техн. освіта. – 1998. – № 1. – 2-га с. обкл.
84. **Напутні:** [Про значення й потребу формування демократ. політ. культури] // Освіта. – 1998. – 25 листоп. (№ 70/71). – С. 3.
85. **Освіта наших дітей** // Голос України. – 1998. – 11 верес. (№ 174). – С. 4.
86. **Особистісно розвивальне навчання як науковий пріоритет** // Рід. шк. – 1998. – № 11. – С. 53–57.
87. **Педагогічна наука: час методологічної рефлексії** // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 2. – С. 9–15.
88. **Передмова** // Психологія на перетині тисячоліть: Зб. наук. пр. учасників П'ятих Костюків. читань. – К., 1998. – Т. 1. – С. 3–4.
89. **Підняти освіту не можна, не піднявши авторитет учителя** / Бесіду вела Ольга

Коваленко // Освіта України. – 1998. – 24 черв. (№ 26). – С. 5.

90. **Попереду велика робота!**: Заключ. сл. на звіт.-вибор. заг. зборах АПН [України] // Пед. газ. – 1998. – Січ. (№ 1). – С. 2.
91. **Психолого-педагогічна наука в ідеологічній проекції** // Психолого-педагогічна наука і суспільна ідеологія: Матеріали методол. семінару АПН України, 12 листоп. 1998 р. / АПН України. Ін-т соц. та політ. психології. – К., 1998. – С. 3–6.
92. **Спадщина Василя Сухомлинського в контексті нової філософії**: [3 доп. на Міжнар. наук.-практ. конф. „Педагогіка Василя Сухомлинського на зламі епох” та V Всеукр. пед. читаннях „Василь Сухомлинський і сучасність” // Освіта України. – 1998. – 7 жовт. (№ 41). – С. 6. – (Могутній талант Василя Сухомлинського виріс із великої любові до дитини. I до України).
93. **„Україна має бути незалежною і демократичною”**: [Відповіді на питання та уривки з кн. „Україна: шлях до себе: Пробл. суспільної трансформації”] / Матеріал підгот. Т. Мостова // Освіта України. – 1998. – 9 груд. (№ 50). – С. 8. – Див. також № 97.
94. **Філософія освіти у спадщині великого педагога**: [До 80-річчя від дня народж. В. О. Сухомлинського] // Пед. газ. – 1998. – Жовт. (№ 10). – С. 1. – (Міжнар. наук.-практ. конф. „Педагогіка В. Сухомлинського на зламі епох”).
95. **Ред.: Психолого-педагогічна наука і суспільна ідеологія**: Матеріали методол. семінару АПН України, 12 листоп. 1998 р. / АПН України. Ін-т соц. та політ. психології; Редкол.: В. Г. Кремень (голов. ред.), С. Д. Максименко, М. М. Слюсаренко. – К.: Гнозис, 1998. – 604 с.

1999

96. **Политологія: наука о політике**: Учеб. для высш. шк. / В. П. Андрущенко, Н. И. Горлач..., В. Г. Кремень и др.; За ред. В. П. Андрущенко, Н. И. Горлача. – 2-е изд., испр. и доп. – К., 1999. – 672 с.
97. **Україна: шлях до себе: Проблеми суспільної трансформації**: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. Г. Кремень, В. М. Ткаченко. – К.: [Видавн. центр] „ДрУк”, 1999. – 446 с.
Рец.: Білоусько О. А. Про потрібну вчителям книгу В. Г. Кременя, В. М. Ткаченка „Україна: шлях до себе: Проблеми суспільної трансформації” / О. А. Білоусько // Постметодика. – 2000. – № 1. – С. 7.
98. **Академія і формування національної системи освіти** // Пед. газ. – 1999. – Січ. (№ 1). – С. 1–2.
99. **Архітектоніка сучасного суспільного організму**: [Про зв’язок педагогіки і психології] // Пед. газ. – 1999. – Черв. (№ 6). – С. 4.
100. **Без реформи освіти не розбудуємо державу** // Директор шк. – 1999. – Жовт. (№ 40). – С. 2; Пед. газ. – 1999. – Жовт. (№ 10). – С. 1.
101. **Веління часу – плекати національну гордість у молоді** // Учитель. – 1999. – № 11/12. – С. 59–62.
102. **[Виступ на VI Всеукраїнських педагогічних читаннях „Василь Сухомлинський і сучасність”, м. Харків]** // Освіта України. – 1999. – 27 жовт. (№ 44). – С. 8. –

(Сухомлинський належить уже всьому світові / Т. Мостова).

103. **Все життя я ставлю собі надзавдання** / Бесіду вела Наталія Григоруk // Учитель. – 1999. – № 11/12. – С. 70–77.
104. **Вчитель у нас – це духовна і соціальна опора і учня, і суспільства** / Інтерв'ю провела Т. Мостова // Освіта України. – 1999. – 15 груд. (№ 51). – С. 6.
105. **[До читачів журналу]** // Журн. для батьків. – 1999. – № 1. – С. 3.
106. **Домінанти вчительського фаху** // Пед. газ. – 1999. – Серп. (№ 8). – С. 1; Учитель. – 1999. – № 11/12. – С. 52–54.
107. **„Еліта, інтелігенція – провідники нації”** / Розмову вела Т. Мостова // Освіта України. – 1999. – 8 верес. (№ 37/38). – С. 7; Учитель. – 1999. – № 11/12. – С. 63–67.
108. **Журналу „Українська література в загальноосвітній школі”**: [Привітання] // Укр. л-ра в загальноосвіт. шк. – 1999. – № 1. – 2 с. обкл.
109. **Заключне слово В. Кременя, президента АПН України** [на розширеному засіданні Президії АПН України, 12 трав. 1999 р.] // Пед. газ. – 1999. – Трав. (№ 5). – С. 4.
110. **Зміст освіти й дидактична стратегія** // Учитель. – 1999. – № 11/12. – С. 30–35.
111. **Культ знань – запорука майбутнього** // Проф.-техн. освіта. – 1999. – № 2. – С. 10–11.
112. **Культ знань і освіти має стати складовою української національної ідеї** / Інтерв'ю провела К. Гудзик // День. – 1999. – 26 трав. – С. 6; Учитель. – 1999. – № 11/12. – С. 68–69.
113. **Національна освіта як соціокультурне явище** // Учитель. – 1999. – № 11/12. – С. 10–17.
114. **Освітня ідеологія і політика в Україні і світі** // Учитель. – 1999. – № 11/12. – С. 2–9.
115. **Особистісно розвивальне навчання як науковий пріоритет** // Учитель. – 1999. – № 11/12. – С. 36–43. – Див. також № 86.
116. **Педагогічна наука: час методологічної рефлексії** // Учитель. – 1999. – № 11/12. – С. 27–29. – Див. також № 87.
117. **Психолого-педагогічна наука в ідеологічній проекції** // Учитель. – 1999. – № 11/12. – С. 22–24. – Див. також № 91.
118. **Раціональність як діяльнісний феномен школяра** // Учитель. – 1999. – № 11/12. – С. 46–51.
119. **Спадщина Василя Сухомлинського в контексті нової філософії** // Учитель. – 1999. – № 11/12. – С. 57–58. – Див. також № 92.
120. **Сучасна освіта в контексті реформування** // Освіта України. – 1999. – 29 верес. (№ 40). – С. 6; Учитель. – 1999. – № 11/12. – С. 18–21.
121. **Сучасні проблеми філософії педагогічної освіти**: [Доп. у скороч. вигляді на Міжнар. наук.-практ. конф. „Психолого-педагогічні проблеми підготовки інженерно-педагогічних кадрів для закладів професійно-технічної освіти”] // Освіта України. – 1999. – 31 берез.

(№ 13). – С. 6. – (Кадри для проф. освіти).

122. **Сходження до апогею:** [Психол.-пед. умови виховання особистості] // Учитель. – 1999. – № 11/12. – С. 25–26.
123. **Товариство „Знання” – не рудимент минулого, а діюча і корисна структура:** Розмова з нар. деп. України В. Кременем про громад. просвіт. орг. // Учитель. – 1999. – № 11/12. – С. 78–80.
124. **Філософія освіти у спадщині великого педагога:** [До 80-річчя від дня народж. В. О. Сухомлинського] // Учитель. – 1999. – № 11/12. – С. 55–56. – Див. також № 94.
125. **Формування особистості в умовах розвитку української державності:** Тез. доп. на заг. зборах АПН України, 15–16 груд. 1999 р. // Освіта. – 1999–2000. – 29 груд.–5 січ. (№ 60/61). – С. 3; Освіта України. – 1999. – 22 груд. (№ 52). – С. 6; Пед. газ. – 1999. – Груд. (№ 12). – С. 1–2.
126. **Рец.: Педагогічна майстерність: новаторська ідея** // Педагогіка і психологія проф. освіти. – 1999. – № 3. – С. 380–386. – Рец. на кн.: Педагогічна майстерність / Авт. колектив: І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; За ред. І. А. Зязюна. – К.: Вища шк., 1997. – 349 с.

2000

127. **Становлення національної системи вищої освіти в Україні в контексті загальної тенденції цивілізаційного розвитку:** Доп. міністра освіти і науки України на Всеукр. конф. „Сучасний стан вищої освіти в Україні: проблеми та перспективи”, 24–25 трав., 2000 р. – К., 2000. – 14 с.
128. **Філософія:** Підручник / В. П. Андрущенко, В. І. Волович... В. Г. Кремень та ін. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Х.: Консум, 2000. – 672 с.
129. **„Алло, Кремень слухає...”:** „Гаряча” лінія телефон. зв’язку з міністром освіти і науки України В. Кременем / Записала Ольга Коваленко; Фото В. Соловійова // Освіта України. – 2000. – 2 лют. (№ 5). – С. 1–2: фотогр.
130. **Без реформи освіти не розбудуємо державу** // Математика в шк. – 2000. – № 1. – С. 2–4.
131. **[Виступ на V з’їзді профспілки працівників освіти і науки України]** // Освіта України. – 2000. – 30 листоп. (№ 48). – С. 4. – (Одне з головних завдань профспілки – добитися істотного підвищення зарплати працівникам освіти).
132. **Від учителя до академіка:** До ювілею П. Т. Тронька // Освіта України. – 2000. – 12 лип. (№ 28). – С. 3.
133. **Віддаючи пріоритет освіти й науці** / Розмову провела І. Корчевна // Світло. – 2000. – № 3. – С. 3–5.
134. **„Возлюби... і самого себе”:** [Світогляд. орієнтири цінності життя] // Освіта. – 2000. – 19–26 квіт. (№ 20). – С. 2.
135. **Духовність нації: перші кроки до полілогу:** Думки, погляди, пропозиції // Директор шк., ліцею, гімназії. – 2000. – № 2/3. – С. 6–10. – Ексклюзивне інтерв’ю з В. Г. Кременем про духовність та релігію. – С. 11–12.

136. **Єдність завдань модернізації і стабільності – запорука розвитку вищої школи в Україні:** 3 доп. В. Кременя на підсумк. колегії МОН [України], 19 жовт. 2000 р. // Пед. газ. – 2000. – Листоп. (№ 11). – С. 1–2.
137. **Єдність завдань реформування й забезпечення стабільності – запорука розвитку вищої школи:** [Доп. на підсумк. колегії МОН України, 19 жовт. 2000 р.] // Освіта України. – 2000. – 23 жовт. (№ 43). – С. 2, 4.
138. **Єдність завдань реформування й забезпечення стабільності – запорука розвитку вищої освіти:** [Пленар. доп.] // Філософія освіти XXI століття: проблеми і перспективи: Зб. наук. пр. методол. семінару, 22 листоп. 2000 р. / АПН України. Ін-т вищої освіти та ін.; За заг. ред. В. Андрущенко. – К., 2000. – Вип. 3. – С. 4–17.
139. **„Забезпечимо пріоритетність освіти заради дітей, заради країни“:** 3 доп. на підсумк. колегії МОН України // Освіта. – 2000. – 23–30 серп. (№ 37). – С. 1–2.
140. **„...І світло совісті ознаменує поступ“** / Розмову веде О. С. Коноваленко, голов. ред. „Освіти“ // Освіта. – 2000. – 8–15 берез. (№ 15). – С. 1.
141. **Інтерв'ю з міністром освіти і науки Василем Григоровичем Кременем:** [Про актуал. пробл. сучас. освіти та виховання учн. молоді, розвитку психол.-пед. науки і шкіль. психології]: [Бесіда] / Розмову ведуть О. В. Губенко та В. Г. Панок // Журн. для батьків. – 2000. – № 3. – С. 3–4; *Практ. психологія та соц. робота.* – 2000. – № 5. – С. 2–6.
142. **[Інтерв'ю під час перебування у Бучанській школі-інтернаті]** // Освіта України. – 2000. – 7 черв. (№ 23). – С. 2–3. – (Василь Кремень: „Ми, дорослі, маємо пам'ятати про дітей кожного дня, а не тільки в свята“ / М. Корюненко).
143. **Ключові проблеми розвитку загальної середньої, дошкільної, позашкільної та професійно-технічної освіти** // Освіта. – 2000. – 22 серп. (№ 34). – С. 4–12; *Педагогіка толерантності.* – 2000. – № 3. – С. 4–12.
144. **„Ми всі повинні усвідомлювати пріоритет знань“** / [Розмову вела Л. Волга] // *Наука і сусп.-во.* – 2000. – № 9/10. – С. 2–5.
145. **На ринку праці в ціні не липовий диплом, а професіоналізм:** [Інтерв'ю з міністром освіти і науки В. Кременем спеціально для газ. „День“] / Розмову вели Л. Івшина, О. Іванцов, О. Фандєєв та ін. // *День.* – 2000. – 17 берез. (№ 47). – С. 19; *Постметодика.* – 2000. – № 1. – С. 2–5.
146. **„Нам треба подивитись дітям в очі“** / Розмову веде голов. ред. О. С. Коноваленко // Освіта. – 2000. – 23 лют.–1 берез. (№ 12). – С. 1, 4–5.
147. **Нова доба нового прагне діла** / Розмову веде О. С. Коноваленко, голов. ред. // Освіта. – 2000. – 1–8 берез. (№ 13/14). – С. 1–3.
148. **Новый министр образования и науки определяет приоритеты:** [Отрывки из интервью для газ. „Зеркало недели“] / Записала Л. Суржик // *Директор шк. Україна.* – 2000. – № 2. – С. 3–9.
149. **О состоянии и направлениях развития высшей школы в Украине** // *Мир образования.* – 2000. – № 2. – С. 33–40.
150. **Освіта зорієнтована на перспективу:** Діалог з міністром / Розмову вела Ольга Гергель // *Уряд. кур'єр.* – 2000. – 19 лют. (№ 32). – С. 6–7: фотогр.

151. **Переднє слово** // Перспективні освітні технології: Наук.-метод. посіб. / За заг. ред. Г. С. Сазоненко. – К., 2000. – С. 5–8.
152. **Пріоритетність вітчизняної освіти** // Проф.-техн. освіта. – 2000. – № 4. – С. 3–10.
153. **Пріоритетність та фінансування освіти**: Міністр освіти і науки Василь Кремень та Голова ЦК профспілки працівників освіти і науки Леонід Сачков відповідають на запитання голов. ред. журн. // Директор шк., ліцею, гімназії. – 2000. – № 2/3. – С. 13–15.
154. **Реформа освіти – запорука майбутнього держави** // Директор шк., ліцею, гімназії. – 2000. – № 1. – С. 6–9.
155. **Реформування освіти: позиція виражена, кроки впевнені**: Прес-конф. міністра освіти і науки України В. Кременя / [Бесіду записала О. Жованик] // Освіта України. – 2000. – 16 серп. (№ 33). – С. 1, 4.
156. **Розуміти пріоритетність вітчизняної освіти**: 3 доп. на підсумк. колегії МОН України // Укр. мова й л-ра в серед. шк., гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2000. – № 5. – С. 4.
157. **Система освіти України: сучасні тенденції і перспективи** // Професійна освіта: педагогіка і психологія: Пол.-укр. журн., укр.-пол. [щоріч.] / За ред. Т. Левовицького, І. Вільш, І. Зязюна, Н. Ничкало. – Ченстохов; К., 2000. – Вип. 2. – С. 11–30.
158. **Соціальний розвиток дитини в системі освіти** // Вісн. Харк. нац. ун-ту. Сер. Психологія. – Х., 2000. – № 493: Розвивальне навчання в Україні: стан і перспективи: Матеріали I Всеукр. наук.-практ. конф. – С. 6–9.
159. **„Творити культ знань”** / Бесіду провели О. Онаць, В. Левченко // Директор шк. – 2000. – Верес. (№ 33). – С. 2–3.
160. **Треба творити таку школу, щоб „учні шанували своїх учителів, але й учителі їх не зневажали”**: Ключ. пробл. розвитку заг. серед., дошкіль., позашкіль. та проф.-техн. освіти: [3 доп. на підсумк. колегії МОН України] // Освіта України. – 2000. – 22 серп. (№ 34). – С. 2, 4.
161. **Удосконалення національної системи освіти**: Заключ. сл. на заг. зборах АПН України, трав. 2000 р. // Пед. газ. – 2000. – Черв. (№ 6). – С. 1.
162. **Україна: шлях до себе: Проблеми суспільної трансформації**: Фрагм. з кн. / В. Г. Кремень, В. М. Ткаченко // Постметодика. – 2000. – № 1. – С. 8–14. – Див. також № 97.
163. **Цього року абітурієнтам буде дозволено вступати до кількох вищих навчальних закладів одночасно** // Освіта України. – 2000. – 23 лют. (№ 8). – С. 1–2, 4.
164. **Через пріоритетний розвиток освіти, виховання до динамічного національного прогресу** // Педагогіка толерантності. – 2000. – № 4. – С. 4–8.
165. **Чому ж на зарплату освітян не вистачило коштів?**: 3 виступу // Освіта. – 2000. – 22–29 листоп. (№ 54). – С. 1: фотогр. – (3 трибуни V з'їзду профспілки працівників освіти і науки).
166. **„Я считаю, что вузы негосударственной формы собственности имеют все основания с оптимизмом смотреть в будущее”**: Міністр образования Василий Кремень беседует с

шеф-ред. журн. Владимиром Гориславцем // Персонал. – 2000. – № 4. – С. 8–9.

167. **Якомога більше громадян України зможуть здобути кваліфіковану вищу освіту, бо саме від рівня інтелектуалізації залежить майбутнє:** Доп. на підсумк. колегії МОН [України], 19 жовт. 2000 р. // Освіта. – 2000. – 25 жовт.–1 листоп. (№ 47/48). – С. 1–3.
168. **Ред.: Вища освіта України: стан та тенденції:** Матеріали до підсумк. колегії М-ва освіти і науки України: Стат. огляд. – К., 2000. – 225 с.: табл. – Заг. ред.

2001

169. **Людина і світ:** Підруч. для учнів загальноосвіт., проф.-техн. та вищих навч. закл. І–ІІ рівнів акредитації / Кол. авт.: Л. В. Губерський (голов. ред.), В. Г. Кремень, А. О. Приятельчук та ін. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Т-во „Знання”: КОО, 2001. – 349 с.
170. **Міжнародні відносини та зовнішня політика, 1980–2000 роки:** Підруч. для студ. вищих навч. закл. / Л. Ф. Гайдуков, В. Г. Кремень, Л. В. Губерський та ін. – К.: Либідь, 2001. – 621 с. – Бібліогр.: с. 617–621.
Україна в міжнародних відносинах кінця ХХ століття / В. Г. Кремень, Л. Ф. Гайдуков. – С. 541–596.
171. **Будь-які зміни завжди сприймаються по-різному** / [Бесіду провів О. Гавриш] // Дзеркало тижня. – 2001. – 21 квіт. (№ 16). – С. 12.
172. **[Виступ В. Кременя на урочистому засіданні з нагоди Міжнар. дня толерантності, 15 листоп. 2001 р.]** // Педагогіка толерантності. – 2001. – № 3/4. – С. 9–10.
173. **Главное, чтобы ребенок учился самостоятельно мыслить:** [Интервью об итогах шк. реформы] / [Беседу провела] Анна Андрущенко // Мир семьи. – 2001. – № 11. – С. 29: фотогр.
174. **Готувати еліту прориву:** [Інтелектуалізація сусп-ва і освіта] / Василь Кремень, Юрій Таран, Георгій Пігоров // Дзеркало тижня. – 2001. – 31 берез. (№ 13). – С. 13.
175. **Добрий початок – половина успіху:** Інтерв'ю міністра освіти і науки України В. Кременя / Розмову вела О. Гергель // Почат. шк. – 2001. – № 1. – С. 1–2.
176. **Доповідь міністра освіти і науки України Василя Григоровича Кременя на ІІ Всеукраїнському з'їзді працівників освіти, 8 жовтня 2001 р.** // Освіта. – 2001. – 10–17 жовт. (№ 57/58). – С. 5–8. – Див. також № 181, 182, 189, 190, 194, 284.
177. **„За межею пішохідної доступності до шкіл – 245 тисяч дітей”:** [Пробл. реформування серед. освіти та роль вчителя в цьому процесі] / Інтерв'ю записала Л. Рябоконт // День. – 2001. – 1 верес. (№ 156). – С. 4.
178. **Заключне слово Президента АПН України Василя Кременя на загальних зборах АПН України** // Пед. газ. – 2001. – Квіт. (№ 4). – С. 6.
179. **Зберегти в освіті все те добре, що маємо, і разом з тим досягти якісно нового її стану** // Освіта України. – 2001. – 18 лип. (№ 29). – С. 1–2; Укр. мова й л-ра в серед. шк., гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2001. – № 4. – С. 19–23.

180. „К сожалению, у нас есть еще школы, где никто из преподавателей компьютера в глаза не видел. Но мы стараемся изменить положение”: Прямая линия / Подгот.: Марина Евграшина, Ирина Тумаркина, Леонид Горбик // Факты и комментарии. – 2001. – 29 авг. (№ 152). – С. 7, 11.
181. **Ключові завдання: утвердження пріоритетності і модернізація освіти:** 3 доп. на II Всеукр. з'їзді працівників освіти // Дошкiл. виховання. – 2001. – № 11. – С. 5–9. – Див. також № 176, 182, 189, 190, 194, 284.
182. **Конспект на майбутнє:** Доп. міністра освіти і науки України В. Кременя на II Всеукр. з'їзді працівників освіти: (Уривки) // Завуч. – 2001. – Груд. (№34). – С. 4–5. – Див. також № 176, 181, 189, 190, 194, 284.
183. **Василь Кремень закликав об'єднатися всім, щоб піднятися на ту висоту, яка відповідала б ХХІ століттю:** [Виклад доп. на засід. Верхов. Ради України] // Освіта України. – 2001. – 11 квіт. (№ 15/16). – С. 1–2: фото.
184. **Модернізація освіти – важливий чинник соціального, економічного і політичного розвитку України** // Україна на порозі ХХІ століття: уроки реформ та стратегія розвитку: Матеріали наук. конф., 15–16 листоп. 2000 р. – К., 2001. – С. 146–159; Вісн. НАН України. – 2001. – № 3. – С. 22–25.
185. **Наукове забезпечення вищої освіти України в ХХІ столітті** // Вища освіта України. – 2001. – № 1. – С. 8–10.
186. „Наши страны может разъединить только собственная глупость”: [Интервью специально для „Учительской газеты”] / Записала О. Максимович // Учит. газ. – 2001. – 20 нояб. (№ 48). – С. 3; Педагогіка толерантності. – 2001. – № 3/4. – С. 233–238.
187. **Неперервна освіта – стратегічний ресурс:** [Відповіді на запитання кореспондента] // Уряд. кур'єр. – 2001. – 6 жовт. (№ 182). – С. 6.
188. **Освіта без рожевих окулярів** / Інтерв'ю про найголов. пробл. шкiл. освіти провела Наталя Бородюк // Уряд. кур'єр. – 2001. – 7 квіт. (№ 63). – С. 4–5.
189. **Освіта в Україні:** Доп. міністра освіти і науки України В. Кременя на II Всеукр. з'їзді працівників освіти // Пед. газ. – 2001. – Жовт. (№ 10). – С. 3–5. – Див. також № 176, 181, 182, 190, 194, 284.
190. **Освіта в Україні: стан і перспективи розвитку:** (Доп. на II Всеукр. з'їзді працівників освіти, 8 жовт. 2001 р.) // Неперервна проф. освіта: теорія і практика. – 2001. – № 4. – С. 7–17; Проф.-техн. освіта. – 2001. – № 4. – С. 5–10. – Див. також № 176, 181, 182, 189, 194, 284.
191. **Основні завдання на виконання рішень II Всеукраїнського з'їзду працівників освіти та Указу Президента України „Про додаткові заходи щодо забезпечення розвитку освіти в Україні”:** Доп. президента АПН України В. Кременя на заг. зборах АПН України, 7 груд. 2001 р. // Пед. газ. – 2001. – Груд. (№ 12). – С. 1–3. – Див. також № 236.
192. **Перспективи розвитку освіти на 25 років:** [II Всеукр. з'їзд працівників освіти: Круглий стіл: віртуал. засід.] // Директор шк., гімназії, ліцею. – 2001. – № 5/6. – С. 9–14.
193. **Про підсумки роботи загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів у 2000–2001 навчальному році та основні завдання на новий навчальний рік:** Тез. доп. на підсумк. колегії МОН України, 16 серп. 2001 р. // Освіта. – 22–29 серп. (№ 45/46). – С. 4–7; Пед. газ. – 2001. – Верес. (№ 9). – С. 1–3.

194. **Про стан освіти в Україні та Національну доктрину її розвитку:** [Доп. на II Всеукр. з'їзді працівників освіти] // II Всеукр. з'їзд працівників освіти, 7–9 жовт. 2001 р. – К., 2001. – С. 7–28. – Див. також № 176, 181, 182, 189, 190, 284.
195. **Пружний крок:** [Про пропозиції до проекту Нац. доктрини розвитку освіти] // Освіта. – 2001. – 3–10 жовт. (№ 56). – С. 1.
196. **Ресурси освітніх змін** // Директор шк., ліцею, гімназії. – 2001. – № 4. – С. 6–11.
197. **Система освіти в Україні: сучасні тенденції і перспективи** // Соціокультурні чинники розвитку інтелектуального потенціалу українського суспільства і молодь: Наук. пр. та матеріали конф. / Редкол.: В. Андрущенко (голов. ред.) та ін. – К., 2001. – Вип. 1. – С. 5–17.
198. **Україна в міжнародних відносинах кінця ХХ ст.** / Л. Ф. Гайдуков, В. Г. Кремень // Міжнародні відносини та зовнішня політика, 1980–2000 роки: Підруч. для студ. вищих навч. закл. / Авт.: Л. Ф. Гайдуков (кер. авт. колективу) та ін. – К., 2001. – Розд. 3, тема 7. – С. 541–596.
Зміст розд. 3, теми 7: Українська РСР на міжнародній арені (від кінця 70-років до краху СРСР); Становлення України як суб'єкта міжнародних відносин: етапи, внутрішні та зовнішні чинники; Зовнішня політика України: здобутки, проблеми, перспективи.
199. **Учасникам проекту** [„Реформування ПТО в Україні”] // Проф.-техн. освіта. – 2001. – Спецвипуск. – 2-га с. обкл. – Укр., рос., англ.
200. **Учиться быть умным:** Национальная доктрина образования нацелена на то, чтобы концептуально изменить методы преподавания / Интервью записала Виктория Полушкина // Киев. ведомости. – 2001. – 30 окт. – С. 10.
201. **Чи буде підвищено заробітну плату з 1 січня 2002 року:** [Відповіді на запитання делегатів II Всеукр. з'їзду працівників освіти] // Освіта України. – 2001. – 27 листоп. (№ 59/60). – С. 2.
202. **Чи не повертаємося ми до паперотворчості як показника роботи вчителя?:** [Відповіді на запитання делегатів та учасн. II Всеукр. з'їзду працівників освіти] // Освіта України. – 2001. – 4 груд. (№ 61). – С. 2.
203. **Чи передбачається підвищення зарплати начальникам і спеціалістам відділів освіти?:** [Відповіді на запитання делегатів та учасн. II Всеукр. з'їзду працівників освіти] // Освіта України. – 2001. – 14 груд. (№ 59/60). – С. 2.
204. **Чи правильна практика відключення навчальних закладів від енергопостачання?:** [Відповіді на запитання делегатів та учасн. II Всеукр. з'їзду працівників освіти] // Освіта України. – 2001. – 7 груд. (№ 62). – С. 2.
205. **Чому робота старшої піонервожатої не входить до педагогічного стажу?:** [Відповіді по прямій телефонній лінії] / Записала Л. Марченко; Фото К. Голубєва // Освіта України. – 2001. – 11 квіт. (№ 15/16). – С. 5: фотогр.
206. **Що таке сучасний світогляд учня:** Відповіді на запитання учасн. II Всеукр. з'їзду працівників освіти // Освіта України. – 2001. – 16 листоп. (№ 56). – С. 2.
207. **Якісна освіта формує майбутнє держави і її громадян** // Дзеркало тижня. – 2001. – 2 черв. (№ 21). – С. 12.

208. **Ред.: II Всеукраїнський з'їзд працівників освіти, 7–9 жовтня 2001 року.** – К.: ЗАТ „Нічлава”, 2001. – 229 с.: фотогр. – Голов. ред.
209. **Ред.: Золота книга української еліти:** Інформ.-іміджевий альманах: У 6 т. – К.: Компанія „Євроімідж”, 2001. – Т. 1–6. – Член редкол.
210. **Ред.: Освіта України:** Інформ.-аналіт. огляд: До II Всеукр. з'їзду працівників освіти. – К.: ЗАТ „Нічлава”, 2001. – 224 с.: іл. – Заг. ред.
211. **Ред.: Освіта України:** Нормат.-правові док.: До II Всеукр. з'їзду працівників освіти. – К.: Міленіум, 2001. – 472 с. – Голова редкол.
212. **Ред.: Освіта України за роки незалежності: стан, факти, події.** – К.: Вища шк., 2001. – 159 с. – Заг. ред.
213. **Ред.: Політологія: наука про політику:** Підручник / За заг. ред. В. Г. Кременя, М. І. Горлача. – 3-тє вид., випр. і доп. – К.; Х.: Єдинорог, 2001. – 638 с.
214. **Відп. за вип.: Освіта і наука в Україні:** Матеріали Укр.-Нім. конф., Бонн, лют. 2001 р. / Відп. за вип.: В. Г. Кремень, М. Ф. Степко, К. М. Левківський та ін. – К., 2001. – 73 с. – Текст парал. нім.

2002

215. **История философии:** Учеб. для высшей шк. / В. И. Волович, Н. И. Горлач... В. Г. Кремень; Под ред. Н. И. Горлача. – Х.: Консум, 2002. – 751 с.
216. **Охорона інтелектуальної власності в Україні** / С. О. Довгий, В. О. Жаров... В. Г. Кремень та ін. – К.: Форум, 2002. – 319 с. – Бібліогр.: с. 309–314.
217. **Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку:** Навч. посіб. для студ. вищих закл. освіти / І. Ф. Курас, Ф. М. Рудич... В. Г. Кремень та ін.; За ред. Ф. М. Рудича. – К.: Парлам. вид-во, 2002. – 327 с.
Розд. 2: Україна: політична стратегія. – С. 34–52.
218. **Політологія:** Підруч. для студ. вищих навч. закл. / В. Г. Кремень, В. П. Андрущенко, В. Г. Воронкова та ін.; За заг. ред. Ю. І. Кулагіна, В. І. Полуріза; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К.: Альтерпрес, 2002. – 612 с. – Бібліогр. в кінці розд.
219. **Вища освіта і наука – пріоритетні сфери розвитку суспільства у XXI столітті:** Доп. [у скороч. вигляді] на підсумк. колегії МОН [України], 28 лют. 2003 р. // Вища шк. – 2002. – № 4/5. – С. 3–33: діагр. – Напевне, журн. друкувався з запізненням.
220. **„Вища освіта стає обов'язковим етапом у житті людини”:** Доп. міністра освіти і науки України Василя Кременя на засіданні Спільки ректорів України в Запоріжжі // Освіта України. – 2002. – 11 черв. (№ 46). – С. 2; 14 черв. (№ 47). – С. 4–5.
221. **Відверті запитання, чіткі відповіді:** [Інтерв'ю] / Записав Микола Щербань // Освіта. – 2002. – 6–13 берез. (№ 14/15). – С. 2–3.
222. **Дванадцять балів проти принижень та зневіри:** [Інтерв'ю про реформи в освіті, надане під час перебування на V Міжнар. конгр. українців, м. Чернівці] / [Бесіду вела] Оксана Лешик // Молодий Буковинець. – 2002. – 27 серп. (№ 102/103). – С. 1, 3.

223. **Доповідь міністра освіти і науки України Василя Кременя на підсумковій колегії МОН [України] 16 серпня 2002 року** // Освіта. – 2002. – 28 серп. – 4 верес. (№ 42). – С. 3–5. – Див. також № 237.
224. **З доповіді міністра В. Г. Кременя:** [На засід. підсумк. колегії МОН України про підсумки 2001/2002 навч. роки та завдання на новий навч. рік, 16 серп. 2002 р.] // Дошкіл. виховання. – 2002. – № 9. – С. 4–5.
225. **Кожна дитина повинна мати можливість для всебічного розвитку** / Розмову вела О. Гергель // Почат. шк. – 2002. – № 3. – С. 8–9.
226. **Наукова та організаційна діяльність АПН за звітний період: Доповідь** // Освіта України. – 2002. – 28 груд. (№ 102/103). – С. 7, 10–11.
227. **Національна доктрина розвитку освіти:** Затв. Указом Президента України від 17 квіт. 2002 р. № 347/2002 // Дошкіл. виховання. – 2002. – № 7. – С. 4–9; Київ. правда. – 2002. – 26 квіт. – Вісник. – С. 1–4; Проф.-техн. освіта. – 2002. – № 3. – С. 2–8. – У співавт. – Авт. не зазначено.
228. **„Не бачу альтернативи змінам”** / [Інтерв'ю взяла] Павлина Семиволос; Фото С. П'ятерикова // Дзеркало тижня. – 2002. – 27 квіт.–10 трав. (№ 16). – С. 13: фотогр.
229. **„Не можу уявити своє життя і свою діяльність поза турботою про освіту”:** [З прес-конференції] // Освіта. – 2002. – 15–22 трав. (№ 29). – С. 2.
230. **Освіта в ХХІ столітті стає пріоритетом у будь-якому суспільстві, в будь-якій державі:** [Доп. на семінарі-наradі „Роль і місце педагогічних і фахових видань України в науково-методичному забезпеченні навчального процесу в закладах освіти”] // Пед. газ. – 2002. – Жовт.–листоп. (№ 10/11). – С. 1–2. – (До 10-річчя АПН України); Математика в шк. – 2002. – № 6. – 2-га с. обкл., с. 2–3.
231. **Освіта і наука визначають авторитет держави:** (Виступ на семінарі-наradі голов. ред. пед. фахових видань України) // Проф.-техн. освіта. – 2002. – № 4. – С. 2–5; Фіз. виховання в шк. – 2002. – № 4. – С. 2–5.
232. **Освіта і наука визначають авторитет держави:** (З доп. на семінарі-наradі голов. ред. пед. фахових видань України „Роль і місце педагогічних і фахових видань України в науково-методичному забезпеченні навчального процесу в закладах освіти”) // Історія в шк. України. – 2002. – № 6. – С. 2–4. – Скороч. варіант доп. – Див. також № 230, 231.
233. **Основні завдання Академії педагогічних наук:** На виконання рішень ІІ Всеукр. з'їзду працівників освіти та Указу Президента України „Про додаткові заходи щодо забезпечення розвитку освіти в Україні”: [Доп. на заг. зборах АПН України, 7 груд. 2001 р. (подається скорочено)] // Упр. освітою. – 2002. – Лют. (№ 4). – С. 2–3. – Див. також № 191, 236.
234. **Поступ до нової філософії освіти в Україні** // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні, 1992–2002: Зб. наук. пр. до 10-річчя АПН України: У 2 ч. / АПН України. – Х., 2002. – Ч. 1. – С. 9–23.
235. **Пріоритети розвитку освіти України на початку ХХІ століття** // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: Зб. наук. пр.: У 2 ч. / АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти. – Вінниця, 2002. – Вип. 2, ч. 1. – С. 3–10.

236. **Про наукову та організаційну діяльність АПН України в 1998–2002 рр.:** Тези доп. // Пед. газ. – 2002. – Груд. (№ 12). – С. 1–2. – (До заг. звіт.-вибор. зборів АПН України 1998–2002 рр.). – Див. також № 233.
237. **Про підсумки роботи загальноосвітніх та професійно-технічних закладів у 2001/2002 навчальному році та основні завдання на новий навчальний рік:** Доп. міністра освіти і науки України Василя Кременя [на засід. колегії МОН України, 16 серп.] // Освіта України. – 2002. – 21 серп. (№ 66/67). – С. 1–4; Пед. газ. – 2002. – Серп.–верес. (№ 8/9). – С. 1–2. – Див. також № 223.
238. **Скоординувати діяльність педагогічної преси на користь освіти:** [Виступ на семінарі-наряді „Роль і місце педагогічних фахових видань України в науково-методичному забезпеченні навчального процесу в закладах освіти”] // Фізика та астрономія в шк. – 2002. – № 6. – С. 1–2.
239. **Скоро комп’ютер заговорить українською мовою:** Наука в Україні / Розмову вели В. Кремень і Ю. Кузнецов, голов. ред. газ. „Освіта України” // Освіта України. – 2002. – 5 лют. (№ 11). – С. 1–3, 6.
240. **Сучасна філософія освіти і педагогічна наука** // Педагогіка і психологія проф. освіти. – 2002. – № 4. – С. 11–20.
241. **Українська освіта в добу глобалізації** // Директор шк., ліцею, гімназії. – 2002. – № 6. – С. 4–12.
242. **Фізична культура в школі: проблеми і перспективи:** [Відповіді на запитання освітян] // Освіта України. – 2002. – 15 берез. (№ 22). – С. 2; 19 берез. (№ 23). – С. 2; 22 берез. (№ 24/25). – С. 2. – (Колонка міністра).
243. **Філософія освіти XXI століття:** Виступ... на наук. ювілейн. сесії АПН України, присвяч. 10-річчю АПН [України, 19 груд. 2002 р.] // Вища шк. – 2002. – № 6. – С. 9–17; Освіта. – 2002. – 18–25 груд. (№ 58). – С. 1–3: фотогр.; Освіта України. – 2002. – 28 груд. (№ 102/103). – С. 6–7: фотогр.
244. **Штрихи до різновидів освіти:** [Проф.-техн. освіта, вища освіта] // Директор шк., ліцею, гімназії. – 2002. – № 6. – С. 8–9.
245. **„Яка Ваша оцінка передбачуваного фінансування освіти і науки в майбутньому бюджеті 2003 року?”:** [Відповідь на запитання] // Освіта. – 2002. – 30 жовт. – 6 листоп. (№ 51). – С. 1.
246. **Ред.: II Всеукраїнський з’їзд працівників освіти, 7–9 жовтня 2001 року** / Редкол.: В. Г. Кремень, В. О. Зайчук, В. П. Романенко та ін.; Голов. ред. В. Г. Кремень. – К.: ЗАТ „Нічлава”, 2002. – 229 с.
247. **Ред.: Закон України „Про вищу освіту”:** Наук.-практ. коментар / В. Г. Гончаренко, К. М. Левківський, С. Л. Лисенков та ін.; За заг. ред. В. Г. Кременя. – К., 2002. – 323 с.
248. **Ред.: Політологія: наука про політику:** Підруч. для вищої шк. / Є. М. Воробйов, М. І. Горлач, Г. Т. Головченко та ін.; За заг. ред. В. Г. Кременя, М. І. Горлача. – 4-те вид., випр. і доп. – К.; Х.: Єдинорог, 2002. – 640 с.: іл. – Бібліогр. в кінці розд.

249. **Ред.: Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні, 1992–2002:** Зб. наук. пр. до 10-річчя АПН України: У 2 ч. / АПН України; Редкол.: В. Г. Кремень (голов. ред.), В. М. Мадзігон, О. Я. Савченко та ін. – Х.: ОВС, 2002. – Ч. 1–2.

2003

250. **Історія філософії:** Підруч. для вищої школи / В. Г. Кремень, В. С. Афанасенко, В. І. Волович та ін. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Х.: Прапор, 2003. – 768 с. – Бібліогр.: в кінці глав.
251. **Науково-освітній потенціал нації: погляд у XXI століття:** У 3 кн. / Авт. колектив: В. Литвин (кер.), В. Андрущенко, В. Кремень та ін. – К.: Навч. кн., 2003.
Кн. 1: Пріоритет інтелекту. – 639 с.
Кн. 2: Освіта і наука: творчий потенціал державо- і культуротворення. – 671 с.
Кн. 3: Модернізація освіти. – 943 с.
252. **Неперервна професійна освіта: Філософія, педагогічні парадигми, прогноз** / В. П. Андрущенко, І. А. Зязюн, В. Г. Кремень та ін.; За ред. В. Г. Кременя; АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти. – К.: Наук. думка, 2003. – 852 с.
Розд. 1: Система освіти в Україні: сучасні тенденції і перспективи. – С. 9–98.
253. **Освіта і наука України: шляхи модернізації (факти, роздуми, перспективи).** – К.: Грамота, 2003. – 214 с. – Бібліогр.: с. 202–203.
Рец.: Корольов Б. Торуючи шляхи модернізації освіти: Роздуми над сторінками нової книги / Борис Корольов // Освіта. – 2003. – 25 черв. – 2 лип. (№ 30). – С. 3: фотогр.
254. **Україна: проблеми самоорганізації:** Монографія: У 2 т. / Василь Кремень, Дмитро Табачник, Василь Ткаченко. – К.: Промінь, 2003.
Т. 1: Критика історичного досвіду. – 383 с.
Т. 2: Десятиріччя суспільної трансформації. – 463 с.
Рец.: Рудич Ф. Україна: перспективи сталого розвитку / Ф. Рудич, А. Кудряченко // Голос України. – 2004. – 15 черв. (№ 108). – С. 3; Шкляр Л. Є. Хто ми? Ким були, ким ми є і ким хочемо бути? / Л. Є. Шкляр // Трибуна. – 2004. – № 9/10. – С. 23–25.
255. **Академіки АПН [України] в очікуванні загальних зборів:** [На обговоренні – здобутки АПН України та проект держ. стандартів для серед. заг. освіти] / [Підгот.] І. Жовта // Освіта України. – 2003. – 8 квіт. (№ 26). – С. 1, 7: фотогр.
256. **Без прийняття змін до Закону „Про вищу освіту” держава зазнає інтелектуальних втрат:** [Відповіді на два запитання] / [Записала] Лілія Долганова // Освіта України. – 2003. – 28 лют. (№ 16). – С. 1, 5: фотогр.
257. **Болонський процес: зближення, а не уніфікація** // Дзеркало тижня. – 2003. – 13–19 груд. (№ 48). – С. 15.
258. **В умовах прийому до ВНЗ є зміни:** [Відповіді на запитання кор. М. Корюненко] // Освіта України. – 2003. – 13 трав. (№ 34). – С. 1, 5: фотогр.
259. **Василь Кремень отменит сесію...** / [Беседу вел] Л. Денисенко // Дайджест пед. ідей та технологій: Шк.-парк. – 2003. – № 2. – С. 52–58.

260. **Василь Кремень: модернізація освіти – сьогодні і завтра:** [Уривки з кн. „Освіта і наука України: шляхи модернізації”] / [Підгот.] Т. Мостова // Освіта України. – 2003. – 10 черв. (№ 42/43). – С. 11.
261. **Василь Кремень: Результати роботи системи освіти минулого року дають можливість сподіватися на розвиток усіх освітянських напрямів** / [Інтерв'ю провела] Лілія Долганова // Освіта України. – 2003. – 19 серп. (№ 62/63). – С. 1–2.
262. **Василь Кремень: Цього року вперше повною мірою виконується програма комп'ютеризації сільських шкіл** / Розмову вела Ірина Жовта // Освіта України. – 2003. – 23 груд. (№ 96). – С. 4–5.
263. **Вимога часу – модернізація освіти:** [Доп. на підсумк. колегії МОН України, 21 серп. 2003 р.] // Освіта. – 2003. – 27 серп.–3 верес. (№ 39). – С. 2–5. – Див. також № 271, 290, 291, 292.
264. **Вища освіта і наука: пріоритетні сфери розвитку суспільства у ХХІ столітті:** [Доп. у скороч. варіанті на підсумк. колегії МОН України] // Зб. наук. пр. Наук.-дослід. ін-ту українознавства / За заг. ред. П. П. Кононенка. – К., 2003. – Т. 1: Українознавство: теорія, методологія, практика. – С. 24–44; Освіта України. – 2003. – 18 берез. (№ 20). – С. 6, 8; Сіл. шк. – 2003. – 19 берез. (№ 11/12). – С. 2–5; Українознавство. – 2003. – № 2/3. – С. 32–39.
265. **Від „кіоскової” психології – до освіти протягом життя** // Дзеркало тижня. – 2003. – 1–7 лют. (№ 4). – С. 14.
266. **Відкрита студія:** Бесіда кор. О. Зарічанської з головою Держ. ком. телебачення і радіомовлення України І. Чижем та Міністром освіти і науки України В. Кременем: [Текст передачі програми перш. каналу держ. радіо „Відкрита студія” на тему „Суспільна мораль в час суспільно-політичних перетворень”, 23 квіт. 2003 р.] // Педагогіка толерантності. – 2003. – № 2. – С. 4–10.
267. **Відтворення кваліфікованих трудових ресурсів країни залежить від ефективного функціонування професійно-технічної освіти:** Доп. В. Кременя на дні уряду [у Верхов. Раді України] // Освіта України. – 2003. – 4 квіт. (№ 25). – С. 6–7.
268. **ХХІ сторіччя: нова освітня політика** // Дошкіл. виховання. – 2003. – № 1. – С. 3–5.
269. **Дистанційна освіта – перспективний шлях розв'язання сучасних проблем розвитку професійної освіти** // Вісн. Акад. дистанц. освіти. – 2003. – № 1. – С. 4–11.
270. **[Доповідь і відповіді на запитання на дні уряду у Верховні Раді України „Про стан і перспективи розвитку професійно-технічної освіти в Україні, 11 березня 2003 року]:** [Стенограма] // Стан і перспективи розвитку професійно-технічної освіти в Україні: Зб. док. і матеріалів / Верхов. Рада України. Ком. з питань науки і освіти. – К., 2003. – С. 7–33.
271. **Доповідь міністра освіти і науки України Василя Кременя на підсумковій колегії Міністерства освіти і науки України 21 серпня 2003 року „Про підсумки розвитку загальної середньої і професійно-технічної освіти у 2002/2003 навчальному році та завдання на 2003/2004 навчальний рік, що впливають з послання Президента України до Верховної Ради України, Національної доктрини розвитку освіти та Програми діяльності Кабінету Міністрів України”** // Освіта України. – 2003. – 28 серп. (№ 64/65). – С. 2, 4–6: фотогр.; Сіл. шк. – 2003. – 3 верес. (№ 33/34). – С. 3–5. – Див. також № 263, 290, 291, 292.

272. **Доповідь міністра освіти і науки України В. Кременя на 32-й Генеральній конференції ЮНЕСКО** // Відкритий урок. – 2003. – № 21/22. – С. 4–5; Упр. шк. – 2003. – № 32. – С. 2–3. – Див. також № 280, 299.
273. **Думка академіка** // Освіта України. – 2003. – 22 жовт. (№ 79). – С. 4. – (Василь Кремень: Має бути утверджена нова методологія ставлення до інвалідів – вони такі самі, як і всі люди / Лідія Ткаченко).
274. **Думки на межі літ**: [Про підсумки 2002 р. та перспективи розвитку на 2003 р.] // Уряд. кур'єр. – 2003. – 9 січ. (№ 3). – С. 5.
275. **Здобутки та перспективи середньої освіти**: [За підсумками 2002/2003 навч. року] // Директор шк., ліцею, гімназії. – 2003. – № 3. – С. 4–5.
276. **Зміст освіти й дидактична стратегія** // Історія української школи і педагогіки: Хрестоматія / Упоряд. О. О. Любар. – К., 2003. – С. 759–766. – Див. також № 110.
277. **„...І універсальність підготовки випускника, і його адаптованість до ринку праці”**: [Доп. на підсумковій колегії МОН України, присвяч. діяльності вищої школи України] // Освіта. – 2003. – 12–19 берез. (№ 12). – С. 4–5.
278. **Інтелект працює краще, якщо він надійно захищений**: Ще раз про деякі важливі аспекти і засоби охорони „віртуальної” власності: [Бесіда] / В. Кремень, М. Паладій // Дніпро. – 2003. – № 11/12. – С. 104–112.
279. **Інтерв'ю редакторів педагогічних видань з міністром освіти і науки України Василем Кременем** // Директор шк., ліцею, гімназії. – 2003. – № 4. – С. 5, 7, 9.
280. **„Людина ХХІ століття навчається все життя...”**: Україну обрано до Міжнар. бюро освіти: [Доп. на круглому столі міністрів освіти країн світу „Сприяння якості освіти” у рамках 32-ї Генеральної конф. ЮНЕСКО] // Гуманіт. науки. – 2003. – № 2. – С. 8–10: фотогр. – Див. також № 272, 299.
281. **Ми зацікавлені у співпраці з неурядовими аналітичними центрами**: [Відповіді В. Г. Кременя на запитання Центру Разумкова] // Нац. безпека і оборона. – 2003. – № 10. – С. 34. – (Представники органів влади про співробітництво з неурядовими аналіт. центрами).
282. **Модернізація системи освіти як важливий чинник інноваційного розвитку держави**: Доп. ... на наук.-практ. конф. „Утвердження інноваційної моделі розвитку економіки України” // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти: Зб. наук. пр. / АПН України, Нац. техн. ун-т „Харк. політехн. ін-т”. – Х., 2003. – Вип. 1 (5). – С. 3–9; Освіта України. – 2003. – 13 трав. (№ 34). – С. 2; Освіт. дайджест: Акцент-панорама. – 2003. – № 2. – С. 2–4.
283. **Національна освіта як соціокультурне явище** // Історія української школи і педагогіки: Хрестоматія / Упоряд. О. О. Любар. – К., 2003. – С. 750–758. – Див. також № 113.
284. **Освіта в Україні**: Доп. міністра освіти і науки України В. Г. Кременя на II Всеукр. з'їзді працівників освіти // Історія української школи і педагогіки: Хрестоматія / Упоряд. О. О. Любар. – К., 2003. – С. 734–750. – Див. також № 176, 181, 182, 189, 190, 194.

285. **Освіта і наука визначають авторитет держави:** (Виступ на семінарі-наradі голов. редакторів пед. фахових видань України) // Труд. підготов. в закл. освіти. – 2003. – № 1. – С. 2–5: фотогр. – Див. також № 230, 238.
286. **Освітня політика у контексті соціал-демократичних цінностей** // Освіта. – 2003. – 26 листоп.–3 груд. (№ 54). – С. 2.
287. **Перший крок щодо профілізації старшої школи буде зроблено наступного навчального року** / [Інтерв'ю взяла] Ірина Жовта // Освіта України. – 2003. – 11 лют. (№ 11). – С. 2: фотогр.
288. **Підвищення ефективності вищої освіти і науки як дійового чинника суспільного розвитку та інтеграції в європейське співтовариство:** Доп. на підсумк. колегії МОН України (27 лют. 2004 р., м. Одеса) // Вища шк. – 2003. – № 6. – С. 3–23. – Напевно, журн. вийшов із запізненням.
289. **Підготовка вчителя в умовах переходу загальноосвітньої школи на новий зміст, структуру і 12-річний термін навчання:** [Доп. на семінарі-наradі начальників упр. освіти, ректорів ВНЗ III–IV рівнів акредитації та ін-тів післядиплом. пед. освіти, м. Умань, 27 трав. 2003 р.] // Вища шк. – 2003. – № 1. – С. 3–11; Освіта України. – 2003. – 28 трав.–4 черв. (№ 24/25). – С. 2–4.
290. **Підсумки минулого навчального року, завдання на рік новий:** [За матеріалами доп. на підсумк. колегії МОН України „Підсумки розвитку загальної середньої і професійно-технічної освіти у 2002–2003 навчальному році та завдання, що впливають з послання Президента України до Верховної Ради України, Національної доктрини розвитку освіти та Програми діяльності Кабінету Міністрів України”, 21 серп. 2003 р.] // Директор шк., ліцею, гімназії. – 2003. – № 4. – С. 4–18. – Див. також № 263, 271, 291, 292.
291. **Підсумки розвитку загальної середньої і професійно-технічної освіти в Україні:** [Тези доп. на підсумк. колегії МОН України „Підсумки розвитку загальної середньої і професійно-технічної освіти у 2002–2003 навчальному році та завдання, що впливають з послання Президента України до Верховної Ради України, Національної доктрини розвитку освіти та Програми діяльності Кабінету Міністрів України”, 21 серп. 2003 р.] // Світ. – 2003. – Серп. (№ 31/32). – С. 1. – Див. також № 263, 271, 290, 292.
292. **Підсумки розвитку загальної середньої і професійно-технічної освіти у 2002–2003 навчальному році та завдання на 2003–2004 навчальний рік:** [Тези доп. на підсумк. колегії МОН України, 21 серп. 2003 р.] // Вища шк. – 2003. – № 2/3. – С. 3–17; Упр. освітою. – 2003. – Жовт. (чис. 19). – С. 2–3, 6–7. – Див. також № 263, 271, 290, 291, 292.
293. **Про дотримання загальноприйнятих норм моралі в діяльності засобів масової інформації:** [Бесіда з міністром освіти і науки України Василем Кременем] / [Вела Ольга Зарічанська] // Педагогіка толерантності. – 2003. – № 2. – С. 4–10.
294. **Проблеми профтехосвіти мають далеко не галузевий характер:** [Виступ на слуханнях у Ком. з питань науки і освіти „Про проблеми розвитку професійно-технічної освіти та удосконалення законодавства”, 19 лют. 2003 р.] // Стан та перспективи розвитку професійно-технічної освіти в Україні: Зб. док. і матеріалів / Верхов. Рада України. Ком. з питань науки і освіти. – К., 2003. – С. 114–121; Директор шк. – 2003. – Квіт. (№ 14). – Вклад. арк.: Пан. Україна. Огляд. – Чис. 4. – С. 12–13; Освіта України. – 2003. – 7 берез. (№ 18). – С. 2–3.

295. **Рушій поступу – інтелект:** [Коментар заходів уряду щодо сфери інтелект. власності та визнання України державою, де права інтелект. власності надійно захищені] / Розмову вів П. Селецький // Уряд. кур'єр. – 2003. – 17 жовт. (№ 195). – С. 8.
296. **Стан і перспективи розвитку професійно-технічної освіти в Україні:** (Виступ у Верхов. Раді України на дні уряду) // Проф.-техн. освіта. – 2003. – № 2. – С. 6–9. – Див. також № 270.
297. **Студентських місць стане ще більше. Умови прийому покращаться** // Освіта. – 2003. – 21–28 трав. (№ 22/23). – С. 1.
298. **Україна: альтернативи поступу:** Критика іст. досвіду / В. Кремень, Д. Табачник, В. Ткаченко // Філософія політики: Хрестоматія: У 4 т. / НАН України, АПН України, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2003. – Т. 4. – С. 277–310.
299. **Україну обрано до Міжнародного бюро освіти:** [Доп. на круглому столі міністрів країн світу під час 32-ї Генеральної конф. ЮНЕСКО, Париж] // Освіта України. – 2003. – 17 жовт. (№ 78). – С. 1, 4, 6. – Див. також № 272, 280.
300. **Філософія освіти XXI століття:** [Доп. на ювіл. наук. сесії АПН України „Основні тенденції модернізації освітньої системи України”, 19 груд. 2002 р.] // Вестн. образования России. – 2003. – № 7. – С. 3–12. – Рос.; Педагогіка і психологія. – 2003. – № 1. – С. 6–16; Пед. газ. – 2003. – Січ. (№ 1) – С. 1–2; Світ. – 2003. – Січ. (№ 3/4). – С. 7–8; Уряд. кур'єр. – 2003. – 6 лют. (№ 23). – С. 7–8; Шлях освіти. – 2003. – № 2. – С. 2–6.
301. **16 запитань міністрові освіти і науки Василю Кременю** / Розмову вела Анжеліна Пугач // Рід. шк. – 2003. – № 9. – С. 3–5: фотогр.
302. **Шукати шляхи модернізації освіти: Це повинні робити усі: і керівники навчальних закладів, і підприємці:** Доп. міністра освіти і науки Василя Кременя на Всеукр. нараді вищих навч. закл. I–II рівнів акредитації // Освіта України. – 2003. – 19 груд. (№ 95). – С. 4–5.
303. **Упоряд.: Філософія політики:** Хрестоматія: У 4 т. / НАН України, АПН України, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка; Авт. і кер. проекту А. В. Толстоухов; Авт.-упоряд.: В. П. Андрущенко (кер.), М. І. Бойченко... В. Г. Кремень та ін. – К., 2003.
Т. 1. – 363 с.
Т. 2. – 369 с.
Т. 3. – 406 с.
Т. 4. – 428 с.
304. **Ред.: Історія української школи і педагогіки:** Хрестоматія / Упоряд. О. О. Любар; За ред. В. Г. Кременя. – К.: Знання, 2003. – 766 с.: табл. – (Вища освіта XXI ст.). – Заг. ред.
305. **Ред.: Неперервна професійна освіта: Філософія, педагогічні парадигми, прогноз** / АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти. – Заг. ред. – Див. також № 252.
306. **Ред.: Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти:** Зб. наук. пр. / АПН України, Нац. техн. ун-т „Харк. політехн. ін-т”; За ред. Л. Л. ТОВАЖНЯНСЬКОГО, О. Г. РОМАНОВСЬКОГО; Редкол.: В. Г. Кремень (голова) та ін. – Х.: НТУ „ХПІ”, 2003. – Вип. 1–2.
307. **Ред.: Стан і перспективи розвитку професійно-технічної освіти в Україні:** Зб. док. і матеріалів / Верхов. Рада України. Ком. з питань науки і освіти; Упоряд.:

С. М. Ніколаєнко, Б. Г. Чижевський; Редкол.: Л. О. Бржестовська, В. С. Вовк...
В. Г. Кремень та ін. – К.: Парламент. вид-во, 2003. – 171 с.

308. **Ред.: Філософія політики:** Хрестоматія: У 4 т. – Член редкол. – Див. № 303.

2004

309. **Логіка:** Для вищих техн. закл.: Підруч. для студ. вищих навч. закл. / В. Г. Кремень, С. М. Пазиніч, П. П. Резніков та ін.; Нац. техн. ун-т „Харк. політехн. ін-т”. – Х.: НТУ „ХПІ”, 2004. – 635 с. – Бібліогр.: с. 626. – Текст парал. укр. та рос.
310. **Політологія:** Хрестоматія: Навч. посіб. / Авт.-упоряд.: В. Г. Кремень та ін.; Редкол.: В. І. Полуріз та ін.; Київ. Нац. торг.-екон. ун-т. – К.: Альтер-прес, 2004. – 832 с.
311. **Філософія** / В. Г. Кремень, Н. І. Горлач, М. П. Требин и др. – 4-е изд., перераб. и доп. – Х.: Прапор, 2004. – 240 с.
312. **Шляхи інноваційного розвитку України** / Д. В. Табачник (кер. авт. колективу), В. Г. Кремень, А. М. Гуржій та ін. – К.: Людопринт Україна, 2004. – 542 с.
313. **Антарктика: зберегти еталон середовища:** [Про участь укр. делегації в роботі XXVII Консулт. наради країн-учасниць Договору про Антарктику (КНДА) в Кейптауні (Півд.-Африк. Республіка)] / [Інтерв'ю вів В. Бочкарьов] // Уряд. кур'єр. – 2004. – 24 лип. (№ 138). – С. 7.
314. **[Виступ на четвертому Міжнародному конкурсі з української мови імені Петра Яцика]** // Літ. Україна. – 2004. – 27 трав. (№ 20). – С. 3. – (Вітаймо п'ятий конкурс ім. П. Яцика).
315. **[Відповіді на запитання журналістів]** / [Розмову вели М. Корюненко, Л. Марченко, І. Подолян] // Освіта України. – 2004. – 24 груд. (№ 100). – С. 6. – (Психол. пробл. модернізації освіти в Україні).
316. **Вступне слово** // Профтехосвіта України, ХХ століття: Енциклопед. вид. / АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти; Упоряд.: Н. Ничкало, І Лікарчук, Н. Падун та ін. – К., 2004. – С. 3–6.
317. **Головний капітал України – її науковий потенціал:** [Матеріали круглого столу до Дня науки] / В. Кремень, А. Гуржій, В. Свіженко; Розмову вела О. Коваленко // Освіта України. – 2004. – 14 трав. (№ 37). – С. 2–3: фотогр.
318. **Дійовий фактор суспільного розвитку та інтеграції в європейське співробітництво:** [Перспективи розвитку вищ. освіти в Україні] // Трибуна. – 2004. – № 1/2. – С. 10–13.
319. **Доповідь міністра освіти і науки України Василя Кременя:** [Доп. на дні уряду у Верхов. Раді України „Про дотримання законодавства щодо розвитку науково-технічного потенціалу та інноваційної діяльності в Україні”, 8 черв. 2004 р.] // Освіта. – 2004. – 9–16 черв. (№ 27). – С. 4–5.
320. **Забезпечувати рівний доступ до якісної освіти:** [Пробл. підготовки кваліфік. робітн. кадрів] // Проф.-техн. освіта. – 2004. – № 4. – С. 3–6.
321. **Знай, люби і бережи природу** / Інтерв'ю взяли Володимир Тимошенко, Олександр Троценко // Юний натураліст. – 2004. – № 12. – С. 1.

322. **Зроблено чимало. А могли б більше** / Інтерв'ю вела В. І. Меншун // Трибуна. – 2004. – № 5/6. – С. 5–7.
323. **Інтерв'ю з міністром освіти і науки України В. Г. Кременем** / Спілкувалася Ольга Голікова // Помічник абітурієнта. – 2004. – № 3. – С. 6–9.
324. **Лист міністру:** [Відповідь на лист учня 8-го кл. Шешорської ЗОШ I–II ступенів Івано-Франків. обл. про вплив поведінки учня на виставлення балів] // Освіта України. – 2004. – 16 квіт. (№ 29). – С. 1.
325. **Найближчими роками треба подвоїти фінансування вищої освіти України** / [Інтерв'ю взяла] І. Жовта // Освіта України. – 2004. — 11 трав. (№ 36). – С. 1–2: фотогр.
326. **Нові часи – нові знання, нові підходи:** 3 доп. на IV з'їзді Т-ва „Знання” України, 18 черв. 2004 р. // Трибуна. – 2004. – № 7/8. – С. 6–11: фотогр.
327. **Олюднення знань:** [Розмова про сьогодніш. стан освіти] / [Інтерв'ю взяв К.І. Ляшенко] // Дніпро. – 2004. – № 1/2. – С. 79–90.
328. **„Політику розширення доступу до вищої освіти слід продовжувати”:** 3 виступу на парламент. слуханнях, 13 трав. 2004 р. // Освіта. – 2004. – 12–19 трав. (№ 23). – С. 1.
329. **Президентіві Польсько-Українського товариства, професору, доктору хабілітованому Хенрику Беднарському:** [Привітання з 70-річчям від дня народж.] // Освіта України. – 2004. – 21 трав. (№ 39). – С. 8.
330. **Про підсумки розвитку освіти у 2003–2004 навчальному році та завдання на 2004–2005 рік щодо забезпечення рівного доступу до здобуття якісної освіти:** Доп. на засід. підсумк. колегії МОН України, 19 серп. 2004 р. // Освіта. – 2004. – 25 серп.–1 верес. (№ 38). – С. 2–6; Освіта України. – 2004. – 31 серп. (№ 66/67). – С. 2–5.
331. **Профтехосвіта виконує надзвичайно важливу функцію:** [Вступ. слово на заг. зборах АПН України] // Проф.-техн. освіта. – 2004. – № 1. – С. 3.
332. **Рівний доступ до якісної освіти** / [Бесіду вела] Світлана Печера // Вісн. Пенсійн. фонду України. – 2004. – № 9. – С. 10–12: фотогр.
333. **Розвитку духовності немає альтернативи:** [Виступ на круглому столі „Духовність народу і українська школа: фактори творення духовності”] // Директор шк., лицею, гімназії. – 2004. – № 1. – С. 4–6: фотогр.
334. **Розвиток педагогічної освіти України та її інтеграція в європейський освітній простір:** [Доп. на Всеукр. нараді ректорів пед. і класич. ун-тів з питань розвитку пед. освіти України та її інтеграції в європ. освіт. простір, м. Харків, 29 верес. 2004 р.] // Освіта України. – 2004. – 19 жовт. (№ 81/82). – С. 4–5, 10. – Див. також № 342.
335. **Співповідь міністра освіти і науки В. Г. Кременя :** [Доп. на парламент. слуханнях про вищу освіту, 13 трав. 2004 р.] // Про стан і перспективи розвитку вищої освіти в Україні: Матеріали парламент. слухань у Верхов. Раді України, 13 трав. 2004 р. – К., 2004. – С. 21–27; Педагогіка толерантності. – 2004. – № 2/3. – С. 117–122.
336. **„Створюємо освіту майбутнього”:** [Виступ і відповіді на запитання на Першій міжнар. виставці ЗМІ „Інтер-преса. Українська журналістика–2004”, 5 черв. 2004 р.] / [Записала] Надія Дронова // Освіта. – 2004. – 9–16 черв. (№ 27). – С. 1–2.

337. **Стратегічні напрями модернізації освіти і науки України** / Інтерв'ю записала В. І. Меншун // Трибуна. – 2004. – № 3/4. – С. 12–14.
338. **Студентів, відрахованих з політичних мотивів, поновлено** / [Інтерв'ю взяла] Тетяна Галковська // Дзеркало тижня. – 2004. – 11 груд. (№ 50). – С. 14: фотогр.
339. **Сучасна освітня політика у контексті соціал-демократичних цінностей:** [Пріоритетні напрями соціал-демократ. доктрини освіти та її практ. реалізації на прикладі діяльності МОН України] // Вісн. Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Філософія. Політологія. – К., 2004. – № 63/65. – С. 18–19.
340. **Сучасна філософія освіти як визначальний фактор авторитету соціальної держави** // Теорія і практика упр. соц. системами: філос., психологія, педагогіка, соціол. – 2004. – № 2. – С. 3–10. – Рез. рос., англ.
341. **Тест для міністра:** [Питання рівного доступу до якісної освіти] / Інтерв'ю взяли Лариса Івшина, Олег Іванцов, Ганна Шеремет та ін. // День. – 2004. – 6 квіт. (№ 61). – С. 1, 7; 7 квіт. (№ 62). – С. 6.
Зміст № 61: Право платити: [Платна освіта]; Обов'язок „не брати”: [Пробл. корупції та рівня зарплати педагогів]; Шанс на ринку праці.
Зміст № 62: Середня школа; Болонський процес; Підручник і комп'ютери; Як на духу...: [Церква і освіта].
342. **Як готуватимемо... духовних батьків людства? Розвиток педагогічної освіти України та її інтеграція в європейський освітній простір:** Доп. на Всеукр. нараді ректорів пед. і класич. ун-тів з питань розвитку пед. освіти України та її інтеграції в європ. освіт. простір, м. Харків, 29 верес. 2004 р. // Освіта. – 2004. – 6–13 жовт. (№ 43). – С. 2–4. – Див. також № 334.
343. **Як я обираю свою майбутню професію:** Відповіді на запитання читачів журн. // Помічник абітурієнта. – 2004. – № 4. – С. 6.
344. **Рец.: Важкі уроки століття** / В. Кремень, В. Ткаченко // Уряд. кур'єр. – 2004. – 20 верес. (№ 177). – С. 7. – Рец. на кн.: Політична історія України: ХХ століття: У 6 т. / Редкол.: І. Ф. Курас (голова) та ін. – К.: Генеза, 2002–2003. – Т. 1–6.
345. **Ред.: Основні засади розвитку вищої освіти в Україні в контексті Болонського процесу:** (Док. і матеріали 2003–2004 рр.) / Авт. колектив: М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук та ін.; За ред. В. Г. Кременя; Терноп. держ. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. – К.; Т., 2004. – 146 с.
346. **Ред.: Проблеми освіти:** Наук.-метод. зб. Вип. 36 / Прогр. рівних можливостей ПРООН, Наук.-метод. центр вищої освіти, Міжнар. фонд „Відродження”; Редкол.: В. Г. Кремень (голов. ред.) та ін. – К.: Наук.-метод. центр вищої освіти, 2004. – 171 с.
347. **Ред.: Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти:** Зб. наук. пр. / За ред. Л. Л. Товажнянського, О. Г. Романовського; Редкол.: В. Г. Кремень, Л. Л. Товажнянський, В. А. Шумілкін та ін. – Х., 2004. – Вип. 3–4.
348. **Ред.: Профтехосвіта України: ХХ століття:** Енциклопед. вид. / АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти; Упоряд.: Н. Ничкало, І. Лікарчук, Н. Падун та ін.; Наук. рада: В. Кремень (голова), А. Гуржій, С. Дорогунцов та ін. – К.: АртЕк, 2004. – 872 с.

349. **Ред.: Філософія** / *Общ. ред.:* В. Г. Кремень, Н. И. Горлач. – Див. № 311.
350. **Ред.: Філософія:** Підруч. для вищ. шк. / В. С. Афанасенко, В. І. Волович, Г. Т. Головченко та ін.; За заг. ред. В. Г. Кременя, М. І. Горлача. – 3-тє вид., перероб. та доп. – Х.: Прапор, 2004. – 735 с.

2005

351. **Вища освіта в Україні:** Навч. посіб. / В. Г. Кремень, С. М. Ніколаєнко, М. Ф. Степко (кер. авт. колективу) та ін.; За ред. В. Г. Кременя, С. М. Ніколаєнка. – К.: Знання, 2005. – 327 с.
- 351а. **Інтелектуальна власність: теорія і практика інноваційної діяльності:** Підручник / М. В. Вачевський, В. Г. Кремень, В. М. Мадзігон та ін.; За ред. М. В. Вачевського. – К.: ВД „Професіонал”, 2005. – 448 с.
- 351б. **Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти: Стратегія. Реалізація. Результати.** – К.: Грамота, 2005. – 447 с. – Бібліогр.: с. 431–444 (196 назв).
Рец.: Коваленко О. Освіта і наука в Україні – під кутом зору інноваційної політики / Ольга Коваленко // Освіта України. – 2005. – 10 черв. (№ 43). – С. 9.
352. **Філософія: мислителі, ідеї, концепції:** Підручник / В. Г. Кремень, В. В. Ільїн. – К.: Книга, 2005. – 525 с. – Бібліогр. в кінці розд.
- 352а. **Академік Василь Кремень: У революції – юне обличчя:** [Бесіда про феномен Майдану та про роль молоді в сучас. соц. процесах] / [Розмову вела Т. Івченко] // Україна молода. – 2005. – 1 груд. (№ 225). – С. 4–5.
353. **Від учителя залежить майбутнє України:** [Виступ на Всеукр. пед. форумі на Полтавщині „Турбота про вчителя – надія на майбутнє”] // Пед. газ. – 2005. – Черв. (№ 6). – С. 1–2.
354. **Загальноцивілізаційні зміни:** Яким бачиться у їх контексті розвиток освіти в Україні // Освіта. – 2005. – 22–29 черв. (№ 26). – С. 8–9; 6–13 лип. (№ 27/28). – С. 8–9.
355. **Модернізація вищої школи України в контексті принципів Болонської декларації:** [Виступ на Всеукр. нараді ректорів вищих техн. навч. закл. „Вища технічна освіта України і Болонський процес”, Харків, 2004 р., 17–18 берез.] // Вища шк. – 2004. – № 5/6. – С. 32–39.
356. **Наукове забезпечення освіти:** [Наук.-метод. супровід змін в освіті, здійснюваний АПН України] // Уряд. кур’єр. – 2005. – 21 квіт. (№ 74). – С. 10.
357. **Нові вимоги до освіти, до вчителя:** [Виступ на зустрічі-нараді ректорів ВНЗ, провед. спільно МОН та АПН України у Харк. нац. пед. ун-ті ім. Г. С. Сковороди, 29–30 верес. 2004 р.] // Директор шк., ліцею, гімназії. – 2005. – № 1. – С. 5–9. – (Підготовка сучас. вчителя: пробл., перспективи, реалії). – Див. також № 334, 342.
358. **Освіта повинна готувати справжніх фахівців і свідомих патріотів** / [Бесіду] провели: Ю. Кузнецов, М. Корюненко // Освіта України. – 2005. – 18 січ. (№ 5). – С. 1–3.
359. **Освітнянські керівники у помаранчевій революції: від школи до МОНУ** // Директор шк., ліцею, гімназії. – 2005. – № 3. – С. 12–14.

- 359а. **Особистість в освітній системі** // Теоретико-методологічні проблеми розвитку особистості в системі неперервної освіти: Матеріали методол. семінару АПН України, 16 груд. 2004 р. / За ред. М. Д. Максименка. – К., 2005. – С. 3–17.
- 359б. **Першочергові проблеми АПН України:** (Виклад доп. на заг. зборах АПН України „Про наукову діяльність АПН України в 2000 році та завдання на 2005 рік) // Проф.-техн. освіта. – 2005. – № 2. – С. 3–5.
360. **Процеси модернізації та інтеграції в освітньому просторі:** [Доп. на заг. зборах АПН України 25 берез. 2005 р.] // Пед. газ. – 2005. – Квіт. (№ 4). – С. 1–2.
Те саме. Академія має достатній науковий потенціал, щоб модернізувати освіту // Освіта України. – 2005. – 1 квіт. (№ 25). – С. 4–5, 9.
- 360а. **Розвиток освіти України в контексті загальноцивілізаційних змін** // Педагогіка і психологія проф. освіти. – 2005. – № 4. – С. 9–16.
- 360б. **Україна: осягнення ідентичності:** [Пробл. етнополітики, нац. ідентичності] // День. – 2005. – 23 серп. (№ 152). – С. 6.
361. **„Українська школа готує особистість”:** [Коментар із нагоди помаранч. революції та участі в ній молоді й особистого ювілею – п’ятиріччя керівництва освітян. галуззю] / Розмову вела О. Коваленко // Освіта. – 2005. – 12–19 січ. (№ 2/3). – С. 4–7.
362. **Філософія людиноцентризму як теоритична складова національної ідеї** // Дзеркало тижня. – 2005. – 13–19 серп. (№ 31). – С. 17.
- 362а. **Формування особистості професіонала в контексті вимог ХХІ століття** // Педагогічний процес: теорія і практика: Зб. наук. пр. / АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти. – К., 2005. – Вип. 3. – С. 10–20;
- 362б. **Формування особистості професіонала в контексті вимог ХХІ століття** // Дидактика професійної школи: Зб. наук. пр. / АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти, Хмельниц. нац. ун-т. – Хмельницький, 2005. – Вип. 3. – С. 3–6.
- 362в. **Формувати професійну траєкторію учня:** [Про підтримку експерим. роботи на базі ПТНЗ, які працюють на інновац. засадах: Виступ на засід. Від-ня педагогіки і психології проф.-техн. освіти АПН України, 14 черв. 2005 р.] // Проф.-техн. освіта. – 2005. – № 3. – С. 30–31.
363. **Щоб відстояти національний інтерес у світовій конкуренції:** [Виступ на Всеукр. пед. форумі] // Освіта. – 2005. – 25 трав.–1 черв. (№ 21/22). – С. 4.
- 363а. **Ред.: Вища освіта в Україні:** Навч. посіб. – Ред. – Див. також № 351.

ЛІТЕРАТУРА ПРО ЖИТТЯ Й ДІЯЛЬНІСТЬ УЧЕНОГО

1997

364. **Кремень Василь Григорович** // Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко. – К., 1997. – С. 180.
365. **Кремень Василь Григорович** // Хто є Хто в Україні, 1997: Біогр. слов. / Укр. акад. наук нац. прогресу. Ін-т гуманіт. дослідж. – К., 1997. – С. 134.
366. **Кремень Василь Григорович** // Ярмаченко М. Д. Академія педагогічних наук України: (п'ятиріччя становлення і розвитку) / М. Д. Ярмаченко. – К., 1997. – С. 95.

1998

367. „Нас визнають тоді, коли самі щось зробимо для освіти” // Освіта України. – 1998. – 11 листоп. (№ 46). – С. 4: фотогр.
Про доповідь В. Г. Кременя „Педагогічна наука і розвиток освіти в Україні” на Всеукраїнській науково-практичній конференції „Управління національною освітою в умовах становлення і розвитку української державності”.
368. **Президент** Академії педагогічних наук Василь Григорович Кремень: [Біогр. довідка] // Пед. газ. – 1998. – Січ. (№ 1). – С. 1.

1999

369. **Болюбаш Я.** Нотатки з колеги Міносвіти: [У роботі засід. секції пед. ун-тів та ін-тів узяв участь президент АПН України В. Кремень] / Ярослав Болюбаш // Освіта України. – 1999. – 24 берез. (№ 12). – С. 8.
370. **Боровська Н.** Визначити конкретні шляхи розвитку освіти: [Про участь В. Кременя в прес-конф. керівників освіти і науковців, присвяч. підсумкам роботи галузі за рік та питанням її розвитку] / Наталя Боровська // Освіта України. – 1999. – 22 груд. (№ 52). – С. 7.
371. **Булавко В.** Головний пріоритет – людина: Розширене засідання АПН України / Віталій Булавко // Освіта України. – 1999. – 26 трав. (№ 21). – С. 4.
Про заключне слово В. Г. Кременя щодо підвищення ефективності роботи АПН України та її основних завдань.
372. **Булавко В.** Гуманістична освіта – це діалог / Віталій Булавко // Освіта України. – 1999. – 27 жовт. (№ 44). – С. 3.
Про виїзне засідання Президії АПН України під головуванням її президента академіка В. Кременя, яке відбулося в Київській дитячій академії мистецтв та участь у обговоренні доповідей.
373. **Григоренко В.** У добру путь, Українсько-Французький центр! / Віктор Григоренко // Освіта України. – 1999. – 15 груд. (№ 51). – С. 7.
На відкритті президент АПН України, народний депутат України В. Кремень окреслив зміст діяльності центру.
374. **Корюненко М.** Навчитися можна лише від учителя / Марія Корюненко // Освіта України. – 1999. – 8 груд. (№ 50). – С. 10: фотогр.
Про виступ В. Г. Кременя на Всеукраїнській нараді-семінарі з питань розвитку

післядипломної педагогічної освіти України та важливості андрагогіки для гуманізації освіти як пріоритетної галузі соціальних процесів.

375. **Мовчан В.** Обговорення доповіді міністра освіти України В. Зайчука на колегії Міністрів: [У обговоренні доп. взяв участь президент АПН України Василь Кремень] / Віктор Мовчан // Освіта України. – 1999. – 24 берез. (№ 12). – С. 7.
376. **Мостова Т.** Регіони мають знати, над чим працює Академія: Вісті з АПН [України] / Таїса Мостова // Освіта України. – 1999. – 21 лип. (№ 29). – С. 2.
Про вступне слово президента АПН України В. Г. Кременя щодо недостатнього ознайомлення регіонів з роботою Академії.
377. **Мостова Т.** Сухомлинський належить уже всьому світові: [Про участь В. Кременя в VI Всеукр. пед. читаннях „Василь Сухомлинський і сучасність”] / Таїса Мостова // Освіта України. – 1999. – 27 жовт. (№ 44). – С. 8.
378. **Шевченко В.** Вісті з АПН / Валентин Шевченко // Освіта України. – 1999. – 5 трав. (№ 18). – С. 3.
Про участь В. Кременя у засіданні Президії АПН України з питання: „Стан і перспективи досліджень проблеми диференціації освіти та соціальної дезаптації учнів”. Оцінюючи результати роботи колективу вчених лабораторії психології соціально дезадаптованих неповнолітніх Інституту психології ім. Г. С. Костюка, В. Кремень наголосив на загальнолюдському характері проблем, винесених на обговорення.

2000

379. **Булавко В.** „Учителів без знання комп’ютера й іноземної мови не уявляю...” / Віталій Булавко // Освіта України. – 2000. – 15 листоп. (№ 46). – С. 7.
Про брифінг міністра освіти і науки України В. Кременя з проблем заробітної плати та стипендій, переходу на 12-бальну систему оцінювання та 12-річне навчання, введення державної мови у вищій школі та забезпечення навчальною літературою.
380. **Вашуленко М.** Результати наукової діяльності АПН України за 1999 рік і завдання на 2000 рік: [Про вступне слово В. Г. Кременя на заг. зборах АПН України] / М. Вашуленко // Пед. газ. – 2000. – Трав. (№ 5). – С. 1–2.
381. **Вісті з Президії Академії педагогічних наук:** [„Про основні напрями діяльності Ін-ту вищої освіти”] // Пед. газ. – 2000. – Берез. (№ 3). – С. 7.
Про виступ В. Г. Кременя на відкритті засідання.
382. **Гергель О.** Василь Кремень і Паскаль Ф’єскі – про освіту / Ольга Гергель // Освіта України. – 2000. – 22 берез. (№ 12/13). – С. 1, 4: фотогр.
Про зустріч міністра освіти і науки України В. Кременя з Надзвичайним і Повноважним Послом Французької Республіки Паскалем Ф’єскі та обговорення дальшої співпраці між Україною та Францією в галузі освіти.
383. **Гергель О.** Московські освітяни в гості до нас... / Ольга Гергель // Освіта України. – 2000. – 30 листоп. (№ 48). – С. 1: фотогр.
Про зустріч міністра освіти і науки України В. Г. Кременя з делегацією московських освітян, висвітлення конкретних кроків модернізації освітянської сфери: перехід на 12-бальну шкалу оцінювання знань, посеместрове навчання, можливість вступу до двох і більше закладів вищої школи одночасно, розв’язання проблеми другорічників та медалістів.

384. **Гергель О.** Освіта і релігія: перехрестя взаєморозуміння / Ольга Гергель // Освіта України. – 2000. – 26 квіт. (№ 17). – С. 2.
Про виступ В. Кременя на зустрічі Міністерства освіти і науки України, Держкомітету у справах релігій з Всеукраїнською Радою церков і релігійних організацій з питання вироблення проекту Меморандуму про співпрацю названих інституцій.
385. **Григоренко В.** АПН України відкрила свою сторінку в Інтернеті / В. Григоренко // Пед. газ. – 2000. – Серп. (№ 8). – С. 1.
Про відкриття В. Г. Кременем презентації проекту „Інформаційне забезпечення розвитку педагогічних досліджень і навчальних технологій в Україні”.
386. **Григоренко В.** „Сучасна освіта в Україні”: [Третя міжнар. виставка навч. закл.] / Віктор Григоренко // Пед. газ. – 2000. – Квіт. (№ 4). – С. 5.
Про відкриття виставки міністром освіти і науки України В. Г. Кременем.
387. **Корюненко М.** Середня освіта переходить на 12-річне навчання восени 2001 року: Це питання обговорювали освітяни на Всеукр. нараді-семінарі / Марія Корюненко // Освіта України. – 2000. – 12 лип. (№ 28). – С. 2.
Про виступ В. Г. Кременя на Всеукраїнській нараді-семінарі „Проблеми організації переходу на новий зміст та структуру загальної середньої освіти” з приводу необхідності створення національної доктрини освіти, яка повною мірою враховувала б нові потреби часу й суспільних відносин.
388. **Корюненко М.** Три мови як мінімум повинен знати наш випускник: Тільки в цьому – майбутнє і дитини, і країни / Марія Корюненко // Освіта України. – 2000. – 31 трав. (№ 22). – С. 3.
Про виступ В. Г. Кременя на нараді працівників МОНУ і начальників обласних управлінь освіти, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій з питання реформування структури МОН, відзначення новостворених установ АПН, зокрема Державної науково-педагогічної бібліотеки.
389. **Корюненко М.** Учитель, директор, міністр мають обертатися навколо учня, як планети навколо сонця: [Про розмову В. Г. Кременя з журналістами] / М. Корюненко // Освіта України. – 2000. – 15 берез. (№ 11). – С. 1–2.
390. **Кремень Василь Григорович** // Хто є хто в Україні / Київ. наук. т-во ім. П. Могили. – К., 2000. – С. 239.
391. **Василь Кремень** – міністр освіти і науки: (Біогр. довідка) // Освіта України. – 2000. – 19 січ. (№ 3). – С. 1.
392. **Василю Кременю** – многая літа: [Поздоровлення з нагоди дня народж.] // Освіта України. – 2000. – 21 черв. (№ 25). – С. 8: фотогр.
393. **Кремінський Б.** Переможців міжнародних учнівських олімпіад приймав Маріїнський палац / Борис Кремінський // Освіта України. – 2000. – 15 листоп. (№ 46). – С. 2.
Виступаючи перед учасниками-переможцями олімпіад міністр освіти і науки В. Г. Кремень наголосив на значенні цих заходів та державної підтримки молоді, відзначивши переможців і те, що декотрі з них неодноразово брали участь в міжнародних олімпіадах.
394. **Кузнецов Ю.** Проблему підручників розв’язує уряд / Юрій Кузнецов // Освіта України. – 2000. – 8 берез. (№ 10). – С. 2.

Про виступ В. Г. Кременя на засіданні при віце-прем'єр-міністрі М. Жулинському 2 березня 2000 р. щодо головних питань підготовки й видання підручників та забезпечення ними школярів та учнів професійно-технічних училищ.

395. **Кузнецов Ю.** Реформа ПТО: проблеми і перспективи / Юрій Кузнецов // Освіта України. – 2000. – 17 трав. (№ 19/20). – С. 1, 4: фотогр.
Виступ В. Г. Кременя на засіданні Міжгалузевої ради з професійно-технічної освіти з приводу наказу МОН України, який передбачає майже 30 заходів розвитку системи ПТО в нових соціально-економічних умовах на 2000 рік.
396. **Ліщинер Л.** Наші студенти навчатимуться в Молдові. А їхні – в Україні / Леонід Ліщинер // Освіта України. – 2000. – 5 лип. (№ 27). – С. 1: фото.
Про зустріч міністрів освіти і науки України В. Кременя та Республіки Молдова І. Гуца, на якій було підписано Протокол про співробітництво на 2000/2001 навчальний рік.
397. **Меншун В. І.** Особистість яскрава, новаторська, цікава: (Штрихи до портрета Василя Григоровича Кременя) / В.І. Меншун // Трибуна. – 2000. – № 1/2. – С. 4–6.
398. **Осипчук Н.** Аби учні та вчителі почувалися по-справжньому комфортно: [Зустріч переможців Всеукр. конкурсу „Учитель року – 2000” з міністром В. Кременем] / Наталя Осипчук // Освіта України. – 2000. – 14 черв. (№ 47). – С. 1–2.
399. **Осипчук Н.** Від школи „індустріального суспільства” – до нової інформаційної доби: Прес-конф. міністра освіти і науки Василя Кременя / Наталя Осипчук // Освіта України. – 2000. – 11 жовт. (№ 41). – С. 2.
Традиційна зустріч В. Кременя з нагоди Дня працівника освіти була присвячена проблемі заборгованості з заробітної плати освітянам, реформування в галузі, а саме переходу на 12-бальну систему оцінювання знань та поступовий перехід на 12-річне навчання.
400. **Осипчук Н.** Останній шкільний дзвінок як символ надії: Прес-конф. в МОН [України]: „Підсумки минулого навчального року і перспективи на 2000/2001 н. р.” / Наталія Осипчук // Освіта України. – 2000. – 24 трав. (№ 21). – С. 3.
Виступ В. Г. Кременя про нововведення в освіті: відміну перевірних екзаменів у школі; права абітурієнта одночасно складати іспити до кількох закладів вищої школи; індивідуальне кредитування навчання.
401. **[Привітання** Василю Григоровичу Кременю з нагоди дня народження] // Освіта. – 2000. – 21–28 черв. (№ 28). – С. 12.
402. **Проблеми** розвитку загальної середньої, дошкільної, позашкільної та профтехосвіти: [Підсумк. колегія М-ва освіти і науки України: З доп. виступив В. Кремень] // Пед. газ. – 2000. – Верес. (№ 9). – С. 1–3.
403. **Рапіна Л.** „Сучасна освіта в Україні – 2000”: Нотатки з третьої Міжнар. виставки навч. закл. / Лідія Рапіна // Освіта України. – 2000. – 5 квіт. (№ 14). – С. 1–2.
З привітанням учасників та гостей виставки виступив В. Кремень, зазначивши, що істинні вічні цінності – розвиток людини, розвиток особистості – утверджуються в навчальних закладах.
404. **Рапіна Л.** Учителі року – гості міністерства: П'ятьох фіналістів-переможців цьогоріч. Всеукр. конкурсу „Вчитель року” вітали в Міносвіти і науки / Лідія Рапіна // Освіта України. – 2000. – 29 черв. (№ 26). – С. 2: фотогр.
Вітаючи найкращих педагогів України, В. Кремень розповів учителям про нову структуру

міністерства, плани розвитку середньої школи, зокрема сільської.

405. **Список** публікацій В. Г. Кременя в періодичній пресі: [17 назв] // Постметодика. – 2000. – № 1. – С. 6.

2001

406. **Булавко В.** „Маємо вести чесну розмову”: Спир між ЦК профспілки освітян та Міносвіти і науки / Віталій Булавко // Освіта України. – 2001. – 7 лют. (№ 6). – С. 19.
Про доповідь В. Г. Кременя на II позачерговому Пленумі ЦК профспілки працівників освіти і науки.
407. **Гергель О.** Переможців конкурсу вітали Президент та міністр МОН України: [Конкурс знавців української мови ім. Петра Яцика] / Ольга Гергель // Освіта України. – 2001. – 30 трав. (№ 22). – С. 1: фотогр.
В. Г. Кремень оголошував імена переможців.
408. **Голубєв К.** Ушанували ветеранів-фронтовиків і „дітей війни”: [Міністр освіти і науки України Василь Кремень привітав працівників освіти – ветеранів війни] / Костянтин Голубєв // Освіта України. – 2001. – 16 трав. (№ 20). – С. 2.
409. **Жовта І.** „Ділова активність” України і Англії: [Про зустріч міністра освіти і науки України В. Кременя з послом Великої Британії в Україні Роландом Г. Смітом] / Ірина Жовта // Освіта України. – 2001. – 24 трав. (№ 21). – С. 2: фотогр.
410. **Жовта І.** Доктрина розвитку освіти незабаром побачить світ / Ірина Жовта // Освіта України. – 2001. – 7 черв. (№ 23). – С. 4.
Про виступ В. Г. Кременя на прес-конференції у Міжнародному фонді „Відродження”.
411. **Жовта І.** Закладено фундамент науково-технічної співпраці України і Республіки Корея / Ірина Жовта // Освіта України. – 2001. – 25 лип. (№ 30). – С. 1, 4.
Про перше засідання Українсько-Корейського комітету з науково-технічного співробітництва, протокол якого підписали В. Г. Кремень та Кім Йонг Хван.
412. **Жовта І.** Василь Кремень: Роль Академії в реформаційних процесах має бути помітнішою для суспільства / Ірина Жовта // Освіта України. – 2001. – 14 груд. (№ 63/64). – С. 5.
Про доповідь В. Г. Кременя на загальних зборах АПН України.
413. **Жовта І.** Останній варіант національної доктрини розвитку освіти України був представлений на засіданні МОН і АПН [України] / Ірина Жовта // Освіта України. – 2001. – 27 листоп. (№ 59/60). – С. 1–2.
Про виступ В. Г. Кременя на спільному засіданні колегії Міністерства освіти і науки України та президії АПН України.
414. **Жовта І.** Сільська молодь має впевнено почуватися при вступі до найпрестижніших ВНЗ України / Ірина Жовта // Освіта України. – 2001. – 20 черв. (№ 25/26). – С. 2.
Про участь В. Г. Кременя у засіданні Національного прес-клубу ринкових реформ з теми „Реформування освіти в Україні: напрями і перемоги”.
415. **Корюненко М.** Василь Кремень: Чим більше мов знає людина, тим більше в неї достоїнства / Марія Корюненко // Освіта України. – 2001. – 26 черв. (№ 27). – С. 6: фотогр.
Про виступ В. Кременя на розширеному засіданні колегії облдержадміністрації у Чернігові „Про хід виконання постанови Кабінету Міністрів України від 16 листопада

2000 р. № 1717 „Про перехід загальноосвітніх навчальних закладів на новий зміст, структуру і 12-річний термін навчання”. У виступі йшлося про три напрями модернізації освіти: зміну змісту навчання, спрямованість навчального процесу й навчання дитини самостійно використовувати здобуті знання в повсякденному житті.

416. **Корюненко М.** Враховуючи світові тенденції, мусимо виходити на передові рубежі розвитку освіти: 3 семінару МОН [України] у Києві / Марія Корюненко, Лідія Рапіна // Освіта України. – 2001. – 10 січ. (№ 2/3). – С. 3–4.
Про доповідь В. Г. Кременя на семінарі.
417. **Корюненко М.** Чому наука і освіта в Україні ще не впливають на процеси суспільної трансформації / Марія Корюненко // Освіта України. – 2001. – 28 берез. (№ 13). – С. 1: фотогр.
Про вступне слово В. Кременя на колегії МОН України.
418. **Корюненко М.** Чотирнадцята угода про визнання нашого диплома за рубежом / Марія Корюненко // Освіта України. – 2001. – 11 лип. (№ 28). – С. 1: фотогр.
Про зустріч В. Кременем у МОН України делегації Міністерства освіти і науки Республіки Болгарія та підписання Угоди між Кабінетом Міністрів України та урядом Республіки Болгарія про взаємне визнання документів про освіту, наукові ступені і вчені звання.
419. **Корюненко М.** Указ Президента України поліпшить життя студента / Марія Корюненко // Освіта України. – 2001. – 4 квіт. (№ 14). – С. 3.
В. Кремень коментує Указ Президента України „Про додаткові заходи щодо реалізації державної молодіжної політики” на брифінгу в Адміністрації Президента України та відповідає на запитання журналістів.
420. **Василь Кремень:** Міністр освіти і науки України: [Біографія] // Золота книга української еліти: Інформ.-імідж. альм. – К., 2001. – Т. 3. – С. 240–241. – Текст парал. англ.
421. **Василь Кремень:** На з’їзді була відверта розмова // Освіта України. – 2001. – 12 жовт. (№ 47). – С. 2.
Про зустріч В. Кременя з журналістами з приводу підбиття підсумків II Всеукраїнського з’їзду працівників освіти.
422. **Василь Кремень:** Шкільний автобус – це автобус, який перевозитиме нашу націю у XXI століття / Освіта України. – 2001. – 13 черв. (№ 24). – С. 1: фотогр.
Про участь В. Кременя у святі освіти в Чернігові.
423. **Лещенко З.** На шахівниці міністра – мітельшпіль / З. Лещенко // Директор шк. – 2001. – Квіт. (№ 14). – С. 2.
Про прес-конференцію міністра освіти і науки України В. Г. Кременя.
424. **Міністр, якого любить простий учитель:** [3 листів до редакції] // Освіта. – 2001. – 20–27 черв. (№ 32/33). – С. 12.
425. **Осипчук Н.** Василь Кремень: Затверджуючи ректора, треба брати до уваги і стан гуртожитків: Нотатки із засід. колегії МОН України / Наталія Осипчук // Освіта України. – 2001. – 30 трав. (№ 22). – С. 2.
Про участь В.Г. Кременя в засіданні колегії МОН України.
426. **Осипчук Н.** XXI століття – століття освіти. Це широко відоме гасло ЮНЕСКО пріоритетне в роботі АПН [України]: Із заг. зборів / Наталія Осипчук // Освіта України. –

2001. – 28 берез. (№ 13). – С. 5.

Зі вступним словом виступив В. Кремень.

427. **Осипчук Н.** Педагогіка якісно нової освіти: Із звіт. зборів АПН [України] / Наталія Осипчук // Освіта України. – 2001. – 21 берез. (№ 12). – С. 1–2: фотогр.
Про вступне слово В. Г. Кременя.
428. **Осипчук Н.** Учора стартувала ХХ всесвітня зимова олімпіада / Наталія Осипчук // Освіта України. – 2001. – 7 лют. (№ 6). – С. 1–2: фотогр.
З напутніми словами до спортсменів звернувся В. Г. Кремень.
429. **Про призначення В. Кременя** [міністром освіти і науки України]: Указ Президента України від 5 черв. 2001 р. № 406/2001 // Рід. шк. – 2001. – № 7. – С. 47: фотогр.
430. **Ткаченко Л.** Василь Кремень: В Українській державі немає чужої освіти. Вся освіта наша / Лідія Ткаченко // Директор шк. – 2001. – Листоп. (№ 44). – С. 5: фотогр.
Про виступ В. Г. Кременя на засіданні Президії АПН України з питань діяльності вищих закладів освіти недержавної форми власності.
431. **Ткаченко Л.** Проект Національної доктрини розвитку освіти України ХХІ століття / Лідія Ткаченко // Пед. газ. – 2001. – Трав. (№ 5). – С. 5.
Про виступ В. Кременя на обговоренні проекту 23 квітня 2001 р.
432. **„Через модернізацію освіти – до оновлення і згуртування нації“:** [Про прес-конф. з В. Кременем] / Записала О. Гергель // Освіта України. – 2001. – 10 січ. (№ 2/3). – С. 2.

2002

433. **Бєлова Л.** Перший в Україні пам'ятник учительці: [Про виступ міністра освіти і науки України В. Кременя перед учасниками свята] / Людмила Бєлова // Освіта України. – 2002. – 8 жовт. (№ 80). – С. 1–2.
434. **В Ірані** вивчатимуть українську // Освіта України. – 2002. – 29 жовт. (№ 86). – С. 2.
У Київському національному університеті ім. Т. Шевченка відбулася зустріч Президента Ісламської Республіки Іран з ректором університету В. Скопенком та з В. Кременем.
435. **Видання** підручників – під прискіпливою увагою уряду // Освіта України. – 2002. – 30 серп. (№ 68/69). – С. 1–2.
Про участь В. Г. Кременя в зустрічі з прем'єр-міністром України А. Кінахом в ДАК „Укрвидавполіграфія” і виступ міністра з приводу випуску українськими видавцями високоякісних підручників нового покоління, які відповідають сучасним педагогічним технологіям, фінансування підручників.
436. **Жовта І.** Василь Кремень: Кошти, передбачені в бюджеті на наступний рік, консервують нинішній стан освіти / Ірина Жовта // Освіта України. – 2002. – 8 листоп. (№ 89/90). – С. 1–2.
Про прес-конференцію В. Кременя в МОН України щодо головних питань нинішнього стану та розвитку освітянської й наукової сфер країни.
437. **Жовта І.** Василь Кремень: Шану і повагу до старших ми повинні обов'язково передати молодому поколінню / Ірина Жовта // Освіта України. – 2002. – 14 трав. (№ 38/39). – С. 4–5.
Про вітальне слово міністра освіти і науки України В. Кременя ветеранам війни.
438. **Жовта І.** Науково-технічна співпраця України і Південно-Африканської Республіки

/ Ірина Жовта // Освіта України. – 2002. – 29 листоп. (№ 95). – С. 3.

Про зустріч міністра освіти і науки України Василя Кременя з міністром мистецтв, культури, науки і технологій ПАР паном Бенем Нзубане з нагоди підписання Рамкової програми співробітництва між країнами. Під час зустрічі Василь Кремень відзначив співпрацю України в галузі науки з 60 країнами світу й висловив побажання й надалі тісно співробітничати з Південно-Африканською Республікою.

439. **Жовта І.** Національний педагогічний університет імені Михайла Драгоманова помолодшав майже на дві тисячі першокурсників / Ірина Жовта // Освіта України. – 2002. – 20 верес. (№ 75). – С. 2.

Міністр освіти і науки, голова наглядової ради університету В. Г. Кремень вітав першокурсників із вдало подоланою сходиною дорослого життя, побажав, щоб вони „у своїй діяльності максимально намагалися розпізнати в кожній дитині її особистісну сутність”.

440. **Жовта І.** Рівний доступ до якісної освіти / Ірина Жовта // Освіта України. – 2002. – 13 груд. (№ 98/99). – С. 6.

Про участь В. Г. Кременя в урочистому підписанні Угоди про виконання гранту уряду Японії на підготовку проекту „Рівний доступ до якісної освіти” та висловлення подяки Японії й Посольству Японії в Україні за надання першого гранту на розроблення „більш ґрунтовного проекту”.

441. **Жовта І.** Робота ВНЗ має відповідати сучасним ринковим умовам / Ірина Жовта // Освіта України. – 2002. – 10 груд. (№ 97). – С. 2.

Про виступ В. Кременя на засіданні колегії Міністерства освіти і науки України щодо стану роботи ВНЗ, запобігання порушенням, службовим зловживанням, хабарництву в системі освіти, узгодження правил роботи навчальних закладів з сучасними ринковими умовами.

442. **Жовта І.** У кожній школі має бути психолог: 3 прес-конф. міністра [В. Г. Кременя] / Ірина Жовта // Освіта України. – 2002. – 11 жовт. (№ 81). – С. 2.

443. **Жовта І.** Уряд опікується журналістською освітою / Ірина Жовта // Освіта України. – 2002. – 29 жовт. (№ 86). – С. 2.

Про участь В. Кременя в зустрічі з членами науково-методичної комісії з питань журналістики та виступ з приводу потреби максимальної індивідуалізації підготовки журналістів, зокрема в аспірантурі.

444. **Жовта І.** Успіхи вінниччан – результат спільної роботи освітян і місцевої влади: Освіта Вінниччини – її нинішній стан, розвиток протягом кількох років – стала предметом розмови членів колегії М-ва освіти і науки [України] та запрошених / Ірина Жовта // Освіта України. – 2002. – 20 груд. (№ 101). – С. 2.

Про доповідь міністра освіти і науки України В. Кременя щодо потреби створення максимальних умов для ефективного навчання в кожному навчальному закладі.

445. **Коноваленко О.** І завітє сто квіток: [До 55-річчя від дня народж. В. Г. Кременя] / Ольга Коноваленко // Освіта. – 2002. – 26 черв.–3 лип. (№ 34). – С. 5: фотогр.

446. **Корюненко М.** Велич нації починається із самоповаги, з любові до рідного слова: Урочистості з нагоди закриття другого Міжнар. конкурсу з укр. мови ім. Петра Яцика / Марія Корюненко // Освіта України. – 2002. – № 41. – С. 1–2.

Вітаючи переможців, В. Г. Кремень підкреслив можливість у незалежній Україні по-новому усвідомити відомий постулат І. Огієнка: „Рідна мова – то душа народу, то його

живе серце. Гине мова – гине народ”, відзначив особливу участь Петра Яцика в започаткуванні цього конкурсу.

447. **Корюненко М.** До науки треба залучати талановиту молодь: Ця тема була головною на спілому засіданні МОН [України] і НАН [України] / Марія Корюненко // Освіта України. – 2002. – 18 черв. (№ 48). – С. 2.
Про співдоповідь міністра освіти і науки України В. Кременя з проблеми оновлення наукових кадрів.
448. **Корюненко М.** Мово! Пресвятая Богородице мого народу: [Вітання Президента України учасникам III Міжнар. конкурсу знавців укр. мови ім. П. Яцика зачитав міністр освіти і науки Василь Кремень] / Марія Корюненко // Освіта України. – 2002. – 22 листоп. (№ 93). – С. 2–3.
У виступі В. Г. Кременя йшлося про значення конкурсу в розбудові української держави, піднятті престижу української мови серед памолоді та у вихованні пошани до державної мови.
449. **Корюненко М.** Не лишати дітей на узбіччі життєвого шляху / Марія Корюненко // Освіта України. – 2002. – 25 черв. (№ 50/51). – С. 2–4: фото.
Про участь В. Г. Кременя у Всеукраїнській нараді-семінарі „Забезпечення конституційних вимог щодо обов’язковості здобуття загальної середньої освіти дітьми і підлітками”, 18-19 червня. У доповіді було висвітлено такі питання: 1) завдання центральних і місцевих органів у справі забезпечення конституційного права молоді на здобуття загальної середньої освіти; 2) запобігання дитячій бездоглядності – дітей вулиці і тих дітей, котрі потребують соціальної реабілітації.
450. **Василеві Кременю – 55!:** [Привітання з нагоди 55-річчя від дня народж.] // Освіта України. – 2002. – 25 черв. (№ 50/51). – С. 5.
451. **Василь Кремень:** Ми повинні зберегти профтехосвіту // Освіта України. – 2002. – 4 жовт. (№ 79). – С. 4.
Про участь В. Г. Кременя в засіданні колегії МОН України.
452. **Василь Кремень:** Україна не може розвиватися без огляду на процеси, що відбуваються в світі: [Про темат. зустріч В. Кременя „Реформування освіти в Україні в умовах світового глобалізаційного процесу”] // Освіта України. – 2002. – 4 жовт. (№ 79). – С. 2.
- 452а. **Кремень Василь Григорович:** [Біогр. довідка] // Філософський енциклопедичний словник / НАН України. Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди. – К., 2002. – С. 307.
453. **Кремень Василь Григорович:** До 55-річчя від дня народж.: Каталог виставки / АПН України. ДНПБ України; Уклад. Л. І. Ніколюк; Відп. за вип. П. І. Рогова. – К., 2002. – 24 с. – (Ювіляри АПН України; Вип. 6).
454. **Михайленко М.** Подяка журналістам від міністра / Марія Михайленко // Освіта України. – 2002. – 18 черв. (№ 48). – С. 2.
В. Кремень привітав представників преси з Днем журналіста та подякував за увагу до освітянського з’їзду, обговорення Національної доктрини, прокоментував суперечки з приводу намірів українсько-російської комісії підготувати єдиний для шкіл обох країн підручник історії.
455. **Міністріві освіти і науки України Василеві Кременю – 55!:** [Привітання] // Рід. шк. – 2002. – № 7. – С. 3.

456. **Міністр**, якого знають усі: Василеві Кременю – 55! // Освіта України. – 2002. – 25 черв. (№ 50/51). – С. 5: фотогр.
На фото художній керівник кінного театру „Запорозькі козаки” О. Григор’єв вручає грамоту В. Кременю про зарахування міністра до славного загалу запорозьких козаків.
457. **Мінецька І.** Українська вища школа – складова загальноєвропейської освіти / Ірина Мінецька // Освіта України. – 2002. – 28 трав. (№ 41). – С. 2.
Про участь В. Кременя в Міжнародному семінарі „Вища освіта України та Болонський процес”.
458. **Наукова** підтримка переходу на 12-річну загальноосвітню школу – головне завдання науковців АПН [України] на найближчі кілька років: [Про прес-конф. міністра освіти і науки України В. Г. Кременя з нагоди 10-річ. ювілею АПН України, 13 груд. 2002 р.] // Освіта України. – 2002. – 17 груд. (№ 100). – С. 1–3: фотогр.
459. **Про нагородження** орденом „За заслуги” [Кременя Василя Григоровича – міністра освіти і науки України, академіка НАН України]: Указ Президента України від 25 черв. 2002 р. № 579/2002 // Освіта України. – 2002. – 5 лип. (№ 53). – С. 1.
За вагомі особисті заслуги в розвитку національної освіти і науки, активну громадсько-політичну діяльність.
460. **Реформи** в освіті не матимуть зворотної дії: [Про прес-конф. В. Г. Кременя щодо підсумків роботи освіт. галузі за I півріччя] // Освіта України. – 2002. – 8 лют. (№ 12). – С. 2.
461. **Реформування** освіти триває: [Про прес-конф. В. Г. Кременя з приводу підсумків півріччя в роботі загальноосвіт. шк., проф.-техн. і вищ. навч. закл. та наук. колективів] // Уряд. кур’єр. – 2002. – 2 лют. (№ 22). – С. 4: фотогр.
462. **Рух юних** техніків треба не просто реанімувати. А вивести його на рівень нових умов інформаційного суспільства // Освіта України. – 2002. – 20 верес. (№ 75). – С. 4–5.
Про візит В. Г. Кременя до Українського державного центру науково-технічної творчості учнівської молоді. – С. 4.
463. **Сніцарьова Д.** Якщо міністр мріє...: [Коментар після прес-конф. з В. Кременем] / Д. Сніцарьова // Дзеркало тижня. – 2002. – 9 лют. (№ 5). – С. 15.
464. **Ткаченко Л.** Автоматизація і комп’ютеризація – наступний етап розвитку Державної науково-педагогічної бібліотеки України / Лідія Ткаченко // Освіта України. – 2002. – 7 черв. (№ 45). – С. 1, 4.
Про засідання Президії АПН України та виступ В. Кременя відносно наступних кроків щодо подальшого розвитку Державної науково-педагогічної бібліотеки України.
465. **Україна – Кіпр:** домовленість про співробітництво в освіті // Освіта України. – 2002. – 13 груд. (№ 98/99). – С. 1–2: фотогр.
Про зустріч В. Кременя з міністром освіти і культури Кіпру У. Іоаннідісом, у ході якої досягнуто домовленостей щодо підписання угоди про співробітництво в галузі науки, освіти та культури.
466. **Філіал** Тернопільської державної академії народного господарства – у Вірменії // Освіта України. – 2002. – 29 листоп. (№ 95). – С. 1, 3: фотогр.
В. Г. Кремень нагородив директора Єреванської філії Тернопільської державної економічної академії народного господарства Саака Гудратяна знаком „Відмінник

467. „Від рівня якості вищої освіти дедалі більше залежатиме доля народу, держави і життя кожного громадянина”, – так відзначив пріоритетність галузі в загальному поступі суспільства міністр освіти і науки України В. Г. Кремень на підсумковій колегії МОН [України] / Матеріал підгот. А. Подставкіна // Рід. шк. – 2003. – № 4. – С. 9.
468. **Ворона В.** Володимир Філіппов і Василь Кремень відвідали НАУ / Валерій Ворона // Освіта України. – 2003. – 14 лют. (№ 12). – С. 2: фотогр.
В. Г. Кремень разом з Володимиром Філіпповим, міністром освіти Росії, відвідали Національний авіаційний університет в рамках Року Росії в Україні.
469. **Дідківська І.** Найбільшою цінністю стають знання: У час переходу до інформаційного суспільства / Інна Дідківська // Освіта України. – 2003. – 8 лип. (№ 50/51). – С. 10.
Про доповідь В. Г. Кременя на ювілейному засіданні пленуму Товариства „Знання” України.
470. **Долганова Л.** Зустріч міністрів освіти і науки України та Республіки Болгарія / Лілія Долганова // Освіта України. – 2003. – 4 лют. (№ 9). – С. 1–2: фотогр.
Про зустріч міністра освіти і науки України В. Кременя з міністром освіти і науки Республіки Болгарія В. Атанасовим з питань перспективи розвитку обміну учнями та студентами для оздоровлення під час канікул, розширення обмінів викладачами української та болгарської мов і літератур для довгострокової педагогічної роботи у вищій школі.
471. **Жовта І.** Василь Кремень: Ми не можемо утримувати матеріально-технічну базу навчальних закладів, якщо не впишемось у сучасні ринкові відносини / Ірина Жовта // Освіта України. – 2003. – 4 квіт. (№ 25). – С. 2.
Про виступ В. Г. Кременя на засіданні колегії Міністерства освіти і науки України.
472. **Жовта І.** Василь Кремень: Співпраця із США є одним з пріоритетів у міжнародній діяльності МОН / Ірина Жовта // Освіта України. – 2003. – 14 листоп. (№ 85). – С. 2: фотогр.
Про зустріч міністра освіти і науки В. Кременя з президентом Американських Рад Д. Девідсоном та підписання Протоколу про наміри.
473. **Жовта І.** Зовнішнє тестування: У цьому експерименті візьмуть участь університети Києва, Львова, Одеси і Харкова / Ірина Жовта // Освіта України. – 2003. – 15 квіт. (№ 28/29). – С. 2.
Про прес-конференцію В. Кременя щодо майбутнього експерименту.
474. **Жовта І.** Оновлення професійної освіти та підготовки в Україні / Ірина Жовта // Освіта України. – 2003. – 28 листоп. (№ 28). – С. 3.
Про виступ В. Г. Кременя на спільному засіданні колегії Міністерства освіти і науки України та Президії АПН України та обговорення проекту Концепції розвитку професійної освіти в Україні.
475. **Жовта І.** Першого вересня Дмитро Табачник і Василь Кремень вітали малюків дитячого будинку [„Материнка”, Біла Церква] / Ірина Жовта // Освіта України. – 2003. – 3 верес. (№ 66). – С. 2.
476. **Жовта І.** Реформування вищої освіти і Болонський процес / Ірина Жовта // Освіта України. – 2003. – 9 груд. (№ 92). – С. 3.

Про виступ В. Г. Кременя на семінарі, який проводили представники Ради Європи для керівників українських інститутів, університетів та академій.

477. **Жовта І.** „Сучасна освіта в Україні – 2003”: У Києві відкрилась Шоста міжнар. виставка навч. закл. / Ірина Жовта // Освіта України. – 2005. – 7 лют. (№ 10). – С. 3.
Про виступ В. Кременя на урочистому відкритті, в якому відзначено потужність, авторитетність та популярність виставки.
478. **Жовта І.** Учасники VIII Української антарктичної експедиції відправились на українську антарктичну станцію „Академік Вернадський” / Ірина Жовта // Освіта України. – 2005. – 7 лют. (№ 10). – С. 1: фотогр.
У напутньому слові В. Кремень відзначив важливість роботи українських учених в Антарктиді і підкреслив, що VIII Українська антарктична експедиція є результатом спільної діяльності Міністерства освіти і науки та уряду України.
479. **Жовта І.** Філії російських ВНЗ у нас та українських – у Росії працюватимуть у рамках міжурядової угоди / Ірина Жовта // Освіта України. – 2003. – 4 лют. (№ 9). – С. 2.
Про зустріч В. Кременя з міністром освіти Російської Федерації Володимиром Філіпповим та підписання Угоди між Кабінетом Міністрів України та урядом Російської Федерації про порядок створення і діяльності філій російських вищих навчальних закладів в Україні та українських – у Російській Федерації, а також Протоколу про внесення змін і доповнень до міжурядової угоди між країнами щодо взаємного визнання та еквівалентності документів про освіту і вчені звання.
480. **Коваленко О.** Міжнародний рівень для української менеджмент-освіти / Ольга Коваленко // Освіта України. – 2003. – 21 берез. (№ 21). – С. 1, 3.
В. Г. Кремень від уряду України підписав меморандум про взаєморозуміння між урядами України та США щодо співпраці у вдосконаленні менеджмент-освіти в українських закладах вищої школи, відзначивши високий потенціал науки і освіти в Україні.
481. **Кузнецов Ю.** Посли іноземних держав цікавилися освітою в Україні / Ю. Кузнецов // Освіта України. – 2003. – 1 квіт. (№ 24). – С. 2.
Про зустріч В. Г. Кременя з працівниками дипломатичних місій, акредитованих в Україні, що відбулася в Міністерстві закордонних справ.
482. **Малиношевська С.** Хто виховує міністрів: [Про матір В. Г. Кременя – Варвару Іванівну] / Світлана Малиношевська // Освіта України. – 2003. – 17 черв. (№ 44/45). – С. 5: фотогр.
483. **Мінецька І.** Народні депутати обговорювали проект Програми дій уряду / Ірина Мінецька // Освіта України. – 2003. – 4 квіт. (№ 25). – С. 4.
В. Г. Кремень представив урядовий документ, детально зупинившись на розділах, присвячених сфері освіти і науки.
484. **Міністр** освіти і науки [України] Василь Кремень зустрівся з Надзвичайним і Повноважним Послом Республіки Польща паном Марекком Зюлковським // Освіта України. – 2003. – 28 берез. (№ 23). – С. 2.
Обговорювалося питання підготовки до проведення форуму вчителів і викладачів польської мови, підписання угоди між Кабінетом Міністрів України та урядом Республіки Польща щодо взаємного визнання документів про освіту та наукові ступені.
485. **Міністр** освіти і науки [України] Василь Кремень зустрівся із послом Великої Британії в Україні Робертом Брінклі // Освіта України. – 2003. – 4 квіт. (№ 25). – С. 2.
На зустрічі порушувалися питання вищої освіти, фінансування освіти в цілому,

інформатизації й комп'ютеризації навчальних закладів, осучаснення їхньої матеріально-технічної бази, співробітництва обох країн на ниві освіти.

486. **Міністр** освіти і науки України зустрівся з представниками дипломатичного корпусу зарубіжних країн // Педагогіка толерантності. – 2003. – № 1. – С. 120.
У зустрічі з В. Г. Кременем взяли участь представники майже 50 дипломатичних місій, акредитованих в Україні. Міністр розповів про перетворення в усіх ланках освітянської сфери України, зупинився на потребі суцільного переходу до гуманної толерантної педагогіки.
487. **Рапіна Л.** Міністр освіти і науки [України] зустрівся з учителями року / Лідія Рапіна // Освіта України. – 2003. – 24 черв. (№ 46/47). – С. 2.
Про зустріч В. Кременя з переможцями Всеукраїнського конкурсу „Вчитель року – 2003”.
488. **Сніцарьова Д.** Алло, скривдили студента! / Дарина Сніцарьова // Дзеркало тижня. – 2003. – 4–10 жовт. (№ 38). – С. 15.
Про прес-конференцію В. Кременя, приурочену до Дня працівників освіти, з питання досягнень і проблем освітянської галузі.
489. **Ткаченко Л.** Василь Кремень: захистити права дитини, утвердивши демократичний стиль відносин між суспільством і дитиною / Лідія Ткаченко // Освіта України. – 2003. – 28 берез. (№ 23). – С. 5.
Про виступ В. Г. Кременя на березневому засіданні Президії АПН України щодо питання про хід виконання національної програми „Діти України”.
490. **Україні** необхідний мовний прорив, вважає міністр освіти і науки Василь Кремень: [Про прес-конф. в Сімферополі] // Світ. – 2003. – Верес. (№ 35/36). – С. 1.
491. **Учора** завершився третій конкурс, щоб сказати „добридень” четвертому: Урочисте нагородження переможців III Міжнар. конкурсу з укр. мови ім. П. Яцика – в Нац. опері України // Освіта України. – 2003. – 23 трав. (№ 37). – С. 2.
Про виступ В.Г. Кременя.

2004

492. **Булавко В.** „Освіта України – 2004” / Віталій Булавко // Освіта України. – 2004. – 12 жовт. (№ 79/80). – С. 1–2: фотогр.
Про привітання В.Г. Кременем учасників виставки та відзначення плідної роботи „Педагогічної преси”, одного з провідних освітянських видавництв.
493. **Важливий** крок до визнання України членом європейського освітнього простору // Освіта України. – 2004. – 2 черв. (№ 42/43). – С. 6: фотогр.
Про участь В. Кременя в міжнародному семінарі „Гарантії якості, європейська система передачі і накопичення кредитів та практика імплементації Болонського процесу в різних європейських країнах”.
494. **Василяшко В.** Відзначено учнів-ерудитів / Василь Василяшко // Освіта України. – 2004. – 13 лип. (№ 54/55). – С. 9: фото [Василь Кремень вручає нагороду Миколі Єрьюміну].
В. Кремень вручив нагороди переможцям Всеукраїнського радіоконкурсу учнівської молоді „Феномен знань”.
495. **Василь Кремень** – вчений, політик, людина – в баченнях і сприйнятті освітян: [Листи щиросердя на адресу міністра] // Освіта. – 2004. – 23–30 черв. (№ 29). – С. 4.

496. **Дмитренко К.** II спортивні ігри школярів України відкрито / Костянтин Дмитренко // Освіта України. – 2004. – 18 трав. (№ 38). – С. 2.
З привітанням виступив міністр освіти і науки України В. Кремень, відзначивши, що заняття фізкультурою – це турбота не тільки про своє здоров'я, а й про здоров'я народу, країни.
497. **Долганова Л.** Взаєморозуміння у сфері науки / Лілія Долганова // Освіта України. – 2004. – 9 листоп. (№ 88). – С. 2.
Про зустріч міністра освіти і науки України В. Г. Кременя з делегацією Малайзії на чолі з парламентським секретарем Міністерства вищої освіти доктором Адхамом Нохом.
498. **Долганова Л.** Візит міністра освіти і науки України Василя Кременя до Чеської Республіки / Лідія Долганова // Освіта України. – 2004. – 9 січ. (№ 1/2). – С. 3: фотогр.
Про зустріч В. Кременя з міністром освіти, молоді та спорту Чеської Республіки Петрою Бузковою, обговорення перспектив двостороннього співробітництва та підписання Угоди „Про співробітництво в галузі освіти і науки на 2003–2006 роки”. Василь Кремень відвідав також Карлов університет, консерваторію для дітей з вадами зору та Чеську вищу політехнічну школу, зустрівся з ректорами та науково-викладацькими колективами цих закладів.
499. **Долганова Л.** Україна – Іран: Співробітництво в освіті / Лілія Долганова // Освіта України. – 2004. – 12 берез. (№ 19). – С. 5.
В. Кремень на чолі української делегації провів переговори в Міністерстві освіти і науки України з делегацією Ісламської Республіки Іран, очолюваною міністром Дж. Тоуфігі. У вступному слові В. Кремень ознайомив гостей із системою освіти в Україні.
500. **Жовта І.** Високі нагороди – учасникам Всесвітньої універсиади / Ірина Жовта // Освіта України. – 2004. – 8 черв. (№ 44/45). – С. 1, 4.
В. Кремень вручив державні нагороди переможцям та призерам XXII літньої Всесвітньої універсиади, відзначив важливість успіху національної команди на універсиаді та наголосив, що перемоги на міжнародних змаганнях мають виховний вплив на дітей, підлітків, молодь.
501. **Жовта І.** За дорученням Президента України Леоніда Кучми Василь Кремень вручив високі державні нагороди / Ірина Жовта // Освіта України. – 2004. – 9 січ. (№ 1/2). – С. 1, 2.
Серед нагороджених – учені й керівники інститутів НАН України, науковці провідних столичних закладів вищої школи, працівники Міністерства освіти і науки. В. Кремень відзначив, що на 100 відсотків виконано державний бюджет з фінансування педагогічної й наукової галузей, а також триває тенденція до зростання кількості молоді, яка навчається у вищих навчальних закладах.
502. **Жовта І.** Забезпечення рівного доступу до якісної освіти для дітей з особливими потребами / Ірина Жовта // Освіта України. – 2004. – 19 жовт. (№ 81/82). – С. 7.
Про участь В. Г. Кременя на Всеукраїнському семінарі „Роль органів управління освітою в забезпеченні рівного доступу до якісної освіти дітей з особливими освітніми потребами, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування”.
503. **Жовта І.** Зовнішнє тестування відчинить двері до вищої школи обдарованим дітям / Ірина Жовта // Освіта України. – 2004. – 30 січ. (№ 8). – С. 1–2: фотогр.
Про виступ В. Кременя на нараді в МОН України з питань організації експерименту з впровадження зовнішнього тестування. Міністр виділив дві загрози на шляху його впровадження: 1) зловживання, які можуть виникнути в загальнонаціональній системі перевірки знань; 2) небезпека перетворення навчання у випускних класах на

„натаскування учнів на відповіді до тестів”, що суперечить ідеї гармонійного розвитку дитини як особистості.

504. **Жовта І.** Кожен другий випускник має шанс здобути вищу освіту за державний кошт / Ірина Жовта // Освіта України. – 2004. – 23 квіт. (№ 31). – С. 2.
Про виступ В. Кременя на прес-конференції в МОН України та презентацію Типових навчальних планів для 12-річної школи.
505. **Жовта І.** Міністр освіти і науки Василь Кремень узяв участь в урядовій „Гарячій лінії” / Ірина Жовта // Освіта України. – 2004. – 15 черв. (№ 46/47). – С. 1, 4.
506. **Жовта І.** Напередодні нового року члени колегії МОН [України] обговорювали проблеми вищої школи / Ірина Жовта // Освіта України. – 2004. – 28 груд. (№ 101). – С. 2.
Резюмуючи обговорення, В. Кремень зазначив загострення питання якості вищої освіти, потреби спрямування діяльності МОН України і ДАКУ на наведення ладу в галузі.
507. **Жовта І.** Нашу освіту високо цінують й у В’єтнамі: [Укладено угоду між Кабміном України та урядом Соціалістичної Республіки В’єтнам „Про взаємне визнання документів про освіту, наук. ступені і вчені звання”] / Ірина Жовта // Освіта України. – 2004. – 9 листоп. (№ 88). – С. 2.
На думку В. Кременя, підписання угоди стане поштовхом до розширення студентських обмінів і двосторонніх відносин між вищими навчальними закладами обох країн, а також сприятиме розвитку дружніх стосунків, які вже стали традиційними.
508. **Жовта І.** „Освіта та кар’єра – 2004” – до дня студента / Ірина Жовта // Освіта України. – 2004. – 17 листоп. (№ 90). – С. 2.
Про виступ В. Г. Кременя на урочистому відкритті виставки, відзначення її важливості в наданні можливості вищій школі презентувати свій досвід і більше дізнаватися про роботу колег з інших регіонів, а молоді – визначитися з майбутнім місцем навчання, професією, кар’єрою.
509. **Жовта І.** Педагогів цікавить заробітна плата, а батьків – побори в школах та шанси їхніх дітей здобути вищу освіту / Ірина Жовта // Освіта України. – 2004. – 12 берез. (№ 19). – С. 2.
Про відповіді В. Кременя під час „Урядової гарячої лінії”.
510. **Жовта І.** Профспілка – важливий партнер міністерства / Ірина Жовта // Освіта України. – 2004. – 27 квіт. (№ 32/33). – С. 2: фотогр.
Міністр освіти і науки України В. Кремень та голова ЦК Профспілки працівників освіти і науки України Л. Сачков підписали Галузеву угоду між МОН України та профспілкою.
511. **Жовта І.** Рішення Конституційного суду відповідає інтересам молоді / Ірина Жовта // Освіта України. – 2004. – 12 берез. (№ 19). – С. 5.
Коментар В. Кременем рішення Конституційного суду щодо навчання у закладах вищої школи на платній основі.
512. **Жовта І.** У міністерстві освіти і науки вітали освітян – ветеранів ВВВ зі святом Перемоги / Ірина Жовта // Освіта України. – 2004. – 11 трав. (№ 36). – С. 3.
Привітання В. Кременем ветеранів-освітян з 59-річницею перемоги у Великій Вітчизняній війні, відзначення факту прагнення молоді спілкуватися з тими, хто пройшов війну.

513. **Жовта І.** У НПУ готуватимуть фахівців для системи Мінпраці / Ірина Жовта // Освіта України. – 2004. – 26 берез. (№ 23). – С. 4: фотогр. [В. Андрущенко, М. Папієв та В. Кремень під час підписання Угоди про підготовку фахівців для соціальної сфери країни].
Про виступ В. Кременя на дні відкритих дверей у Національному педагогічному університеті ім. М. Драгоманова.
514. **Золотарьова Е.** Виставка „Освіта та кар’єра” / Е. Золотарьова, І. Жовта // Освіта України. – 2004. – 27 квіт. (№ 32/33). – С. 1–2.
Про участь В. Г. Кременя у роботі виставки „Освіта та кар’єра – Абітурієнт-2004”.
515. **Коваленко О.** Студентський спорт починається із спортивних клубів / Ольга Коваленко // Освіта України. – 2004. – 13 січ. (№ 3). – С. 1, 5.
Про виступ В. Кременя на III звітно-виборній конференції Спортивної студентської спілки України.
516. **Корюненко М.** Василь Кремень: У 2004 році „Шкільний автобус” фінансуватиметься з центрального бюджету: Прес-конф. в МОН [України] / Марія Корюненко, Світлана Красовська // Освіта України. – 2004. – 23 січ. (№ 6). – С. 1–2.
Міністр освіти і науки України В. Кремень підбив підсумки діяльності МОН України у 2003 р. та ознайомив з перспективами модернізації освітянської галузі в новому році.
517. **Корюненко М.** Електронні підручники з Луганщини / Марія Корюненко // Освіта України. – 2004. – 13 лют. (№ 12). – С. 1, 8.
Про участь В. Кременя у виставці „Сучасна освіта України – 2004”. Міністр відзначив, що представлені на виставці новітні електронні підручники мають стати надбанням усіх навчальних закладів і наукових установ завдяки активному впровадженню в педагогічну практику, та передав підручник з футболу на розгляд до Федерації футболу.
518. **Корюненко М.** Психологічні проблеми модернізації освіти в Україні / Марія Корюненко, Людмила Марченко, Ірина Подолян // Освіта України. – 2004. – 24 груд. (№ 100). – С. 1, 4–6: фото [В. Кремень вручає Є. Березняку диплом Почесного академіка].
Про виступ В. Кременя на загальних зборах АПН України.
519. **Марченко Л.** Документи про освіту і вчені звання Україна і Перу взаємно визнаватимуть / Людмила Марченко // Освіта України. – 2004. – 27 лип. (№ 58/59). – С. 1: фотогр.
Про зустріч міністра освіти і науки України В. Г. Кременя з делегацією Республіки Перу на чолі з міністром закордонних справ М. Р. Куадросом, обговорення питання підготовки на компенсаційних засадах у ВНЗ України фахівців із числа громадян Перу.
520. **Марченко Л.** Парламентські слухання окреслили стан і перспективи розвитку вищої освіти / Людмила Марченко, Ольга Коваленко, Ірина Жовта // Освіта України. – 2004. – 25 трав. (№ 40). – С. 4–7: фотогр.
Про доповідь В. Г. Кременя. – С. 5, 7.
521. **Марченко Л.** Україна і Болгарія – стосунки міцнішають / Людмила Марченко // Освіта України. – 2003. – 8 черв. (№ 44/45). – С. 1–2.
Про зустріч В. Кременя з міністром освіти і науки Республіки Болгарії І. Дамяновим та підписання Протоколу про співробітництво і обміни між міністерствами освіти і науки на 2004/2005 – 2006/2007 навчальні роки.
522. **Марченко Л.** Який саме автобус поїде до сільських шкіл? / Людмила Марченко // Освіта України. – 2004. – 8 черв. (№ 44/45). – С. 1.
Міністр освіти і науки В. Кремень оглянув шкільні автобуси, представлені біля МОН

України.

523. **Мінецька І.** Країни – учасниці Болонського процесу – на перше місце ставлять забезпечення якості вищої освіти / Ірина Мінецька // Освіта України. – 2004. – 24 груд. (№ 100). – С. 3: фотогр.
Про виступ В. Кременя на нараді-семінарі голів комісій з вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України.
524. **Мінецька І.** Українська освіта змінює обличчя з огляду на вимоги сьогодення / Ірина Мінецька // Освіта України. – 2004. – 8 черв. (№ 44/45). – С. 2.
Про участь В. Кременя у засіданні Всеукраїнського прес-клубу в рамках Першої Міжнародної виставки засобів масової інформації „Інтер-преса” і спілкування міністра з журналістами на тему пріоритетності освітньої й наукової сфери в житті суспільства.
525. **Ничкало Н. Г.** Василь Григорович Кремень / Н. Г. Ничкало // Профтехосвіта України: ХХ століття: Енциклопед. вид. / АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти; Упоряд.: Н. Ничкало, І. Лікарчук, Н. Падун та ін. – К., 2004. – С. 647: фотогр.
526. **Про Всеукраїнський конкурс інноваційних технологій:** Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовт. 2004 р. № 1421 // Уряд. кур'єр. – 2004. – 10 листоп. (№ 214). – Орієнтир. – № 43. – С. 3–4.
Про склад Оргкомітету з проведення конкурсу, головою якого призначено В. Г. Кременя, міністра освіти і науки України.
527. **Про новий склад** Міжвідомчої комісії з питань усиновлення іноземцями дітей, які є громадянами України: Указ Президента України від 11 лют. 2004 р. № 182/2004 // Офіц. вісн. України. – 2004. – № 6. – Ст. 311.
Про включення до складу Міжвідомчої комісії В. Г. Кременя, міністра освіти і науки України.
528. **Розвиток** держави залежить від розвитку освіти і науки // Уряд. кур'єр. – 2004. – 17 січ. (№ 9). – С. 4.
Про прес-конференцію В. Кременя.
529. **Хлебнікова Т.** Василь Кремень: Я б затвердив культ здоров'я...: Урочисте закриття II Спорт. ігор школярів / Тетяна Хлебнікова // Освіта України. – 2004. – 26 жовт. (№ 84). – С. 1–2.
Про участь В. Кременя в урочистостях.
530. **Хлебнікова Т.** Київ – Стамбул: дні освіти й дружби: [Співпраця в галузі освіти і науки між ГУОН Києва і Департаментом освіти і культури Стамбула] // Освіта України. – 2004. – 12 жовт. (№ 79/80). – С. 4: фотогр.
Про зустріч міністра освіти і науки України В. Кременя з делегацією керівників професійних ліцеїв Стамбула, розповідь гостям про зміни, які відбуваються в освіті України, високу якість освіти в Україні та обопільну зацікавленість у розширенні співпраці.
531. **Хлебнікова Т.** Український золотоуст / Тетяна Хлебнікова // Освіта України. – 2004. – 6 лип. (№ 52/53). – С. 6: фотогр.
Про виступ В. Кременя на IV з'їзді Товариства „Знання” України та звіт вченого про роботу товариства між III і IV з'їздами. В. Кремень відзначив, що через брак бюджетного фінансування та інші труднощі організація не тільки вижила, а й навіть працювала активніше, ніж будь-коли, завдяки госпрозрахунковій діяльності, налагодженню контактів з ученими, насамперед із НАН України, фахівцями з АПН України, з вищою школою, завдяки уважному вивченню науково-просвітницьких потреб сучасного суспільства.

2005

532. **Бібліографія** наукових праць, статей та публічних виступів В. Г. Кременя (у скороченому варіанті) // Кремень В. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти: Стратегія. Реалізація. Результати / В. Кремень. – К., 2005. – С. 431–444.
533. **Всеукраїнський** молодіжний конкурс // Пед. газ. – 2005. – Черв. (№ 5). – С. 3.
У церемонії нагородження переможців I та II туру Всеукраїнського молодіжного конкурсу „Молодь України – XXI століття” взяв участь президент АПН України В. Кремень.
534. **Експериментальні** майданчики ПТО діють: [Про чергове засід. Від-ня педагогіки і психології проф.-техн. освіти АПН України, на якому було заслухано підсумки та звіти про роботу експерим. майданчиків у ВПУ № 14 м. Ромни Сум. обл. і ВПУ № 14 м. Кам’янець-Подільського] / Підгот. В. Булавко // Освіта України. – 2005. – 14 жовт. (№ 76). – С. 3: фотогр.
На фото: Н. Нічкало, В. Кремень, Т. Десятов, О. Щербак.
535. **Коваленко О.** Освіта всього світу: [Четверта щоріч. спеціаліз. виставка „Освіта та кар’єра – Абітурієнт-2005”] / Ольга Коваленко // Освіта України. – 2005. – 15 квіт. (№ 29). – С. 4.
Виступаючи, президент АПН України В. Г. Кремень відзначив вагомість освіти в розбудові конкурентоспроможної держави та вихованні конкурентоспроможних громадян не лише на теренах країни, а й у Європі в цілому.
536. **Марченко Л.** На освіту і науку в 2006 році заплановано виділити близько 30 мільярдів гривень: Із комітету Верхов. Ради [з питань науки і освіти] / Людмила Марченко // Освіта України. – 2005. – 7 жовт. (№ 74). – С. 2.
Президент АПН України В. Кремень повідомив про запити АПН, для задоволення яких потрібно майже 12 млн гривень насамперед на фундаментальні дослідження в педагогіці, видання експериментальної, навчальної й науково-методичної літератури, реалізацію державної програми „Вчитель”.
537. **Марченко Л.** Польща зацікавлена в співпраці з АПН щодо підготовки науково-педагогічних кадрів / Людмила Марченко // Освіта України. – 2005. – 31 трав. (№ 40). – С. 1–2.
Про зустріч президента АПН України В. Г. Кременя з ректором Академії Підляської Республіки Польща Едвардом Павловським, керівником кафедри дидактики К. Жегналеком і заступником керівника Польсько-Української асоціації дослідників Ф. Шльосеком.
538. **Мінецька І.** Наш науково-технічний потенціал спроможний забезпечити економіку держави: НАН України підбивала підсумки своєї роботи / Ірина Мінецька // Освіта України. – 2005. – 20 трав. (№ 36). – С. 2.
Про виступ В. Г. Кременя на загальних зборах НАН України.
539. **Нічкало Н.Г.** Польська академія запросила наших академіків-педагогів: [Презентація АПН України в Польщі] / Нелля Нічкало // Освіта України. – 2005. – 11 листоп. (№ 84). – С. 2, 4. – Див. також № 544.
Президент АПН В. Кремень у доповіді висвітлив питання, пов’язані з історією становлення й розвитку АПН України, ознайомив з її структурою та основними напрямками діяльності. Про проведення між Головою Комітету педагогічних наук Польської академії наук Т. Левовицьким і Президентом АПН України В. Кременем переговорів щодо дальшої співпраці. В. Кремень вручив нагрудний знак МОН України „За наукові досягнення” польським вченим під час проведення у Варшаві польсько-української конференції „Дороги й бездоріжжя в підготовці вчителя”, яка відбувалася одночасно з

презентацією.

540. **Панчук Н.** Низький уклін нашому університету: 170 років Нац. пед. ун-ту ім. М.П. Драгоманова / Н. Панчук // Освіта України. – 2005. – 26 квіт. (№ 31). – С. 5.
Серед тих, хто прийшов привітати ювілярів, був президент АПН України В. Кремень.
- 540а. **Про присудження Державних премій в галузі науки і техніки 2005 року:** Указ Президента України від 19 груд. 2005 р. № 1782/2005 // Уряд. кур'єр. – 2005. – 30 груд. (№ 250/251). – С. 22.
Про присудження премії В. Г. Кременю, академікові НАН України, президентові АПН України, за шеститомне видання „Енциклопедія етнокультурознавства”.
541. **Психологічні** проблеми модернізації освіти в Україні: [Матеріали заг. зборів АПН України] // Пед. газ. – 2005. – Січ. (№ 1). – С. 1–6.
Про виступ (прикінцеве слово) В. Г. Кременя. – С. 6.
542. **Регейло І.** Аспірантура – фундамент наукового зростання / Ірина Регейло // Пед. газ. – 2005 – Черв. (№ 6). – С. 5.
Про виступ президента АПН України, академіка НАН і АПН України, доктора філософських наук, професора В. Кременя з лекцією „Розвиток освіти України в контексті загальноцивілізаційних змін” перед аспірантами і здобувачами в установах АПН України.
543. **Ткаченко Л.** Нагода пізнати й розкрити себе: [Про VI Міжнар. тиждень освіти дорослих в Україні „Освіта дорослих для свободи совісті і віри”] / Лідія Ткаченко, Віталій Булавко // Освіта України. – 2005. – 14 жовт. (№ 76). – С. 6.
Президент АПН України В. Кремень виступив на засіданні першого секційного дня „Свобода совісті і віри: філософські, педагогічні, психологічні виміри”.
544. **Ткаченко Л.** Презентація української педагогічної науки в Польщі: [Міжнар. акція в рамках Року України в Польщі] / Лідія Ткаченко // Уряд. кур'єр. – 2005. – 12 листоп. (№ 216). – С. 5. – Див. також № 539.
Про виступ президента АПН України, академіка НАН України В. Кременя стосовно історії становлення й розвитку АПН України.
545. **Ткаченко Л.** Сучасна педагогічна освіта – це інноваційна педагогічна культура плюс дитиноцентризм / Лідія Ткаченко // Освіта України. – 2005. – 27 трав. (№ 38/39). – С. 10–11.
Про виступ В. Г. Кременя на виїзному засіданні Президії АПН України і вченої ради Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди відносно проблем підготовки майбутніх вчителів з огляду на сучасний розвиток подій у світі й завдання освітянської галузі.
546. **Турбота** про вчителя – надія на майбутнє: Всеукр. пед. форум з участю Президента України В. Ющенка / Матеріали підгот.: М. Корюненко, І. Жовта // Освіта України. – 2005. – 27 трав. (№ 38/39). – С. 1–4, 8.
Про виступ В. Кременя. – С. 8.
547. **Шулікін Д.** Освітнянські бібліотеки. Погляд у майбутнє / Дмитро Шулікін // Освіта України. – 2005. – 8 листоп. (№ 83). – С. 6: фотогр.
Про участь президента АПН України В. Кременя у роботі Всеукраїнської науково-практичної конференції „Освітнянські бібліотеки України. Історичні тенденції. Сучасний стан та перспективи розвитку”, організованої Міністерством освіти і науки України, Академією педагогічних наук України, Державною науково-педагогічною бібліотекою України імені В. О. Сухомлинського.

Реформування освіти в Україні: нормативно-правові документи Міністерства освіти і науки України (2000–2004 рр.)

2000

1. Про виконання постанови Кабінету Міністрів України від 12.04.2000 р. № 646 „Про затвердження Інструкції з обліку дітей і підлітків шкільного віку в Україні”: Наказ М-ва освіти і науки України від 29.06.2000 р. № 252 // Інформ. зб. М-ва освіти України. – 2000. – № 14. – С. 26–32.
2. Про внесення доповнень до Типових правил прийому до професійно-технічних навчальних закладів України: Наказ М-ва освіти і науки України від 19.07.2000 р. № 331 // Інформ. зб. М-ва освіти України. – 2000. – № 17. – С. 23–24.
3. Про внесення змін до наказу Міносвіти України від 12.08.99 р. № 292 „Про запровадження Закону України „Про загальну середню освіту”: Наказ М-ва освіти і науки України від 28.02.2000 р. № 36 // Інформ. зб. М-ва освіти України. – 2000. – № 8. – С. 15–18.
4. Про забезпечення економічних інтересів і соціального захисту працівників соціальної сфери села та вирішення окремих питань, що виникли в процесі проведення земельної реформи: Наказ М-ва освіти і науки України від 12.05.2000 р. № 131 // Інформ. зб. М-ва освіти України. – 2000. – № 11. – С. 3–6.
5. Про затвердження Положення про вище професійно-технічне училище та центр професійно-технічної освіти: Наказ М-ва освіти і науки України від 20.06.2000 р. № 225 // Інформ. зб. М-ва освіти України. – 2000. – № 17. – С. 24–32.
6. Про затвердження Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти: Наказ М-ва освіти і науки України від 06.09.2000 р. № 434 // Інформ. зб. М-ва освіти України. – 2000. – № 22. – С. 3–7.
7. Про затвердження Типового положення про центри практичної психології і соціальної роботи: Наказ М-ва освіти і науки України від 14.08.2000 р. № 385 // Інформ. зб. М-ва освіти України. – 2000. – № 18. – С. 3–10.
8. Про ключові проблеми розвитку загальної середньої, дошкільної, позашкільної, професійно-технічної освіти в контексті послання Президента України до Верховної Ради України „Україна: поступ у XXI століття. Стратегія економічного та соціального розвитку на 2000–2004 роки”, Програми діяльності Кабінету Міністрів України “Реформи заради добробуту”: Рішення колегії М-ва освіти і науки України від 17.08.2000 р. № 2/1–2 // Інформ. зб. М-ва освіти України. – 2000. – № 21. – С. 3–31. – Дод. № 1: Концепція 12-річної загальної середньої освіти (проект). – С. 10–31.
9. Про надання молодим громадянам пільгових довгострокових кредитів для здобуття освіти у вищих навчальних закладах: Наказ М-ва освіти і науки України від 13.06.2000 р. № 200 // Інформ. зб. М-ва освіти України. – 2000. – № 14. – С. 15–21.
10. Про Науково-методичну раду з питань освіти Міністерства освіти і науки: Рішення колегії М-ва освіти і науки України від 27.07.2000 р. № 1/3–19 // Інформ. зб. М-ва освіти України. – 2000. – № 19. – С. 8–14.

11. Про організаційно-методичні заходи щодо впровадження 12-бальної шкали оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти: Наказ М-ва освіти і науки України від 06.09.2000 р. № 435 // Інформ. зб. М-ва освіти України. – 2000. – № 19. – С. 27–32.
12. Про реалізацію Комплексного плану заходів щодо розвитку загальноосвітніх навчальних закладів у сільській місцевості в 1999–2005 роках: Наказ М-ва освіти і науки України від 17.05.2000 р. № 141 // Інформ. зб. М-ва освіти України. – 2000. – № 11. – С. 7–8.
13. Про стан і тенденції розвитку вищої освіти у контексті реалізації завдань, визначених Посланням Президента України до Верховної Ради України „Україна: поступ у XXI століття. Стратегія економічного та соціального розвитку на 2000–2004 роки” та Програмою діяльності Кабінету Міністрів України „Реформи заради добробуту”: Рішення колегії М-ва освіти і науки України від 10.10.2000 р. № 5/3–4 // Інформ. зб. М-ва освіти України. – 2000. – № 24. – С. 3–14.
14. Про стан та перспективи розвитку системи науково-технічної інформації: Рішення колегії М-ва освіти і науки України від 08.11.2000 р. № 6/2–16 // Інформ. зб. М-ва освіти України. – 2000. – № 24. – С. 16–20.

2001

15. Про виконання указу Президента України від 8 травня 1996 року № 322/96 „Про основні напрями реформування професійно-технічної освіти в Україні”: Рішення колегії М-ва освіти і науки України від 12.04.01 р. № 4/5–3 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2001. – № 12. – С. 3–9.
16. Про забезпечення розвитку психологічної служби в системі освіти України: Наказ М-ва освіти і науки України, АПН України від 15.08.01 р. № 592/33 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2002. – № 1. – С. 15–19.
17. Про заборону тютюнопаління в навчальних закладах освіти та установах Міністерства освіти і науки України: Наказ М-ва освіти і науки України від 12.02.01 р. № 57 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2001. – № 5. – С. 32; Директор. шк. – 2001. – Квіт. (№ 13). – С. 15.
18. Про запровадження 12-бальної шкали оцінювання навчальних досягнень учнів (слухачів) з професійної підготовки у професійно-технічних закладах: Наказ М-ва освіти і науки України від 14.06.01 р. № 459 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2001. – № 20. – С. 13–25; Проф.-техн. освіта. – 2001. – № 3. – С. 27–34.
19. Про затвердження Інструкції про переведення та випуск учнів навчальних закладів системи загальної середньої освіти усіх типів та форм власності: Наказ М-ва освіти і науки України від 05.02.01 р. № 44 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2001. – № 7. – С. 17–24.
20. Про затвердження Положення про державну підсумкову атестацію учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти: Наказ М-ва освіти і науки України від 14.12.2000 р. № 588 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2001. – № 1. – С. 3–12.

21. Про затвердження Положення про експертизу психологічного і соціологічного інструментарію, що застосовуються в навчальних закладах Міністерства освіти і науки України: Наказ М-ва освіти і науки України від 20.04.01 р. № 330 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2001. – № 10. – С. 3–12.
22. Про затвердження Положення про піклувальну раду загальноосвітнього навчального закладу: Наказ М-ва освіти і науки України від 05.02.01 р. № 45 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2001. – № 8. – С. 23–27.
23. Про затвердження Положення про республіканський (Автономної Республіки Крим), обласні та Київський і Севастопольський міські інститути післядипломної педагогічної освіти: Наказ М-ва освіти і науки України від 17.11.2000 р. № 538 // Упр. освітою. – 2001. – Груд. (№ 23). – С. 9–10.
24. Про затвердження Примірного положення про асоційовані школи ЮНЕСКО в Україні: Наказ М-ва освіти і науки України від 31.01.01 р. № 32 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2001. – № 23. – С. 28–32.
25. Про затвердження Примірної інструкції з безпеки для кабінету (лабораторії) фізики навчального закладу загальної середньої освіти: Наказ М-ва освіти і науки України від 29.12.2000 р. № 639 // Фізика. – 2001. – Жовт. (№ 30). – С. 7.
26. Про затвердження Рекомендацій щодо порядку використання державної символіки в навчальних закладах України: Наказ М-ва освіти і науки України від 07.09.2000 р. № 439 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2001. – № 5. – С. 28–31.
27. Про затвердження розмірів посадових окладів (ставок заробітної плати) працівників навчальних закладів, установ освіти та наукових установ: Наказ М-ва освіти і науки України від 29.03.01 р. № 161 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2001. – № 12. – С. 9–32; Освіта України. – 2001. – 11 квіт. (№ 15/16). – С. 1–2.
28. Про затвердження Умов прийому до вищих навчальних закладів України: Наказ М-ва освіти і науки України від 19.02.01 р. № 74 // Освіта України. – 2001. – 28 берез. (№ 13). – С. 6–7.
29. Про „Концепцію інформатизації загальноосвітніх навчальних закладів, комп'ютеризації сільських шкіл”: Рішення колегії М-ва освіти і науки України від 27.04.01 р. № 5/8–21 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2001. – № 13. – С. 3–10.
30. Про Науково-методичну раду з питань освіти Міністерства освіти і науки України: Рішення колегії М-ва освіти і науки України від 27.07.2000 р. № 1/3–19 // Директор шк. – 2001. – Квіт. (№ 15). – С. 9.
31. Про оголошення постанови Кабінету Міністрів України від 14.06.2000 р. № 946 „Про затвердження Положення про загальноосвітній навчальний заклад”: Наказ М-ва освіти і науки України від 28.07.2000 р. № 353 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2001. – № 6. – С. 3–20.
32. Про оголошення постанови Кабінету Міністрів України від 26 вересня 2001 р. № 1262 „Про внесення змін до Положення про загальноосвітній навчальний заклад”: Наказ М-ва освіти і науки України від 15.10.01 р. № 681 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2001. – № 21. – С. 32.

33. Про організацію Всеукраїнських конкурсів фахової майстерності серед учнів професійно-технічних навчальних закладів: Наказ М-ва освіти і науки України від 07.03.01 р. № 111 // Освіта України. – 2001. – 25 квіт. (№ 17). – С. 1–2.
34. Про підсумки проведення Всеукраїнського конкурсу на створення підручників, навчально-наочних та навчально-методичних посібників з екології: Наказ М-ва освіти і науки України від 25.01.01 р. № 27 // Освіта України. – 2001. – 7 лют. (№ 6). – С. 2, 16.
35. Про прийом дітей до 1 класу загальноосвітніх навчальних закладів: Наказ М-ва освіти і науки України від 06.05.01 р. № 365 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2001. – № 11. – С. 29–30.
Про прийом дітей з 6 років до 1-го класу.
36. Про проведення Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України у 2002 році: Наказ М-ва освіти і науки України від 08.11.01 р. № 731 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2001. – № 24. – С. 11–23.
37. Про програмне та навчально-методичне забезпечення початкової школи в період переходу на нову структуру та зміст навчання: Рішення колегії М-ва освіти і науки України від 12.04.01 р. № 4/6–19 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2001. – № 13. – С. 11–17.
38. Про стан практичної підготовки студентів у вищих навчальних закладах: Рішення колегії М-ва освіти і науки України від 5.07.01 р. № 7/2–18 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2001. – № 21. – С. 3–11.
39. Про стан програмно-методичного забезпечення навчального процесу та його вплив на рівень фундаментальної підготовки студентів у вищих навчальних закладах різних форм власності і підпорядкування: Рішення колегії М-ва освіти і науки України від 22.12.2000 р. № 8/3–18 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2001. – № 8. – С. 3–12.
40. Про Типові навчальні плани загальноосвітніх навчальних закладів на 2001/2002 – 2004/2005 навчальні роки: Наказ М-ва освіти і науки України від 25.04.01 р. № 342 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки. – 2001. – № 9. – С. 16–32.
41. Про Типові навчальні плани початкової школи з українською мовою та мовами навчання національних меншин: Наказ М-ва освіти і науки України від 28.02.01 р. № 658 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2001. – № 6. – С. 20–25.
42. Про Типові навчальні плани спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов та предметів художньо-естетичного циклу: Наказ М-ва освіти і науки України від 16.07.01 р. № 516 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2001. – № 21. – С. 17–31.
43. Про удосконалення методичної роботи в системі професійно-технічної освіти: Наказ М-ва освіти і науки України від 12.12.2000 р. № 582 // Інформ. зб. М-ва освіти України. – 2001. – № 8. – С. 12–23; Проф.-техн. освіта. – 2001. – № 1. – С. 27–30.

44. Про хід виконання Комплексного плану заходів щодо розвитку загальної середньої освіти в 1999–2012 роках, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 11 березня 1999 року № 348: Наказ М-ва освіти і науки України від 03.04.01 р. № 171 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2001. – № 11. – С. 17–26.

2002

45. Про вдосконалення інтеграційних процесів військової і цивільної освіти та їх вплив на патріотичне виховання молоді: Рішення колегії М-ва освіти і науки України від 11.04.02 р. № 3/2–4 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2002. – № 12. – С. 20–22.
46. Про виконання рішення колегії міністерства з питання визначення пріоритетних напрямів розвитку позашкільної еколого-натуралістичної роботи згідно з Законом України „Про позашкільну освіту”: Наказ М-ва освіти і науки України від 18.07.02 р. № 417 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2002. – № 21. – С. 21–23.
47. Про внесення змін до Положення про психологічну службу системи освіти України: Наказ М-ва освіти і науки України від 07.06.01 р. № 439 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2002. – № 1. – С. 13–15.
48. Про внесення змін та доповнень до Інструкції про порядок плати за користування підручниками в загальноосвітніх школах: Наказ М-ва освіти і науки України від 08.01.02 р. № 4 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2002. – № 5/6. – С. 59–60.
49. Про Всеукраїнський огляд-конкурс методичних кабінетів відділів (управлінь) освіти міських рад та районних державних адміністрацій на кращу організацію методичної роботи з педагогічними кадрами: Наказ М-ва освіти і науки України, АПН України від 11.07.02 р. № 396/48 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2002. – № 21. – С. 23–28.
50. Про забезпечення розвитку психологічної служби в системі освіти України: Наказ М-ва освіти і науки України, АПН України від 15.08.01 р. № 592/33 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2002. – № 1. – С. 15–19.
51. Про започаткування роботи щодо запровадження у навчальних закладах курсу з основ інтелектуальної власності та підготовку за державним замовленням фахівців з інтелектуальної власності: Рішення колегії М-ва освіти і науки України від 20.06.02 р. № 6/3–16 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2002. – № 20. – С. 16–19.
52. Про застосування Закону України „Про загальну середню освіту” щодо розширення мережі та організації навчально-виховного процесу в гімназіях, ліцеях, колегіумах: [Лист М-ва освіти і науки України від 28.10.02 р. № 1/9–472] // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2002. – № 24. – С. 15–23.
53. Про затвердження критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи: Наказ М-ва освіти і науки України, АПН України від 12.07.02 р. № 401/52 // Почат. шк. – 2002. – № 8. – С. 2.
54. Про затвердження Орієнтовного положення про організацію і проведення виховної роботи в професійно-технічних навчальних закладах Міністерства освіти і науки України: Наказ М-ва освіти і науки України від 16.04.02 р. № 257 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2002. – № 12. – С. 23–28.

55. Про затвердження Положення про експериментальний загальноосвітній навчальний заклад: Наказ М-ва освіти і науки України від 20.02.02 р. № 114 // Освіта України. – 2002. – 28 трав. (№ 42). – С. 4–5.
56. Про затвердження Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності: Наказ М-ва освіти і науки України від 07.11.2000 р. № 522 // Дошкіл. виховання. – 2002. – № 3. – С. 24–28.
57. Про затвердження Положення про центр, будинок, клуб еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станцію юних натуралістів: Наказ М-ва освіти і науки України від 10.05.02 р. № 292 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2002. – № 21. – С. 3–21.
58. Про затвердження Порядку державної атестації загальноосвітніх, дошкільних та позашкільних навчальних закладів: Наказ М-ва освіти і науки України від 24.07.01 р. № 553 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2002. – № 1. – С. 3–8.
59. Про затвердження Примірного статуту загальноосвітнього навчального закладу: Наказ М-ва освіти і науки України від 29.04.02 р. № 284 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2002. – № 23. – С. 12–32.
60. Про затвердження Тимчасового положення про професійний ліцей: Наказ М-ва освіти і науки України від 17.10.02 р. № 587 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2002. – № 23. – С. 3–12.
61. Про Концепцію загальноосвітньої середньої освіти (12-річна школа): Постанова спільн. засід. колегії М-ва освіти і науки України і Президії АПН України від 12.11.01 р. № 12/5–2 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2002. – № 2. – С. 2–22.
62. Про оголошення постанови Кабінету Міністрів України від 28 березня 2002 р. № 378 „Про затвердження Програми розвитку позашкільних навчальних закладів на 2002–2008 роки”: Наказ М-ва освіти і науки України від 17.04.02 р. № 258 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2002. – № 11. – С. 3–13.
63. Про оголошення постанови Кабінету Міністрів України від 28 березня 2002 р. № 379 „Про затвердження Державної програми „Вчитель””: Наказ М-ва освіти і науки України від 16.04.02 р. № 256 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2002. – № 10. – С. 3–32.
64. Про оголошення постанови Кабінету Міністрів України від 9 серпня 2001 р. № 979 „Про затвердження зразків документів про професійно-технічну освіту”: Наказ М-ва освіти і науки України від 27.08.01 р. № 607 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2002. – № 1. – С. 25–31.
65. Про оголошення постанови Кабінету Міністрів України від 17 серпня 2002 р. № 1134 “Про затвердження нормативів чисельності студентів, аспірантів, докторантів, здобувачів наукового ступеня кандидата наук, слухачів, інтернів на одну штатну посаду науково-педагогічного працівника у вищих навчальних закладах III і IV рівня акредитації та вищих навчальних закладах післядипломної освіти державної форми власності: Наказ М-ва освіти і науки України від 23.10.02 р. № 604 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2002. – № 24. – С. 8–15.

66. Про оголошення постанови Кабінету Міністрів України від 17 серпня 2002 р. № 1135 „Про затвердження Державного стандарту професійно-технічної освіти”: Наказ М-ва освіти і науки України від 01.10.02 р. № 539 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2002. – № 22. – С. 20–26.
67. Про організацію Всеукраїнських конкурсів фахової майстерності серед учнів професійно-технічних навчальних закладів: Наказ М-ва освіти і науки України від 18.01.02 р. № 29 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2002. – № 7. – С. 23–29.
68. Про підготовку науково-педагогічних кадрів через аспірантуру і докторантуру у вищих навчальних закладах: Рішення колегії М-ва освіти і науки України від 23.05.02 р. № 5/4–5 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2002. – № 13. – С. 5–9.
69. Про підсумки застосування психолого-педагогічної системи „Розвивальне навчання” (Ельконіна Д.Б., Давидова В.В. та інших) у загальноосвітніх навчальних закладах України: Наказ М-ва освіти і науки України від 24.07.2001 р. № 552 // Почат. освіта. – 2002. – Листоп. (№ 42). – С. 2–3.
70. Про проведення Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості: Наказ М-ва освіти і науки України, М-ва культури і мистец. України від 30.01.02 р. № 51/52 // Освіта України. – 2002. – 5 лют. (№ 11). – С. 4, 6.
71. Про роботу відокремлених структурних підрозділів вищих навчальних закладів: Рішення колегії М-ва освіти і науки України від 23.05.02 р. № 5/2–4 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2002. – № 13. – С. 9–13.
72. Про стан розробки та впровадження стандартів вищої освіти: Рішення колегії М-ва освіти і науки України від 25.04.02 р. № 4/5–19 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2002. – № 13. – С. 3–4.
73. Про упорядкування системи ліцензування [навчальних закладів (освітніх послуг)]: Рішення колегії М-ва освіти і науки України від 11.04.02 р. № 3/3–6 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2002. – № 12. – С. 3–20.

2003

74. Вища освіта і наука – пріоритетні сфери розвитку суспільства у XXI столітті: Рішення колегії М-ва освіти і науки України від 28.02.03 р. № 2/3–4 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2003. – № 8. – С. 3–14.
75. Про внесення змін до Порядку видачі випусникам позашкільних навчальних закладів свідоцтв про позашкільну освіту: Наказ М-ва освіти і науки України від 24.03.03 р. № 161 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2003. – № 9. – С. 18–19.
76. Про впровадження студентського та учнівського квитків єдиного зразка та виготовлення окремих документів про освіту: Рішення колегії М-ва освіти і науки України від 28.11.02 р. № 11/7–10 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2003. – № 1. – С. 6–7.
77. Про Всеукраїнський огляд-конкурс на кращий стан фізичного виховання в навчальних закладах України: Наказ М-ва освіти і науки України від 05.05.03 р. № 272 // Фіз. виховання в шк. – 2003. – № 3. – С. 10–14.

78. Про додаткові заходи щодо поліпшення взаємодії центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування: Наказ М-ва освіти і науки України від 07.05.03 р. № 275 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2003. – № 10. – С. 29-30.
79. Про затвердження Інструкції про порядок конкурсного приймання дітей (учнів, вихованців) до гімназій, ліцеїв, колегіумів, спеціалізованих шкіл (шкіл-інтернатів): Наказ М-ва освіти і науки України від 19.06.03 р. № 389 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2003. – № 23. – С. 16–21.
80. Про затвердження Концепції профільного навчання в старшій школі: Рішення колегії М-ва освіти і науки України від 25.09.03 р. № 10/13 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2003. – № 24. – С. 3–15.
81. Про затвердження Орієнтовних критеріїв оцінки діяльності загальноосвітніх навчальних закладів: Наказ М-ва освіти і науки України від 06.06.03 р. № 352 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2003. – № 22. – С. 21–32.
82. Про затвердження Положення про загальноосвітню школу-інтернат та загальноосвітню санаторну школу-інтернат: Наказ М-ва освіти і науки України від 12.06.03 р. № 363 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2003. – № 22. – С. 3–20.
83. Про затвердження Положення про індивідуальну форму навчання в загальноосвітніх навчальних закладах: Наказ М-ва освіти і науки України від 20.12.02 р. № 732 // Сіл. шк. України. – 2003. – Берез. (№ 8/9). – С. 6–8; Шкіл. світ. – 2003. – Черв. (№ 22/24). – С. 60.
84. Про затвердження Положення про мережу освітянських бібліотек МОН України та АПН України: Наказ М-ва освіти і науки України, АПН України від 30.05.03 р. № 334/31 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2003. – № 21. – С. 27–32.
85. Про затвердження Положення про порядок розслідування нещасних випадків, що сталися під час навчально-виховного процесу в навчальних закладах: Наказ М-ва освіти і науки України від 31.08.01 р. № 616 // Упр. школою. – 2003. – Січ. (№ 2). – С. 2–9.
86. Про затвердження Положення про центр, будинок, клуб, бюро туризму, краєзнавства, спорту та екскурсій учнівської молоді, туристсько-краєзнавчої творчості учнівської молоді, станцію юних туристів: Наказ М-ва освіти і науки України від 19.12.02 р. № 730 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2003. – № 7. – С. 16–32.
87. Про затвердження Примірного положення про відділ (управління) освіти виконавчого комітету міської ради: Наказ М-ва освіти і науки України від 01.04.03 р. № 192 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2003. – № 9. – С. 20–29.
88. Про затвердження Примірного положення про приймальну комісію вищого навчального закладу: Наказ М-ва освіти і науки України від 25.03.03 р. № 169 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2003. – № 11. – С. 3–12.
89. Про затвердження Примірного статуту дошкільного навчального закладу: Наказ М-ва освіти і науки України від 24.04.03 р. № 257 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2003. – № 12. – С. 3–16.

90. Про затвердження Типових навчальних планів для організації профільного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах: Наказ М-ва освіти і науки України від 20.05.03 р. № 306 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2003. – № 10. – С. 18–29.
91. Про затвердження Типових переліків навчально-наочних посібників, технічних засобів навчання та обладнання загального призначення для загальноосвітніх навчальних закладів (2-ге видання, доповнене): Наказ М-ва освіти і науки України від 20.06.02 р. № 364 // Хімія. Біологія. – 2003. – Серп. (№ 43/44). – С. 1–7.
92. Про затвердження Умов прийому до вищих навчальних закладів України: Наказ М-ва освіти і науки України від 07.04.03 р. № 212 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2003. – № 10. – С. 3–18.
93. Про Комплексну програму заходів щодо залучення обдарованої учнівської молоді до наукових досліджень та розвитку Малої академії наук України: Наказ М-ва освіти і науки України від 12.09.03 р. № 619 // Директор шк. – 2003. – Груд. (№ 45). – С. 15–16.
94. Про оголошення постанови Кабінету Міністрів України від 28 серпня 2003 року № 1377 „Про затвердження Порядку ведення обліку дітей, які можуть бути усиновлені, осіб, які бажають усиновити дитину, та здійснення нагляду за дотриманням прав дітей після усиновлення”: Наказ М-ва освіти і науки України від 11.09.03 р. № 614 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2003. – № 24. – С. 15–26.
95. Про підсумки проведення за новою процедурою акредитації та подальші шляхи її вдосконалення: Рішення колегії М-ва освіти і науки України від 28.11.02 р. № 11/3–6 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2003. – № 2. – С. 3–6.
96. Про положення про Всеукраїнський конкурс навчальних програм і підручників для загальноосвітніх навчальних закладів: Наказ М-ва освіти і науки України від 05.05.03 р. № 269 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2003. – № 23. – С. 21–30.
97. Про поставки комп’ютерних класів: Наказ М-ва освіти і науки України від 23.09.02 р. № 524 // Упр. школою. – 2003. – № 5. – С. 11.
98. Про постанову Кабінету Міністрів України від 12 березня 2003 р. № 305 „Про затвердження Положення про дошкільний навчальний заклад”: Наказ М-ва освіти і науки України від 25.03.03 р. № 164 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2003. – № 8. – С. 14–26.
99. Про постанову Кабінету Міністрів України від 12 березня 2003 р. № 306 „Про затвердження Положення про навчально-виховний комплекс „дошкільний навчальний заклад – загальноосвітній навчальний заклад”, „загальноосвітній навчальний заклад – дошкільний навчальний заклад”: Наказ М-ва освіти і науки України від 25.03.03 р. № 165 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2003. – № 9. – С. 14–18.
100. Про постанову Кабінету Міністрів України від 16 січня 2003 року № 31 „Про затвердження Програми „Шкільний автобус”: Наказ М-ва освіти і науки України від 04.02.03 р. № 51 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2003. – № 11. – С. 26–29.

101. Про проведення педагогічного експерименту щодо впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах III–IV рівнів акредитації: Рішення колегії М-ва освіти і науки України від 24.04.03 р. № 5/5–4 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2003. – № 11. – С. 13–20.
102. Про реалізацію міжнародних проектів з реформування професійно-технічної освіти в Україні: Рішення колегії М-ва освіти і науки України від 24.04.03 р. № 5/5–3 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2003. – № 11. – С. 21–23.
103. Про розроблення єдиних зразків каліграфічного письма цифр, українських і російських букв та їх з'єднань: Рішення колегії М-ва освіти і науки України від 18.07.03 р. № 8/2–19 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2003. – № 23. – С. 8–15.
104. Про стан впровадження нових інформаційних технологій для науково-методичного забезпечення самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів: Рішення колегії М-ва освіти і науки України від 28.11.02 р. № 11/4–18 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2003. – № 2. – С. 6–14.
105. Про стан забезпечення навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах педагогічними та науково-педагогічними кадрами: Наказ М-ва освіти і науки України від 03.07.03 р. № 7/1–18 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2003. – № 23. – С. 3–8.
106. Про стан навчально-методичного забезпечення початкової школи в період переходу на новий зміст, структуру та 12-річний термін навчання: Рішення колегії М-ва освіти і науки України від 31.10.02 р. № 10/6–19 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2003. – № 1. – С. 15–23.
107. Про стан роботи щодо запобігання правопорушенням, посадовим зловживанням, хабарництву в системі освіти: Рішення колегії М-ва освіти і науки України від 28.11.02 р. № 11/2–5 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2003. – № 6. – С. 3–6.
108. Про формування здорового способу життя дітей та молоді і заборону тютюнопаління в навчальних закладах та установах Міністерства освіти і науки України: Наказ М-ва освіти і науки України від 10.09.03 р. № 612 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2003. – № 20. – С. 29–30.
109. Про хід виконання заходів Міністерства освіти і науки України цільової комплексної програми „Фізичне виховання – здоров'я нації”: Рішення колегії М-ва освіти і науки України від 13.12.02 р. № 12/3–22 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2003. – № 6. – С. 6–12.
110. Стан травматизму учасників навчально-виховного процесу за останні 5 років, створення безпечних умов праці та навчання в установах і закладах освіти: Рішення колегії М-ва освіти і науки України від 13.12.02 р. № 12/4–10 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2003. – № 2. – С. 14–24.

2004

111. Підвищення ефективності вищої освіти і науки як дійового чинника розвитку та інтеграції в європейське співтовариство: Рішення колегії М-ва освіти і науки України від 27.02.04 р. № 3/1–4 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2004. – № 7. – С. 3–15.

112. Про апробацію „Інструкції про організацію і проведення контролю в умовах семестрової системи оцінювання навчальних досягнень учнів 5-11 (12) класів загальноосвітніх навчальних закладів: Наказ М-ва освіти і науки України від 25.06.04 р. № 540 // Директор шк., ліцею, гімназії. – 2004. – № 4. – С. 102–104.
113. Про вдосконалення національної системи підготовки спеціалістів у сфері інтелектуальної власності: Рішення колегії М-ва освіти і науки України від 23.04.04 р. № 5/8–16 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2004. – № 11. – С. 24–27.
114. Про вдосконалення профілактики та оздоровлення дітей з порушенням зору: Наказ М-ва охорони здоров'я та М-ва освіти і науки України від 09.03.04 р. № 121/185 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2004. – № 12. – С. 13–22.
115. Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 03.02.04 р. № 88 „Про проведення Всеукраїнського конкурсу навчальних програм та підручників для 5–12 класів відповідно до Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти”: Наказ М-ва освіти і науки України від 02.12.04 р. № 911 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2004. – № 23/24. – С. 55.
116. Про внесення змін до Положення про індивідуальну форму навчання в загальноосвітніх навчальних закладах: Наказ М-ва освіти і науки України від 15.10.04 р. № 797 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2004. – № 21/22. – С. 61–62.
117. Про внесення змін до Положення про порядок надання Фондом загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття послуг з професійної підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації: Наказ М-ва праці та соц. політики України, М-ва освіти і науки України від 19.04.04 р. № 89/314 // Офіц. вісн. України. – 2004. – № 19. – С. 316–317.
118. Про внесення змін до Порядку державної атестації загальноосвітніх, дошкільних та позашкільних навчальних закладів: Наказ М-ва освіти і науки України від 16.08.04 р. № 658 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2004. – № 21/22. – С. 24–29.
119. Про внесення змін до Типового положення про центр професійної, медичної та соціальної реабілітації інвалідів: Наказ М-ва праці та соц. політики, М-ва освіти і науки України, М-ва охорони здоров'я України від 13.04.04 р. № 84/299/192 // Офіц. вісн. України. – 2004. – № 18. – С. 65–67.
120. Про внесення змін до Умов прийому до вищих навчальних закладів України: Наказ М-ва освіти і науки України від 13.05.04 р. № 390 // Офіц. вісн. України. – 2004. – № 20. – С. 63.
121. Про заборону тютюнопаління в навчальних закладах і установах Міністерства освіти і науки України і затвердження заходів щодо проведення антинікотинової інформаційно-освітньої та профілактичної роботи серед дітей, учнівської та студентської молоді: Наказ М-ва освіти і науки України від 08.11.04 р. № 855 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2004. – № 23/24. – С. 56–59.
122. Про затвердження заходів Міністерства освіти і науки України щодо реалізації положень і завдань Державної програми розвитку і функціонування української мови на 2004–2010 роки: Наказ М-ва освіти і науки України від 14.11.03 р. № 759 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2004. – № 1/2. – С. 60–64.

123. Про затвердження Концепції розвитку економічної освіти: Рішення колегії М-ва освіти і науки України від 04.12.03 р. № 12/7-4 // Освіта України. – 2004. – 23 січ. (№ 6). – С. 4–5.
124. Про затвердження Концепції художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах та Комплексної програми художньо-естетичного виховання у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах: Наказ М-ва освіти і науки України від 25.02.04 р. № 151/11 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2004. – № 10. – С. 3–32.
125. Про затвердження Положення про бібліотеку професійно-технічного навчального закладу: Наказ М-ва освіти і науки України від 24.12.03 р. № 848 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2004. – № 8. – С. 24–31.
126. Про затвердження Положення про Всеукраїнський конкурс на кращу науково-методичну розробку з питань позашкільної освіти: Наказ М-ва освіти і науки України від 06.10.04 р. № 674 // Офіц. вісн. України. – 2004. – № 4. – С. 458–464.
127. Про затвердження Положення про Всеукраїнський конкурс навчальних програм та підручників для загальноосвітніх навчальних закладів: Наказ М-ва освіти і науки України від 12.02.04 р. № 108 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2004. – № 5. – С. 25–32.
128. Про затвердження Положення про Всеукраїнську військово-спортивну гру „Патріот”: Наказ М-ва освіти і науки України, М-ва оборони України, М-ва України у справах сім’ї та молоді від 05.04.04 р. № 274/112/10 // Офіц. вісн. України. – 2004. – № 17. – С. 129–132.
129. Про затвердження Положення про Всеукраїнську координаційно-методичну раду з питань розвитку дитячо-юнацького туризму, краєзнавства й екскурсій: Наказ М-ва освіти і науки України від 11.05.04 р. № 379 // Офіц. вісн. України. – 2004. – № 21. – С. 216–218.
130. Про затвердження Положення про дистанційне навчання: Наказ М-ва освіти і науки України від 21.01.04 р. № 40 // Офіц. вісн. України. – 2004. – № 15. – С. 241–253.
131. Про затвердження Положення про кабінет інформатики та інформаційно-комунікаційних технологій навчання загальноосвітніх навчальних закладів: Наказ М-ва освіти і науки України від 20.05.04 р. № 407 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2004. – № 21/22. – С. 8–19.
132. Про затвердження Положення про навчальний центр при установі виконання покарань: Наказ М-ва освіти і науки України, Держ. департаменту України з питань викон. покарань від 26.02.04 р. № 153/32 // Офіц. вісн. України. – 2004. – № 11. – С. 92–97.
133. Про затвердження Положення про навчальні кабінети загальноосвітніх навчальних закладів: Наказ М-ва освіти і науки України від 20.07.04 р. № 601 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2004. – № 21/22. – С. 30–39.
134. Про затвердження Положення про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах: Наказ М-ва освіти і науки України від 11.08.04 р. № 651 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2004. – № 21/22. – С. 44–47.

135. Про затвердження Положення про порядок організації та проведення апробації електронних засобів навчального призначення для загальноосвітніх навчальних закладів: Наказ М-ва освіти і науки України від 02.06.04 р. № 433 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2004. – № 21/22. – С. 20–24.
136. Про затвердження Положення про стипендію Державного департаменту інтелектуальної власності МОН України студентам вищих навчальних закладів, які навчаються за спеціальністю 7(8).000002 „інтелектуальна власність”: Наказ М-ва освіти і науки України від 15.04.04 р. № 311 // Офіц. вісн. України. – 2004. – № 19. – С. 264–266.
137. Про затвердження Положення про центральну та республіканську (Автономна Республіка Крим), обласні, Київську та Севастопольську міські, районні (міські) психолого-медико-педагогічні консультації: Наказ М-ва освіти і науки України, АПН України від 07.07.04 р. № 569/38 // Психолог. – 2004. – Жовт. (№ 38). – С. 3–4 + Психолог-вкладка. – С. 1–15.
138. Про затвердження Порядку розгляду звернень та повідомлень з приводу жорстокого поводження з дітьми або реальної загрози його вчинення: Наказ Держ. ком. України у справах сім'ї та молоді, М-ва внутр. справ України, М-ва освіти і науки України, М-ва охорони здоров'я України від 16.01.04 р. № 5/34/24/11 // Офіц. вісн. України. – 2004. – № 4, ч. 2. – С. 580–585; Психолог. – 2004. – Трав. (№ 19). – С. 4–8.
139. Про затвердження Примірного положення про батьківські комітети (ради) загальноосвітнього навчального закладу: Наказ М-ва освіти і науки України від 02.06.04 р. № 440 // Директор шк. – 2004. – Верес. (№ 35). – С. 27–29.
140. Про затвердження Програми дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України на 2004–2005 роки: Наказ М-ва освіти і науки України від 23.01.04 р. № 49 // Освіта. – 2004. – 11–18 лют. (№ 8). – С. 6–7.
141. Про затвердження Типових навчальних планів загальноосвітніх навчальних закладів 12-річної школи: Наказ М-ва освіти і науки України від 23.02.04 р. № 132 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2004. – № 6. – С. 3–32.
142. Про затвердження Типових навчальних планів загальноосвітніх навчальних закладів для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку (початкова школа): Наказ М-ва освіти і науки України від 03.11.04 р. № 849 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2004. – № 23/24. – С. 13–28.
143. Про затвердження Типової базисної структури навчальних планів для підготовки кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах: Наказ М-ва освіти і науки України від 13.04.04 р. № 295 // Освіта України. – 2004. – 21 трав. (№ 39). – С. 4–5.
144. Про заходи на виконання постанови Кабінету Міністрів України „Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти” від 14 січня 2004 р. № 24: Наказ М-ва освіти і науки України від 02.02.04 р. № 80 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2004. – № 1/2. – С. 3–4.
145. Про організаційні заходи, спрямовані на виконання Комплексної програми забезпечення загальноосвітніх, професійно-технічних і вищих навчальних закладів сучасними технічними засобами навчання з природничо-математичних і технологічних

дисциплін” (Постанова Кабміну від 13 липня 2004 р. № 905): Наказ М-ва освіти і науки України від 20.08.04 р. № 669 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2004. – № 19/20. – С. 15–30.

146. Про організаційні заходи щодо запровадження зовнішнього оцінювання та моніторингу якості освіти учнів загальноосвітніх навчальних закладів: Наказ М-ва освіти і науки України від 21.09.04 р. № 745 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2004. – № 19/20. – С. 31–38.
147. Про організацію діяльності регіональних психолого-медико-педагогічних консультацій: Наказ М-ва освіти і науки України від 17.08.04 р. № 661 // Психолог. – 2004. – Жовт. (№ 38). – С. 2–3.
148. Про постанову Кабінету Міністрів України від 5 липня 2004 р. № 848 „Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку”: Наказ М-ва освіти і науки України від 19.07.04 р. № 598 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2004. – № 23/24. – С. 3–12.
149. Про проведення огляду, відомчої реєстрації та перереєстрації музеїв при навчальних закладах системи Міністерства освіти і науки України: Наказ М-ва освіти і науки України від 25.02.04 р. № 150 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2004. – № 12. – С. 22–26.
150. Про проведення педагогічного експерименту з кредитно-модульної системи організації навчального процесу [у вищих навчальних закладах III–IV рівнів акредитації]: Наказ М-ва освіти і науки України від 23.01.04 р. № 48 // Освіта. – 2004. – 11–18 лют. (№ 8). – С. 4–5.
151. Про систему організації фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи в дошкільних, загальноосвітніх, професійно-технічних та позашкільних навчальних закладах: Наказ М-ва освіти і науки України від 21.07.03 р. № 486 // Почат. освіта. – 2004. – Листоп. (№ 43). – С. 2–3.
152. Про стан і перспективи розвитку психологічної служби системи освіти України: Рішення колегії М-ва освіти і науки України від 23.04.04 р. № 5/6–3 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2004. – № 11. – С. 13–23.
153. Про стан реалізації ступеневої вищої освіти відповідно до Закону України „Про вищу освіту”: Рішення колегії М-ва освіти і науки України від 04.12.03 р. № 12/5–18 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2004. – № 9. – С. 3–16.
154. Про стан фізичного виховання та спорту у вищих навчальних закладах України у відповідності до існуючої нормативно-правової бази: Рішення колегії М-ва освіти і науки України від 25.03.04 р. № 4/3–22 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2004. – № 11. – С. 3–13.
155. Про створення при Міністерстві освіти і науки України Ради з представників громадських організацій та засобів масової інформації: Наказ М-ва освіти і науки України від 28.09.04 р. № 762 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2004. – № 21/22. – С. 62–63.
Рада з представників громадських організацій та засобів масової інформації при Міністерстві освіти і науки України створюється на виконання указу Президента

України „Про забезпечення умов для більш широкої участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики” від 31 липня 2004 р. № 854 та з метою координації заходів, пов’язаних із забезпеченням проведення консультацій з громадськістю у процесі формування та реалізації державної політики у сфері освіти, наукової, науково-технічної, інноваційної діяльності та інтелектуальної власності.

156. Про Типові навчальні плани початкової школи з навчанням українською та мовами національних меншин: Наказ М-ва освіти і науки України від 01.03.04 р. № 162 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2004. – № 8. – С. 19–23; Почат. шк. – 2004. – № 4. – С. 3–4.

2005

157. Про Всеукраїнський огляд-конкурс методичних кабінетів професійно-технічних навчальних закладів на кращу організацію методичної роботи з педагогічними кадрами: Наказ М-ва освіти і науки України від 14.09.04 р. № 727 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2005. – № 3. – С. 3–10.
158. Про запровадження електронної пошти у вищих навчальних закладах I–IV рівнів акредитації: Наказ М-ва освіти і науки України від 29.12.04 р. № 985 // Сіл. шк. – 2005. – 12 січ. (№ 1/2). – С. 2.
159. Про запровадження звітування керівників дошкільних, загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів: Наказ М-ва освіти і науки України від 28.01.05 р. № 55 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2005. – № 4/6. – С. 95–96.
160. Про затвердження Концептуальних засад розвитку педагогічної освіти в Україні та її інтеграції в європейський простір: Наказ М-ва освіти і науки України від 31.12.04 р. № 988 // Освіта. – 2005. – 12–19 січ. (№ 2/3). – С. 2–3.
161. Про затвердження Положення про дитячі будинки і загальноосвітні школи-інтернати для дітей-сиріт і дітей позбавлених батьківського піклування: Наказ М-ва освіти і науки України, М-ва України у справах сім’ї, дітей та молоді від 21.09.04 р. № 747/460 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2005. – № 1/2. – С. 49–64.
162. Про затвердження Положення про кабінет охорони праці професійно-технічного навчального закладу: Наказ М-ва освіти і науки України від 18.08.04 р. № 664 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2005. – № 3. – С. 27–32.
163. Про затвердження Порядку передавання закладами охорони здоров’я та навчальними закладами дітей, усиновлених громадянами України та іноземцями: Наказ М-ва освіти і науки України, М-ва охорони здоров’я України від 22.12.04 р. № 959/634 // Освіта України. – 2005. – 28 січ. (№ 8). – С. 1, 5.
164. Про затвердження Правил використання комп’ютерних програм у навчальних закладах: Наказ М-ва освіти і науки України від 02.12.04 р. № 903 // Інформатика. – 2005. – Лют. (№ 8). – С. 21–24.
165. Про затвердження Примірної інструкції з охорони праці під час виконання токарних робіт для учнів професійно-технічних навчальних закладів: Наказ М-ва освіти і науки України від 17.12.03 р. № 832 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2005. – № 3. – С. 10–18.

166. Про затвердження Примірної інструкції з охорони праці під час виробничого навчання за професією слюсар з ремонту автомобілів для учнів професійно-технічних навчальних закладів: Наказ М-ва освіти і науки України від 18.08.04 р. № 663 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2005. – № 3. – С. 18–26.
167. Про проведення апробації електронних засобів навчального призначення для загальноосвітніх навчальних закладів: Наказ М-ва освіти і науки України від 22.10.04 р. № 813 // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2005. – № 1/2. – С. 25–40.
168. Про реалізацію спільного проекту МОН, Представництва ООН в Україні та Всеукраїнської асоціації комп'ютерних клубів „Розвиток доступу до сучасних інформаційно-комунікаційних технологій населення на основі партнерства між школами та комп'ютерними клубами”: Наказ М-ва освіти і науки України від 13.12.04 р. № 935 // Освіта України. – 2005. – 4 січ. (№ 1/2). – С. 1.
169. Про фінансування оздоровлення та відпочинку учнів професійно-технічних навчальних закладів із числа дітей соціально незахищених категорій: Наказ М-ва освіти і науки України від 17.12.04 р. № 947 // Освіта України. – 2005. – 4 січ. (№ 1/2). – С. 2.

**В. Г. Кремень – редактор періодичних видань з питань
педагогіки, психології та бібліотекознавства**

1. **Вища школа:** Наук.-практ. вид. – К., 2001–2005. – Виходить 6 разів на рік. – ISSN 1682–2366. – Голов. ред. з 2001 р. по 2004 р.
2. **Гуманітарні науки:** Наук.-практ. журн. / Голов. ред. Олександр Глузман; Редкол.: Д. С. Андраде, В. Андрущенко... В. Кремень та ін. – К.: Пед. преса, 2001–2005. – Виходить 2 рази на рік. – Член редкол.
3. **Директор школи, ліцею, гімназії:** Наук.-практ. журн. / Голов. та наук. ред. О. Виговська; Редакц. рада: В. Г. Кремень (голова) та ін. – К.: Акціонер. т-во „Книга”, 1999–2005. – Виходить 6 разів на рік. – Голова редакц. ради з 2000 р.
4. **Іноземні мови в навчальних закладах:** Наук.-метод. журн. / Голов. ред. Ю. Кузнецов; Члени редакц. ради: В. Акуленко, Н. Бардина... В. Кремень та ін. – К.: Пед. преса, 2002–2005. – Виходить 6 разів на рік. – Член редакц. ради.
5. **Мистецтво та освіта:** Наук.-метод. журн. / Голов. ред. Людмила Масол; Редкол.: І. Бех, М. Демчишин... В. Кремень та ін. – К., 1995–2005. – Виходить 4 рази на рік. – Член редкол. з 1999 р.
6. **Освіта України:** Газета / Голов. ред. Юрій Кузнецов; Редакц. рада: С. Ніколаєнко, В. Андрущенко... В. Кремень та ін. – К.: Пед. преса, 1996 – 2005. – Виходить у вівторок і п'ятницю. – Член редакц. ради з 1998 р. (трав.).
7. **Педагогіка і психологія:** Вісн. АПН України: Наук.-теорет. та інформ. журн. / Голов. ред. В. Г. Кремень; Члени редкол.: В. П. Андрущенко, І. Д. Бех, В. Ю. Биков та ін. – К.: Пед. преса, 1993–2005. – Виходить щокв. – Голов. ред. з 1998 р.
8. **Педагогіка толерантності:** Громад. психол.-пед. щоквартальник / Голов. ред. Я. А. Береговий; Редкол.: І. Д. Бех, В. П. Борисенков... В. Г. Кремень та ін. – К., 1997–2005. – Виходить 4 рази на рік. – Член редкол. з 1998 р.
9. **Рідна школа:** Щомісяч. наук.-пед. журн. / Голов. ред. Іван Щербатенко; Редакц. рада: В. Андрущенко, Г. Артемчук... В. Кремень та ін. – К., 1992–2005. – Член редакц. ради з 1998 р. (квіт.).
10. **Сільська школа:** Щотиж. газ. / Голов. ред. Марія Корюненко; Редакц. рада: С. Ніколаєнко, В. Голуб... В. Кремень та ін. – К.: Пед. преса, 2000–2005. – Виходить у середу. – Член редакц. ради.
11. **Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія:** Щокв. наук.-практ. журн. / Координац. рада: В. Г. Кремень (голова), Л. Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ, І. А. Зязюн (заст. голови) та ін. – Х., 2000–2005. – Голова координац. ради.
12. **Учитель:** Щомісяч. наук.-пед. журн. / Шеф-ред. Іван Щербатенко; Редкол.: М. Євтух, В. Кремень, В. Мадзігон та ін. – К., 1998–2000. – Член редкол. з 1999 р. по 2000 р.
13. **Шкільна бібліотека плюс:** Газета / Редакц. рада: В. Кремень, С. Максименко, П. Рогова та ін. – К., 2003–2005. – Виходить двічі на місяць. – Член редакц. ради.

ДОПОМІЖНІ ПОКАЖЧИКИ

Іменний покажчик¹

- Абизов В. Є. 49
Акуленко В. [4] (ред.)
Андрате Д. С. [2]
Андрущенко А. 173
Андрущенко В. П. [2], [6], [7], [9], 138, 197 (ред.); 79, 96, 128, 218, 251, 252, 303; 513 (перс.)
Антонюк О. 76
Артемчук Г. [9] (ред.)
Атанасов В. 470 (перс.)
Афанасенко В. С. 250, 350
- Базовкін Є. Г. 19, 20, 25, 28, 35, 36, 40, 44, 47
Байдак Л. 37
Бардина Н. [4] (ред.)
Беднарський Х. 329 (перс.)
Безлюда Д. М. 53
Береговий Я. А. [8] (ред.)
Березняк Є. 518 (перс.)
Бех І. Д. [5], [7], [8] (ред.)
Белов О. Ф. 65, 74 (ред.)
Белова Л. 433
Биков В. Ю. [7] (ред.)
Білоус А. О. 35
Білоусько О. А. 97
Бінько І. 78
Бойченко М. І. 303
Болюбаш Я. Я. 345, 369
Бондаренко В. Д. 53, 59, 63
Борисенков В. П. [8] (ред.)
Боровська Н. 370
Бородюк Н. 188
Бочкарьов В. 313
Бржестовська Л. О. 307 (ред.)
Брінклі Р. 485 (перс.)
Брушлинський А. В. 17
Бузкова П. 498
Булавко В. 371, 372, 379, 406, 492, 534, 543
- Валевський О. 55
Вачевський М. В. 351a
Варзар І. 76
Василяшко В. 494
Вашуленко М. 380
Виговська О. [3] (ред.)
Вільш І. 157 (ред.)
- Вовк В. С. 307 (ред.)
Волга Л. 144
Волович В. І. 79, 128, 215, 250, 350
Воробйов Є. М. 248
Ворона В. 468
Воронкова В. Г. 218
- Гавриш О. 171
Гаевский Б. А. 33
Гайдуков Л. Ф. 170, 198
Галковська Т. 338
Гергель О. 150, 175, 225, 382–384, 407, 432
Глузман О. [2] (ред.)
Голікова О. 323
Головащенко С. 78
Головченко Г. Т. 248, 350
Голуб В. [10] (ред.)
Голубєв К. 205 (фотогр.); 408
Гончаренко В. Г. 247
Гончаренко С. 364
Горбик Л. 180 (підгот.)
Гориславец В. 166
Горлач М. І. (Горлач Н. И.) 79, 213, 349, 350 (ред.); 96, 215, 248, 311
Григоренко В. 373, 385, 386
Григор'єв О. 456 (перс.)
Григорук Н. 103
Губенко О. В. 141
Губерський А. В. 169, 170
Гудратян С. 466 (перс.)
Гуржій А. М. 312, 317; 348 (ред.)
Гуц І. 396 (перс.)
Гхош М. 63 (ред.)
- Гавел В. 57 (перс.)
Гудзик К. 112
- Дамянов І. 521 (перс.)
Девідсон Д. 472 (перс.)
Денисенко Л. 259
Десятов Т. 534 (перс.)
Дідківська І. 469
Дмитренко К. 496
Довгий С. О. 216
Долганова Л. 256, 261, 470, 497–499

¹ У квадратних дужках [] зазначено номери позицій з розділу „В. Г. Кремень – редактор періодичних видань з педагогіки, психології та бібліотекознавства”.

- Дорогунцов С. 348 (ред.)
Дорошенко Ю. 71
Дронова Н. 336
Дуткевич П. 63 (ред.)
- Евграшина М. 180 (підгот.)
- Євтух М. [12] (ред.)
Єрємін М. 494 (перс.)
- Жаров В.О. 216
Жегналек К. 537 (перс.)
Жованик О. 155
Жовта І. 255, 262, 287, 325, 409–414,
436–444, 471–479, 500–514, 520, 546
Жулинський М. 394 (перс.)
- Зайчук В. О. 246
Зарічанська О. 266, 293
Здіорук С. 55
Золотарьова Е. 514
Зюлковський М. 484 (перс.)
Зязюн І. А. [11], 157 (ред.); 126, 252
- Іванцов О. 145, 341
Івченко Т. 352а
Івшина Л. 145, 341
Ільїн В. В. 352
Іоаннідіс У. 465 (перс.)
- Кінах А. 435 (перс.)
Коваленко О. 69, 89, 129, 317, 351б, 361,
480, 515, 520, 535
Коноваленко О. С. 159, 165, 166, 369, 375,
455
Кононенко П. П. 264
Корольов Б. І. 22 (ред.); 253
Корчевна І. 133
Корюненко М. [10] (ред.); 142, 258, 315,
358, 374, 387–389, 415–419, 446–449, 516–
518, 546
Костюк Г. С. 88 (перс.)
Крамущенко Л. В. 126
Красовська С. 516
Кремень В. І. (мати) 482 (перс.)
Кремінський Б. 393
Кривонос І. Ф. 126
Куадрос М. Р. 519 (перс.)
Кудряченко А. 254
Кузнецов Ю. [4], [6] (ред.); 239, 358, 394,
395, 481
Кулагін Ю. І. 218 (ред.)
Курас І. Ф. (Курас І. Ф.) 52, 76, 344 (ред.);
217
- Кучма Л. 501 (перс.)
- Левківський К. М. 214, 247
Лєвовицький Т. 157, 539
Лєвченко В. 159
Лєнін В. І. 3, 6 (перс.)
Лещенко З. 423
Лещик О. 222
Лисенков С. Л. 247
Литвин В. 251
Лікарчук І. 316, 348
Ліщинер Л. 396
Любар О. О. 276, 283, 284, 304
Ляшенко К. І. 327
- Мадзігон В. М. [12], 249 (ред.); 351а
Максименко С. Д. 95, 359, [13] (ред.)
Максимович О. 186
Малиношевська С. 482
Маначинський О. 24
Марченко Л. 205, 315, 518–522, 536, 537
Масол Л. [5] (ред.)
Меншун В. І. 322, 337, 397
Михайленко М. 454
Михальченко М. І. 22 (ред.)
Мищенко М. Д. див. Міщенко М. Д.
Мінецька І. 457, 483, 523, 524, 538
Міщенко М. Д. 20, 26, 28, 29, 32, 44, 74
Мовчан В. 375
Мостова Т. 93, 102, 104, 107, 260, 376, 377
- Нгубане Б. 438 (перс.)
Небоженко В. 26, 32
Ничкало Н. Г. 157 (ред.); 316, 348 (упоряд.);
525, 539; 534 (перс.)
Ніколаєнко С. М. [10] (ред.); 307, 351
Ніколюк Л. І. 453
Нох А. 497 (перс.)
- Олійник В. 47 (підгот.)
Онаць О. 159
Осипов Г. В. 17
Осипчук Н. 398–400, 425–428
- Павловські Е. 537 (перс.)
Падун Н. 316, 348
Пазиніч С. М. 309
Паладій М. 278
Панок В. Г. 141
Панчук Н. 540
Папієв М. 513 (перс.)
Парахонський Б. 24, 31
Печера С. 332
Пивоваров Г. 60

- Пирожков С. 29, 36, 38
 Пігоров Г. 174
 Побігай Л. 18
 Подолян І. 315, 518
 Подставкіна А. 467
 Полуріз В. І. 218, 310 (ред.)
 Полушкіна В. 200
 Поповкін В. 24
 Приятельчук А. О. 169
 Пугач А. 301
 П'ятериков С. 228
- Рапіна Л.** 403, 404, 416, 487
 Регейло І. 542
 Резніков П. П. 309
 Римаренко Ю. 56, 58 (ред.); 76
 Рогова П. І. 453 (відп. за вип.); [13] (ред.)
 Романенко В. П. 246
 Романовський О. Г. 306, 347 (ред.)
 Рудич Ф. М. 217, 254
 Рябов С. Г. 74
 Рябоконь Л. 177
- Савченко О. Я. 249
 Сазоненко Г. С. 151
 Сачков Л. 153; 510 (перс.)
 Свіженко В. 317
 Селецький П. 295
 Семиволос П. 228
 Сендюков С. 4
 Сергієнко П. П. 48
 Ситник П. К. 21, 23, 26, 31, 32, 74
 Скопенко В. 434 (перс.)
 Слюсаренко М. М. 95 (ред.)
 Сміт Р. Г. 409 (перс.)
 Сніцарьова Д. 463, 488
 Соловійов В. 129
 Степанкова Т. 63 (ред.)
 Степко М. Ф. 214, 345, 351
 Суржик Л. 148
 Сухомлинський В. О. 92, 94, 102, 119,
 124 (перс.)
 Сытник П. К. див. Ситник П. К.
- Табачник Д. В.** 54, 70, 254, 298, 312;
 475 (перс.)
 Таран Ю. 174
 Тимошенко В. 321
 Ткаченко В. М. 54, 64, 67, 70, 80, 97, 162, 254,
 298, 344
 Ткаченко Л. 273, 430, 431, 464, 489, 543–545
 Товажнрянський Л. Л. [11] (ред.); 306, 347,
 349 (ред.)
 Толстоухов А. В. 303
 Тоуфігі Д. 499 (перс.)
 Требин М. П. 311
 Тронько П. Т. 132 (перс.)
 Троценко О. 321
 Гумаркіна І. 180 (підгот.)
- Фандєєв О.** 145
 Ф'єскі П. 382 (перс.)
 Філіппов В. 468 (перс.)
- Хван К. Й.** 411 (перс.)
 Хлебнікова Т. 529-531
- Чиж І.** 266
 Чижевський Б. Г. 307
- Шаран П.** 34
 Шевченко В. 378
 Шеремет Г. 341
 Шиловцев Ю. 46
 Шинкарук В. Д. 345
 Шкляр Л. Є. 254
 Шльосек Ф. 537 (перс.)
 Шулікін Д. 547
 Шумілкін В. А. 347 (ред.)
- Щербак О.** 534 (перс.)
 Щербань М. 221
 Щербатенко І. [9], [12] (ред.)
- Ющенко В.** 546 (перс.)
- Ярмаченко М. Д.** 366
 Яцик П. 407, 446, 491(перс.)

Алфавітний покажчик назв праць В. Г. Кременя та праць за редакцією вченого

Академік Василь Кремень: У революції – юне обличчя 352а

Академіки АПН [України] в очікуванні загальних зборів 255

Академія і формування національної системи освіти 98

Академія має достатній науковий потенціал, щоб модернізувати освіту 360

„Алло, Кремень слухає...” 129

Антарктика: зберегти еталон середовища 313

Архітектоніка сучасного суспільного організму 99

Барометр – к ненастью 21

Без прийняття змін до Закону “Про вищу освіту” держава зазнає інтелектуальних втрат 256

Без реформи освіти не розбудуємо державу 100, 130

Без риторики – до прагматичного партнерства 37

Болонський процес: зближення, а не уніфікація 257

Будь-які зміни завжди сприймаються по-різному 171

В умовах прийому до ВНЗ є зміни 258

Важкі уроки століття 344

Василий Кремень отменит сессию... 259

Василь Кремень закликав об’єднатися всім, щоб піднятися на ту висоту, яка відповідала б ХХІ століттю 183

Василь Кремень: модернізація освіти – сьогодні і завтра 260

Василь Кремень: Результати роботи системи освіти минулого року дають можливість сподіватися на розвиток усіх освітянських напрямів 261

Василь Кремень: Цього року вперше повною мірою виконується програма комп’ютеризації сільських шкіл 262

Веління часу – плекати національну гордість у молоді 81, 101

Вибори до Верховної Ради України: Досвід та уроки 35

Виклик часу: до концепції стратегічного розвитку України 38

Вимога часу – модернізація освіти 263

[Виступ В.Кременя на урочистому засіданні з нагоди Міжнар. дня толерантності, 15 листоп. 2001 р.] 172

[Виступ на V з'їзді профспілки працівників освіти і науки України] 131

[Виступ на четвертому Міжнародному конкурсі з української мови ім. Петра Яцика] 314

[Виступ на VI Всеукраїнських педагогічних читаннях „Василь Сухомлинський і сучасність”, Харків] 102

Вища освіта в Україні 351, 363а

Вища освіта і наука – пріоритетні сфери розвитку суспільства у XXI столітті 219, 264

„Вища освіта стає обов’язковим етапом у житті людини” 220

Вища освіта України: стан та тенденції 168 (ред.)

Від „кіоскової” психології – до освіти протягом життя 265

Від учителя до академіка 132

Від учителя залежить майбутнє України 353

Відверті запитання, чіткі відповіді 221

Віддаючи пріоритет освіті й науці 133

Відкрита студія 266

[Відповіді на запитання журналістів] 315

Відтворення кваліфікованих трудових ресурсів країни залежить від ефективного функціонування професійно-технічної освіти 267

„Возлюби... і самого себе” 134

Все життя я ставлю собі надзавдання 103

Вступне слово 316

[Вступне слово на загальних зборах АПН України] 82

Вчитель у нас – це духовна і соціальна опора і учня, і суспільства 104

Главное, чтобы ребенок учился самостоятельно мыслить 173

Головний капітал України – її науковий потенціал 317

Готувати еліту прориву 174

Гуманітарна політика для України: стратегічний вибір 55

Гуманітарний аспект процесу державотворення в Україні 63

- XXI сторіччя: нова освітня політика** 268
- Дванадцять балів проти принижень та зневіри 222
- Держава та українське суспільство: стан і проблеми соціогуманітарного розвитку 63
- Дистанційна освіта – перспективний шлях розв’язання сучасних проблем розвитку професійної освіти 269
- Дійовий фактор суспільного розвитку та інтеграції в європейське співробітництво 318
- [До читачів журналу] 105
- Добрий початок – половина успіху 175
- Домінанти вчительського фаху 106
- [Доповідь і відповіді на запитання на дні уряду у Верховній Раді України „Про стан і перспективи розвитку професійно-технічної освіти в Україні, 11 березня 2003 р.] 270
- Доповідь міністра освіти і науки України В. Кременя на 32-й Генеральній конференції ЮНЕСКО 272
- Доповідь міністра освіти і науки України Василя Григоровича Кременя на II Всеукраїнському з’їзді працівників освіти 176
- Доповідь міністра освіти і науки України Василя Кременя [на дні уряду у Верховній Раді України, 8 червня 2004 р.] 319
- Доповідь Міністра освіти і науки України Василя Кременя на підсумковій колегії МОН [України] 16 серпня 2002 року 223
- Доповідь міністра освіти і науки України Василя Кременя на підсумковій колегії Міністерства освіти і науки України 21 серпня 2003 року 271
- II Всеукраїнський з’їзд працівників освіти, 7–9 жовтня 2001 року 208, 246 (ред.)
- Думка академіка 273
- Думки на межі літ 274
- Духовність нації: перші кроки до полілогу 135
- Етнокультурні „сюжети” нових законопроектів України** 56
- „Еліта, інтелігенція – провідники нації” 107
- Європа як універсум** 57
- Єдність завдань модернізації і стабільності – запорука розвитку вищої школи в Україні 136
- Єдність завдань реформування й забезпечення стабільності – запорука розвитку вищої школи 137, 138

Жодний національний рух не гарантує демократичної політики	64
Журналу „Професійно-технічна освіта”	83
Журналу „Українська література в загальноосвітній школі”	108
З доповіді міністра В. Г. Кременя	224
„За межею пішохідної доступності до шкіл – 245 тисяч дітей”	177
„Забезпечимо пріоритетність освіти заради дітей, заради країни”	139
Забезпечувати рівний доступ до якісної освіти	320
Загальноцивілізаційні зміни	354
Загрози національній безпеці в гуманітарній сфері	65
Заключне слово В. Кременя, президента АПН України	109
Заключне слово Президента АПН України Василя Кременя на загальних зборах АПН України	178
Закон України „Про вищу освіту”	247 (ред.)
Зберегти в освіті все те добре, що маємо, і разом з тим досягти якісно нового її стану	179
Здобутки та перспективи середньої освіти	275
Зміст освіти й дидактична стратегія	110, 276
Знай, люби і бережи природу	321
Зроблено чимало. А могли б більше	322
Изучать життя без предвзятости	4
Индивидуализация личности и коллективность	5
Индивидуальное и коллективное: антиподы или стороны одной медали?	1
История философии	215
„... І світло совісті ознаменує поступ”	140
„... І універсальність підготовки випускника, і його адаптованість до ринку праці”	277
Ідейно-теоретичні джерела і генезис поглядів В. І. Леніна на колективістську сутність соціалізму	6
Ідеологія і цілісність української держави	22

Інтелект працює краще, якщо він надійно захищений	278
Інтелектуальна власність: теорія і практика інноваційної діяльності	351a
Інтерв'ю з міністром освіти і науки Василем Григоровичем Кременем	141
Інтерв'ю з Міністром освіти і науки України В. Г. Кременем	323
[Інтерв'ю під час перебування у Бучанській школі-інтернаті]	142
Інтерв'ю редакторів педагогічних видань з міністром освіти і науки України Василем Кременем	279
Історія української школи і педагогіки	304 (ред.)
Історія філософії	250
„ К сожалению , у нас есть еще школы, где никто из преподавателей компьютера в глаза не видел. Но мы стараемся изменить положение”	180
Кавалерійська атака чи виважені кроки?	23
Ключові завдання: утвердження пріоритетності і модернізація освіти	181
Ключові проблеми розвитку загальної середньої, дошкільної, позашкільної та професійно-технічної освіти	143
Кожна дитина повинна мати можливість для всебічного розвитку	225
Коллективность и индивидуальность: судьба одной из ключевых социалистических идей	2
Коллективность и индивидуальность: цивилизационный срез проблемы	7
Конспект на майбутнє	182
„Конституція провела історичну межу”	66
Кримськотатарська проблема і шляхи її вирішення	24
Культ знань – запорука майбутнього	111
Культ знань і освіти має стати складовою української національної ідеї	112
Ленинская концепция социалистического строительства и перестройка	3
Лист міністру	324
Логіка	309
„Людина ХХІ століття навчається все життя...”	280
Людина і світ	169
Людина через призму суспільства	39

Мала енциклопедія етнодержавознавства 61 (ред.)

„Ми всі повинні усвідомлювати пріоритет знань” 144

Ми зацікавлені у співпраці з неурядовими аналітичними центрами 281

Міжнародні відносини та зовнішня політика, 1980–2000 роки 170

Модернізація вищої школи України в контексті принципів Болонської декларації 355

Модернізація освіти – важливий чинник соціального, економічного і політичного розвитку України 184

Модернізація системи освіти як важливий чинник інноваційного розвитку держави 282

На ринку праці в ціні не липовий диплом, а професіоналізм 145

Найближчими роками треба подвоїти фінансування вищої освіти України 325

„Нам треба подивитись дітям в очі” 146

Напутнє 84

Наукова та організаційна діяльність АПН за звітний період 226

Наукове забезпечення вищої освіти України в ХХІ столітті 185

Наукове забезпечення освіти 356

Науково-освітній потенціал нації: погляд у ХХІ століття 251

Національна доктрина розвитку освіти 227

Національна освіта як соціокультурне явище 113, 283

Національні меншини (шляхи розв’язання проблем) 58

„Наши страны может разъединить только собственная глупость” 186

„Не бачу альтернативи змінам” 228

„Не могу уявити своє життя і свою діяльність поза турботою про освіту” 229

Неперервна освіта – стратегічний ресурс 187

Неперервна професійна освіта: Філософія, педагогічні парадигми, прогноз 252; 305 (ред.)

Нова доба нового прагне діла 147

Нові вимоги до освіти, до вчителя 357

Нові часи – нові знання, нові підходи 326

Новый министр образования и науки определяет приоритеты 148

О **состоянии** и направлениях развития высшей школы в Украине 149

Олюднення знань 327

Орієнтири на майбутнє: Росія – Україна – Білорусь: чи можливий східнослов'янський трикутник? 50

Орієнтири на перспективу 67

Освіта без рожевих окулярів 188

Освіта в Україні 189, 284

Освіта в Україні: стан і перспективи розвитку 190

Освіта в ХХІ столітті стає пріоритетом у будь-якому суспільстві, в будь-якій державі 230

Освіта зорієнтована на перспективу 150

Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти: Стратегія. Реалізація. Результати 351б

Освіта і наука в Україні 214 (відп. за вип.)

Освіта і наука визначають авторитет держави 231, 232, 285

Освіта і наука України: шляхи модернізації (факти, роздуми, перспективи) 259

Освіта наших дітей 85

Освіта повинна готувати справжніх фахівців і свідомих патріотів 358

Освіта України 210, 211 (ред.)

Освіта України за роки незалежності: стан, факти, події 212 (ред.)

Освітня ідеологія і політика в Україні і світі 114

Освітня політика у контексті соціал-демократичних цінностей 286

Освітнянські керівники у помаранчевій революції: від школи до МОНУ 359

Основи етнодержавознавства 76 (ред.)

Основні завдання Академії педагогічних наук 233

Основні завдання на виконання рішень ІІ Всеукраїнського з'їзду працівників освіти та Указу Президента України “Про додаткові заходи щодо забезпечення розвитку освіти в Україні” 191

Основні засади розвитку вищої освіти в Україні в контексті Болонського процесу 345 (ред.)

Основні напрямки трансформації політичної системи України 59

Основные направления дальнейшего осуществления социально-политических и экономических реформ в России 17

Особистісно розвивальне навчання як науковий пріоритет 86, 115

Особистість в освітній системі 359а

От формально-бюрократической коллективности к коллективности демократической 16

Охорона інтелектуальної власності в Україні 216

Партии Украины: кто есть кто? 40

Партия власти, возможно, будет социал-демократической 51

Педагогічна майстерність: новаторська ідея 126

Педагогічна наука: час методологічної рефлексії 87, 116

Перебудова і колективістська сутність соціалізму 8

Передмова 88

Переднє слово 151

Перспективи розвитку освіти на 25 років 192

Перший крок щодо профілізації старшої школи буде зроблено наступного навчального року 287

Першочергові проблеми АПН України 359б,

Підвищення ефективності вищої освіти і науки як дійового чинника суспільного розвитку та інтеграції в європейське співтовариство 288

Підготовка вчителя в умовах переходу загальноосвітньої школи на новий зміст, структуру і 12-річний термін навчання 289

Підняти освіту не можна, не піднявши авторитет учителя 89

Підсумки минулого навчального року, завдання на рік новий 290

Підсумки розвитку загальної середньої і професійно-технічної освіти в Україні 291

Підсумки розвитку загальної середньої і професійно-технічної освіти у 2002–2003 навчальному році та завдання на 2003–2004 навчальний рік 292

Погоду диктує Сибір?.. 41

Политология: наука о политике 96

„Політику розширення доступу до вищої освіти слід продовжувати” 328

Політична безпека України: концептуальні засади та система забезпечення 78

Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку 217

Політична стратегія України: Порівняльні перспективи 42

Політичне рішення: механізм прийняття 49

Політичні партії в дзеркалі громадської думки 25

Політичні партії України: порівняльний аналіз програмних документів 19

Політологія 218, 310

Політологія: наука про політику 213, 248 (ред.)

Попереду велика робота! 90

Поступ до нової філософії освіти в Україні 234

Праці з філософії політики 48

Президентові Польсько-Українського товариства, професору, доктору хабілітованому Хенрику Беднарському 329

Пріоритети розвитку освіти України на початку XXI століття 235

Пріоритетність вітчизняної освіти 152

Пріоритетність та фінансування освіти 153

Про дотримання загальноприйнятих норм моралі в діяльності засобів масової інформації 293

Про наукову та організаційну діяльність АПН України в 1998–2002 рр. 236

Про підсумки роботи загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів у 2000–2001 навчальному році та основні завдання на новий навчальний рік 193

Про підсумки роботи загальноосвітніх та професійно-технічних закладів у 2001/2002 навчальному році та основні завдання на новий навчальний рік 237

Про підсумки розвитку освіти у 2003–2004 навчальному році та завдання на 2004–2005 рік щодо забезпечення рівного доступу до здобуття якісної освіти 330

Про стан освіти в Україні та Національну доктрину її розвитку 194

Проблеми освіти 346 (ред.)

Проблеми профтехосвіти мають далеко не галузевий характер 294

Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти 306, 347 (ред.)

Проблемы диалектики коллективности и индивидуальности социалистической мысли и современность 15

Профтехосвіта виконує надзвичайно важливу функцію 331

Профтехосвіта України: XX століття 348 (ред.)

Процеси модернізації та інтеграції в освітньому просторі 360

Пружний крок 195

Психолого-педагогічна наука в ідеологічній проекції 91, 117

Психолого-педагогічна наука і суспільна ідеологія 95 (ред.)

Раціональність як діяльнісний феномен школяра 118

Ресурс влади 68

Ресурси освітніх змін 196

Реформа освіти – запорука майбутнього держави 154

Реформування освіти: позиція виважена, кроки впевнені 155

Рівний доступ до якісної освіти 332

Розвитку духовності немає альтернативи 333

Розвиток освіти України в контексті загальноцивілізаційних змін 360a

Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні, 1992–2002 249 (ред.)

Розвиток педагогічної освіти України та її інтеграція в європейський освітній простір 334

Розуміти пріоритетність вітчизняної освіти 156

Рушій поступу – інтелект 295

Свобода мысли и раскрепощение личности 9

Сила „рози вітрів” чи жорсткість керманича? 10

Система освіти в Україні: сучасні тенденції і перспективи 197

Система освіти України: сучасні тенденції і перспективи 157

Скоординувати діяльність педагогічної преси на користь освіти 238

Скоро комп’ютер заговорить українською мовою 239

Соборна Україна в цілісному світі 43

Соціалістичною аж ніяк не назвеш: Про колективність в її сталінськи деформованому вигляді 11

Соціальний розвиток дитини в системі освіти 158

Соціально-політична ситуація в Україні на кінець 1992 року: стан і тенденції розвитку 26

Соціально-політична ситуація в Україні: поступ п’яти років 53

Соціально-політична ситуація в Україні: стан і тенденції розвитку (середина 1993 року) 20, 44

Соціологія 79

Спадщина Василя Сухомлинського в контексті нової філософії 92, 119

Співдоповідь міністра освіти і науки В. Г. Кременя 335

Сравнительная политология 34

- Сталинская деформация коллективности социализма: сущность и истоки 12
- Стан і перспективи розвитку професійно-технічної освіти в Україні 296; 307 (ред.)
- Становлення національної системи вищої освіти в Україні в контексті загальної тенденції цивілізаційного розвитку 127
- „Створюємо освіту майбутнього” 336
- Стратегічні напрями модернізації освіти і науки України 337
- Стратегія розвитку України: виклики часу та вибір 36
- Студентів, відрахованих з політичних мотивів, поновлено 338
- Студентських місць стане ще більше. Умови прийому покращаться 297
- Сучасна освіта в контексті реформування 120
- Сучасна освітня політика у контексті соціал-демократичних цінностей 339
- Сучасна філософія освіти і педагогічна наука 240
- Сучасна філософія освіти як визначальний фактор авторитету соціальної держави 340
- Сучасні проблеми філософії педагогічної освіти 121
- Сфера, яка формує людину 69
- Сходження до апогею 122
- США: крок до зближення 45
- „**Творити** культ знань” 159
- Тест для міністра 341
- Товариство „Знання” – не рудимент минулого, а діюча і корисна структура 123
- Треба творити таку школу, щоб „учні шанували своїх учителів, але й учителі їх не зневажали” 160
- У якому** суспільстві живемо? 18
- Удосконалення національної системи освіти 161
- Украина: из прошлого в будущее 27
- Украина сегодня 28
- Украинско-российские отношения: сущность и перспективы 52
- Україна: альтернативи поступу: (Критика іст. досвіду) 54, 298
- Україна: з учора – в завтра 70

Україна: Куди йдемо? Кого підтримуємо? На що чекаємо? 29

Україна: осягнення ідентичності 360б

Україна: проблеми самоорганізації 254

Україна: шлях до себе. Проблеми суспільної трансформації 80, 97, 162

Україна в геополітичному просторі: об'єктивні тенденції і суб'єктивні очікування 30

Україна в міжнародних відносинах кінця ХХ ст. 170, 198

Україна і Росія: сфери конфронтації і співробітництва 31

„Україна має бути незалежною і демократичною 93

Україна нагадує велосипедиста, який упаде, коли зупиниться 71

Українська освіта в добу глобалізації 241

„Українська школа готує особистість” 361

Україну обрано до Міжнародного бюро освіти 299

Учасникам проекту 199

Учиться быть умным 200

Філософія 311; 349 (ред.)

Фізична культура в школі: проблеми і перспективи 242

Філософія 128; 350 (ред.)

Філософія людиноцентризму як теоретична складова національної ідеї 362

Філософія: мислителі, ідеї, концепції 352

Філософія і політика 33

Філософія освіти ХХІ століття 243, 300

Філософія освіти у спадщині великого педагога 94, 124

Філософія політики 303 (упоряд.); 308 (ред.)

Формирование духовной культуры молодежи: проблемы, поиски, решения 13

Формування особистості в умовах розвитку української державності 125

Формування особистості професіонала в контексті вимог ХХІ століття 362а, 362б

Формувати професійну траєкторію учня 362в

Цілісність світу і перебудова 14

Цього року абітурієнтам буде дозволено вступати до кількох вищих навчальних закладів одночасно 163

Через пріоритетний розвиток освіти, виховання до динамічного національного прогресу 164

Чи буде підвищено заробітну плату з 1 січня 2002 року 201

Чи можливий баланс сил?: Парламентські вибори та референдум в Росії: деякі уроки та висновки 46

Чи не повертаємося ми до паперотворчості як показника роботи вчителя? 202

Чи передбачається підвищення зарплати начальникам і спеціалістам відділів освіти? 203

Чи правильна практика відключення навчальних закладів від енергопостачання? 204

„Чим більше мов ти знаєш, тим більше ти людина” 60

Чому ж на зарплату освітян не вистачило коштів? 165

Чому робота старшої піонервожатої не входить до педагогічного стажу? 205

Что думают люди о сегодняшнем дне 32

16 запитань міністрові освіти і науки Василю Кременю 301

Шість років звершень і сподівань 72

Шість років пошуків і сподівань 73

Шляхи інноваційного розвитку України 312

Шляхи підвищення політичної стабільності 74

Штрихи до портрета майбутньої Верховної Ради... 47

Штрихи до різновидів освіти 244

Шукати шляхи модернізації освіти: Це повинні робити усі: і керівники навчальних закладів, і підприємці 302

Що таке сучасний світогляд учня 206

Щоб відстояти національний інтерес у світовій конкуренції 363

Ювілей національного самоствердження 75

„**Я** считаю, что вузы негосударственной формы собственности имеют все основания с оптимизмом смотреть в будущее” 166

Як готуватимемо... духовних батьків людства? Розвиток педагогічної освіти України та її

інтеграція в європейський освітній простір 342

Як я обираю свою майбутню професію 343

„Яка Ваша оцінка передбачуваного фінансування освіти і науки в майбутньому бюджеті 2003 року?“ 245

Якісна освіта формує майбутню державу і її громадян 207

Якомога більше громадян України зможуть здобути кваліфіковану вищу освіту, бо саме від рівня інтелектуалізації залежить майбутнє 167

Алфавітний покажчик назв міжнародних і всеукраїнських з'їздів, конференцій, семінарів, круглих столів, у яких брав участь В.Г. Кремень

- Василь Сухомлинський і сучасність: V Всеукр. пед. читання92
- Василь Сухомлинський і сучасність: VI Всеукр. пед. читання (Харків, 1999 р.)102, 377
- Вища освіта України та Болонський процес: Міжнар. семінар457
- Вища технічна освіта України і Болонський процес: Всеукр. нарада ректорів вищих техн. навч. закл. (Харків, 2004 р., 17-18 берез.)355
- Всеукраїнська нарада вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації302
- Всеукраїнська нарада ректорів педагогічних і класичних університетів з питань розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір, Харків, 29 верес. 2004 р.334, 342, 357
- Всеукраїнський педагогічний форум (з участю Президента України В. Ющенка)363, 546
- Гарантії якості, європейська система передачі і накопичення кредитів та практика імплементації Болонського процесу в різних європейських країнах: Міжнар. семінар.493
- Двосторонній політологічний симпозиум (Київ, 16–18 листоп. 1995 р.).....59
- Дороги і бездоріжжя у підготовці вчителя: Пол.-укр. конф. (Варшава, 2005 р.)539
- II Всеукраїнський з'їзд працівників освіти, 7–9 жовт. 2001 р.176, 182, 189, 190, 194
- Духовність народу і українська школа: фактори творення духовності: Круглий стіл333
- Забезпечення конституційних вимог щодо обов'язковості здобуття загальної середньої освіти дітьми і підлітками: Всеукраїнська нарада-семінар (18–19 черв. 2002 р.)449
- Ідеологія державотворення в Україні: історія і сучасність: Наук.-практ. конф., Київ, 1996 р., 22–23 листоп.62
- Ідеологія та ідейно-політичні засади державного будівництва в Україні: Наук.-практ. конф. (Київ, 24-25 груд., 1992 р.)22
- Круглий стіл до Дня науки (Київ, 14 трав. 2004 р.)317
- Освіта і наука в Україні: Укр.-Нім. конф., Бонн, лют. 2001 р.214
- Освітнянські бібліотеки України. Історичні тенденції. Сучасний стан та перспективи розвитку: Всеукр. наук.-практ. конф.547
- Педагогіка Василя Сухомлинського на зламі століть: Міжнар. наук.-практ. конф.92, 94
- Проблеми організації переходу на новий зміст та структуру загальної середньої освіти: Всеукр. нарада-семінар387
- Проблеми соборності України в XX столітті: Круглий стіл, присвячений 75-річчю Акту Злуки УНР і ЗУНР43
- Психолого-педагогічна наука і суспільна ідеологія: Методол. семінар АПН України, 12 листоп. 1998 р.91
- Психолого-педагогічні проблеми підготовки інженерно-педагогічних кадрів для закладів професійно-технічної освіти: Міжнар. наук. конф.121

- V з'їзд профспілки працівників освіти і науки України131, 165
- V Міжнародний конгрес українців (Чернівці)222
- Розвивальне навчання в Україні: стан і перспективи: I Всеукр. наук.-практ. конф.158
- Роль і місце педагогічних і фахових видань України в науково-методичному забезпеченні навчального процесу в закладах освіти: Семінар-нарада голов. редакторів230, 232, 238
- Роль органів управління освітою в забезпеченні рівного доступу до якісної освіти дітей з особливими освітніми потребами, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: Всеукр. семінар502
- Семінар-нарада начальників управління освіти, ректорів ВНЗ III–IV рівнів акредитації та інститутів післядипломної педагогічної освіти (Умань, 27 трав. 2003 р.)289
- Соціокультурні чинники розвитку інтелектуального потенціалу українського суспільства і молодь: Конференція197
- Сприяння якості освіти: Круглий стіл міністрів освіти країн світу у рамках 32-ї Генеральної конференції ЮНЕСКО272, 280, 299
- Сучасний стан вищої освіти в Україні: проблеми та перспективи: Всеукр. конф., 24-25 трав. 2000 р.127
- Теоретико-методологічні проблеми розвитку особистості в системі неперервної освіти: Методол. семінар АПН України, 16 груд. 2004 р.359a
- III звітно-виборна конференція Спортивної студентської спілки України515
- Украина и Россия в новом геополитическом пространстве: Круглый стол.....52
- Україна на порозі XXI століття: уроки реформ та стратегія розвитку: Наук. конф., 15–16 листоп. 2000 р.184
- Управління національною освітою в умовах становлення і розвитку української державності: Всеукр. наук.-практ. конф.367
- Утвердження інноваційної моделі розвитку економіки України: Наук.-практ. конф.282
- Філософія освіти XXI століття: проблеми і перспективи: Методол. семінар, 22 листоп. 2000 р.138
- IV Міжнародний конкурс з української мови ім. П. Яцика314
- IV з'їзд Товариства знання України, 18 червня 2004 р.326, 531
- VI Міжнародний тиждень освіти для дорослих „Освіта дорослих для свободи совісті і віри”543

Зміст

Від упорядників.....	1
<i>Ткаченко Л.</i> До наукових і громадських вершин.....	3
Основні дати життя й діяльності вченого.....	9
Показчик праць В. Г. Кременя.....	11
Література про життя й діяльність ученого.....	38
Реформування освіти в Україні: нормативно-правові документи Міністерства освіти і науки України (2000–2004).....	57
В. Г. Кремень – редактор періодичних видань з питань педагогіки, психології та бібліотекознавства.....	73
<i>Допоміжні показчики.</i> Іменний показчик.....	74
Алфавітний показчик назв праць В. Г. Кременя та праць за редакцією вченого..	77
Алфавітний показчик назв міжнародних і всеукраїнських з'їздів, конференцій, семінарів, круглих столів, у яких брав участь В. Г. Кремень.....	90

Шановні освітяни!

**ЗАПРОШУЄМО ВАС СТАТИ ЧИТАЧАМИ
ДЕРЖАВНОЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
(ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського)**

Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського – головна науково-дослідна установа України з питань галузевого бібліотекознавства, бібліографознавства і книгознавства, всеукраїнський інформаційний центр з педагогіко-психологічних питань. Головною метою діяльності бібліотеки є науково-інформаційне забезпечення розвитку національної педагогічної науки, освіти і практики, впровадження передового педагогічного досвіду в практику роботи навчальних закладів держави, а також підвищення професійного рівня педагогічних та науково-педагогічних кадрів, бібліотекарів освітянської галузі.

До Ваших послуг універсальний книжковий фонд (понад 500 тис. примірників), 40% якого складають фахові документи:

- ◆ періодичні видання XIX–XX ст. та сучасні (щорічна передплата – понад 300 вітчизняних та зарубіжних газет і журналів);
- ◆ дисертації та автореферати дисертацій педагогіко-психологічної тематики;
- ◆ зібрання праць вітчизняних та зарубіжних педагогів (XIX–XX ст.), монографії, матеріали досліджень із педагогіко-психологічних питань, програми та методики викладання предметів, підручники і посібники для загальноосвітніх, професійно-технічних та вищих навчальних закладів I–IV рівнів акредитації;
- ◆ література іноземними мовами з питань педагогіки і психології, художні твори мовою оригіналу;
- ◆ література з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства.

Бібліотека розміщується у двох приміщеннях: головному (вул. М. Берлинського, 9) та філії (вул. Володимирська, 57), де діють 6 читальних залів. У головному приміщенні: універсальний читальний зал, дисертаційний, Фонду В.О. Сухомлинського, іноземної літератури та кабінету бібліотекознавства. У філії працює загальний читальний зал.

Користувачам бібліотеки надається кваліфіковане бібліотечно-бібліографічне обслуговування, а також здійснюється інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу в освітянських закладах шляхом групового та індивідуального інформування, систематичного проведення Днів інформації, Днів фахівця, педагогічних рад, презентацій освітянських періодичних видань, організацій тематичних книжкових виставок, друку в періодичних галузевих виданнях інформаційних і тематичних списків літератури з актуальних проблем освіти, педагогіки та психології. У бібліотеці постійно працюють книжкові виставки з експозиціями нових надходжень підручників тощо.

ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського – культурно-просвітницький центр, у якому систематично влаштовуються художньо-мистецькі виставки, презентації, літературно-музичні вечори, зустрічі з відомими діячами освіти і культури.

ЗАПРОШУЄМО НА НАШ ВЕБ-САЙТ:**WWW.library.edu-ua.net**E-mail: dnpb@edu-ua.net**ГОЛОВНЕ ПРИМІЩЕННЯ:**

04060
м. Київ,
вул. М.Берлинського, 9
тел.: 467-22-14, 440-35-48

ФІЛІЯ:

03030
м. Київ
вул. Володимирська, 57
(Будинок учителя)
тел.: 234-71-59

РЕЖИМ РОБОТИ:

щоденно з 10.00 до 20.00
вихідний день – субота
неділя з 10.00 до 18.00
санітарний день – останній день
місяця

**Державною науково-педагогічною бібліотекою України
імені В.О.Сухомлинського
видано за 2000 – 2005 рр.**

• **Бібліографічні посібники**

- **Бібліотека навчального закладу в контексті інформатизації суспільства:** Бібліогр. покажч. для б-к загальноосвіт., проф.-техн. навч. закл., вищих навч. закл. І–ІІ р.а. / АПН України. ДНПБ України, УБА. Секція освіт. б-к; Упоряд. А.І.Рубан; Наук. консультанти: П.І.Рогова, дир. ДНПБ України, К.Т.Селіверстова, канд. пед. наук; Відп. за вип. І.І.Хемчян; Ред. Є.К.Бабич; Рецензент А.О.Малько, канд. пед. наук. – К., 2003. – 87 с. – (На допомогу проф. самоосвіті працівників освіт. б-к; Вип. 1.)
- **Гід з громадянської освіти в Україні:** Наук.-допом. бібліогр. покажч. / АПН України. ДНПБ України, Донец. шк. прав людини; Упоряд.: Л.О.Пономаренко, Л.І.Ніколюк, Г.К.Черняєва, В.В.Березкіна, Н.Ю.Дуральська; Наук. ред. П.І.Рогова, дир. ДНПБ України; Наук. консультант К.І.Чорна, канд. пед. наук. – Донецьк; К., 2003. – 166 с.
- **Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського: п'ять років діяльності (2000–2004):** Наук.-допом. покажч. / АПН України, Укр. асоц. ім. В. О. Сухомлинського, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського; Уклад.: Н. А. Палашина, Н.А.Горбенко, В. В. Вербова, Л.І.Самчук; Наук. ред. П. І. Рогова, В. І. Лутовинова; Відп. за вип.: Т. Ф. Букшина, В. А. Зотова; Бібліогр. ред.: Р. С. Жданова, Н. А. Палашина; Літ. ред. К. М. Лашко; Рецензенти: О. В. Сухомлинська, О. В. Воскобойникова-Гузева. – К.: [Вид. О. М. Ешке], 2005. – 99 с.
- **Загальноосвітня школа України за роки незалежності (1991–2001 рр.):** Реком. бібліогр. покажч. / АПН України. ДНПБ України, УБА; Уклад.: Г.К.Черняєва, Л.І.Ніколюк, І.М.Смелік; Відп. за вип. Т.Ф.Букшина, заст. дир.; Наук. консультант М.Д.Ярмаченко, д-р пед. наук, акад. // Шкіл. світ. – 2002. – Черв. (№ 21/23). – С. 1-61.
- **Професійна освіта України за роки незалежності (1991-2003 рр.):** Наук.-допом. бібліогр. покажч. / АПН України. ДНПБ України ім. В.О.Сухомлинського, Ін-т педагогіки і психології проф. освіти; Уклад.: Л.О.Пономаренко, І.П.Моїсєєва, Л.І.Ніколюк, Л.Н.Штома, Є.К.Бабич; Наук. консультант Н.Г.Ничкало, д-р пед. наук, акад.; Відп. за вип. Т.Ф.Букшина, заст. дир.; Ред. Є.К.Бабич. – К., 2004. – 267 с.
- **Профільне навчання в старшій школі: шляхи розвитку:** Наук.-допом. бібліогр. покажч. Вип.1 / АПН України. ДНПБ України ім. В.О.Сухомлинського; Уклад.: Л.О.Пономаренко, Л.І.Ніколюк, Л.І.Самчук, І.М.Канєвська; Наук. консультант і автор вступ. ст. В.І.Кизенко, канд. пед. наук; Наук. ред. Т.Ф.Букшина; Відп. за вип. П.І.Рогова, канд. іст. наук; Бібліогр. ред. Є.К.Бабич; Рецензент Н.М.Бібік, д-р пед. наук. – К., 2005. – 63 с. – (Освіта України; № 90/91, 6–9 груд.).
- **Сучасні освітні технології:** Реком. бібліогр. покажч. Вип. 1 / М-во освіти України, АПН України, Ін-т змісту і методів навчання, Центр. освіт. б-ка; Уклад.: Т.Ф.Букшина, Г.К.Черняєва; Відп. за вип. П.І.Рогова; Рецензент Л.І.Даниленко, канд. пед. наук. – К.: ВІПОЛ, 1999. – 60 с.
- **Сучасні освітні технології:** Реком. бібліогр. покажч. Вип. 2 / АПН України. ДНПБ України; Уклад.: Т.Ф.Букшина, Г.К.Черняєва; Відп. за вип. П.І.Рогова, дир. ДНПБ України; Рецензент Н.Ф.Федорова // Шкіл. світ. – 2001. – Верес. (№ 34) + Вкладка.
- **Сучасні освітні технології:** Реком. бібліогр. покажч. Вип. 3 / АПН України. ДНПБ України; Упоряд.: О.В.Углова, О.В.Яковлева; Відп. за вип. Т.Ф.Букшина, заст. дир.; Ред. Є.К.Бабич; Рецензент Л.І.Даниленко, канд. пед. наук. – К., 2003. – 87 с.
- **Формування активної життєвої позиції молодого громадянина України:** Наук.-допом. бібліогр. покажч. / АПН України. ДНПБ України, Київ. нац. екон. ун-т; Упоряд.: Л.О.Пономаренко, Л.І.Ніколюк, Г.К.Черняєва, В.В.Березкіна, Н.Ю.Дуральська; Наук. ред. П.І.Рогова, дир. ДНПБ України; Наук. консультант К.І.Чорна, канд. пед. наук. – К., 2002. – 141 с.

• Біобібліографічні покажчики

Серія „Видатні педагоги світу”

- **В.О. Сухомлинський. Біобібліографія: 1987–2000 рр.** / АПН України, Укр. асоціація В.О. Сухомлинського, [ДНПБ України]; Уклад.: Г.І. Сухомлинська, О.В. Сухомлинська, д-р пед. наук, акад.; За ред. Н.О. Гажаман, Л.І. Ніколюк; Відп. за вип. П.І. Рогова, дир. ДНПБ України. – К.: КНЕУ, 2001. – 128 с. – (Видатні педагоги світу; Вип. 1).
- **Польський педагог-гуманіст Януш Корчак (1848-1942):** До 125-річчя з дня народж.: Біобібліогр. покажч. / АПН України. ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського; Уклад.: В.В. Вербова, Н.А. Горбенко, С.В. Ішук, С.В. Петровська; Наук. ред. П.І. Рогова, дир. ДНПБ України, Т.Ф. Букшина, заст. дир.; Наук. консультант О.В. Сухомлинська, д-р пед. наук, акад.; Відп. за вип. Н.А. Палашина; Ред. Р.С. Жданова, Н.Г. Богун; Рецензент М.Б. Євтух, д-р пед. наук, акад. – К., 2003. – 132 с. – (Сер. Видатні педагоги світу; Вип. 2).

Серія „Академіки АПН України”

- **Іван Дмитрович Бех:** Біобібліогр. покажч. / АПН України. ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського; Упоряд.: Л.О. Пономаренко, Л.І. Ніколюк; Авт. вступ. ст. М.Д. Зубалій; Наук. ред.: Т.Ф. Букшина, В.А. Зотова; Бібліогр. ред. Р.С. Жданової; Літ. ред. К.М. Лашко. – К.; Житомир, 2005. – 87 с. – (Сер. Академіки АПН України; Вип. 7).
- **Алла Михайлівна Богуш:** Біобібліогр. покажч. / АПН України. ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського; Упоряд. Л.О. Пономаренко; Наук. ред. П.І. Рогова, канд. іст. наук; Літ. ред. Г.М. Лисиця. – К.; Одеса: СВД Черкасов, 2005. – 99 с. – (Академіки АПН України; Вип. 4).
- **Микола Борисович Євтух:** вчений-педагог, академік: Біобібліогр. покажч. / АПН України. ДНПБ України; Упоряд. Л.І. Ніколюк; Наук. ред. П.І. Рогова; Наук. консультант К.К. Потапенко, канд. пед. наук; Рецензент В.І. Лутовінова, канд. іст. наук; Ред. Л.О. Пономаренко. – К., 2003. – 77 с. – (Академіки АПН України; Вип. 3).
- **Іван Андрійович Зязюн:** Педагог. Вчений. Філософ: Біобібліогр. покажч. / АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти. ДНПБ України, Ніжин. держ. пед. ун-т ім. М.Гоголя; Упоряд.: Л.І. Ніколюк, Л.О. Пономаренко, Л.Н. Штома; Наук. ред. П.І. Рогова, дир. ДНПБ України; Наук. консультант Н.Г. Ничкало, д-р пед. наук, акад.; Ред. Є.К. Бабич. – К., 2003. – 45 с. – (Академіки АПН України; Вип. 2).
- **Василь Григорович Кремень – філософ, учений, освітянин, державний діяч:** Біобібліогр. покажч. / АПН України. ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського; Упоряд.: Л. О. Пономаренко, Л. І. Ніколюк, І. П. Моїсеєва; Вступ. стаття Л. І. Ткаченко; Наук. ред. П. І. Рогова, канд. іст. наук; Бібліогр. ред.: Р. С. Жданова, Є. К. Бабич. – К., 2005. – 95 с. – (Сер. „Академіки АПН України”; Вип. 6).
- **М. Д.Ярмаченко – вчений-педагог, академік, перший президент АПН України:** Біобібліогр. покажч. / АПН України. ДНПБ України; Упоряд.: В.В. Вербова, Н.А. Горбенко; Відп. за вип. Т.Ф. Букшина, заст. дир.; Ред. Є.К. Бабич. – К., 2002. – 32 с. – (Академіки АПН України; Вип. 1).

- **Віталій Станіславович Журавський:** Біобібліогр. покажч. / Акад. прав. наук України, Укр. Акад. політ. наук, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В.О. Сухомлинського; Уклад.: Н.А. Палашина, В.В. Вербова, Н.А. Горбенко; Наук. ред. П.І. Рогова; Відп. за вип. Н.А. Палашина; Літ. ред. Г.М. Лисиця. – К.: Т-во „Знання”, 2005. – 34 с.

• Каталоги праць вчених із серії “Ювіляри АПН України”

- **БІБІК** Надія Михайлівна (до 55-річчя від дня народження)
- **БОНДАР** Віталій Іванович (до 65-річчя від дня народження)

- **БИКОВ** Валерій Юхимович (до 60-річчя від народження)
- **БУГАЙОВ** Олександр Іванович (до 80-річчя від дня народження)
- **БУРИНСЬКА** Ніна Миколаївна (до 75-річчя від дня народження)
- **ВАРЗАЦЬКА** Лариса Олександрівна (до 65-річчя від дня народження)
- **ВАШУЛЕНКО** Микола Самійлович (до 60-річчя від дня народження)
- **ГОНЧАРЕНКО** Семен Устимович (до 75-річчя від дня народження)
- **ЄРМАКОВ** Іван Гнатович (до 55-річчя від дня народження)
- **КОНОНКО** Олена Леонтіївна (до 60-річчя від дня народження)
- **КРЕМЕНЬ** Василь Григорович (до 55-річчя від дня народження)
- **КУЛЬЧИЦЬКА** Олена Іполитівна (до 70-річчя від дня народження)
- **ЛАКТИОНОВА** Галина Миколаївна (до 50-річчя від дня народження)
- **МАДЗІГОН** Василь Миколайович (до 65-річчя від дня народження)
- **МАСОЛ** Людмила Михайлівна (до 50-річчя від дня народження)
- **МОЛЯКО** Валентин Олексійович (до 65-річчя від дня народження)
- **ОРЖЕХОВСЬКА** Валентина Михайлівна (до 65-річчя від дня народження)
- **СОБОТОВИЧ** Євгенія Федорівна (до 70-річчя від дня народження)
- **СУХОМЛИНСЬКА** Ольга Василівна (до 55-річчя від дня народження)
- **ХАЙРУЛІНА** Васирина Миколаївна (до 60-річчя від дня народження)
- **ХОРОШКОВСЬКА** Ольга Назарівна (до 65-річчя від дня народження)
- **ЧЕБИКІН** Олексій Якович (до 55-річчя від дня народження)
- **ШЕЛЕХОВА** Галина Тарасівна (до 50-річчя від дня народження)
- **ШУХОВА** Елеонора Василівна (до 70-річчя від дня народження)

• Методичні посібники

- **Анотування як процес аналітико-синтетичної переробки інформації:** Метод посіб. / М-во освіти і науки України. Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди, АПН України. ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського; Авт.-уклад. В.І. Лутовінова, канд. іст. наук, доцент; Ред. Р.С. Жданова. – Х., 2003. – 44 с.
- **Методика бібліографування:** Наук.-практ. посіб. / М-во освіти і науки України, АПН України. ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського; Авт.-упоряд. В. І. Лутовінова; Відп. за вип. П. І. Рогова; Літ. ред. Л. І. Стельмах; Рецензент Г. В. Швецова-Водка. – К., 2005. – 134 с.
- **Організація роботи бібліотеки загальноосвітнього навчального закладу:** Зб. інструкт.-метод. матеріалів [Ч.1; Ч.2] / ДНПБ України; Авт.-упоряд.: П.І. Рогова, І.І. Хемчян, Р.П. Гаврилук та ін. // Шкіл. світ. – 2002. – Листоп. (№ 42/43). – С. 1-62; Груд. (№ 46/47). – С. 1-61; 2003. – Квіт. (№ 13). – С. 1-23.
- **Планування та звітність бібліотеки інституту післядипломної педагогічної освіти:** Метод. рек. / АПН України. ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського. ЦППО; Уклад. В.П. Здановська; Наук. ред. П.І. Рогова, дир. ДНПБ України; Відп. за вип. І.І. Хемчан. – К., 2004. – 75 с.
- **Укладання друкованих каталогів книг громадянського друку (XVIII – початок XX ст.) із фондів бібліотек України:** (Метод. посіб.) / АПН України. ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського; МКіТ України. НПБ України; Авт.-уклад. Р. С. Жданова; Наук. ред. П. І. Рогова; Рецензенти: Г. І. Ковальчук, Є. В. Рукавіцина-Гордзівська; Літ. ред. Г. М. Лисиця; Відп. ред. В. О. Кононенко, С. О. Басенко. – К., 2005. – 124 с.